భూగృహము.

శ్రీ భాష్యం వెంకటరమణయ్యగారు

వాణీ గ్రంథమాల,
రాజమహేంద్రవరము.

—♦ కృతి ♦—

సీ॥ పరుల పాపల దన ♦ పాపల నాకరీతి
సమబుద్ధితోఁ బెంచు ♦ సచ్చరిత్ర
స్వప్నంబునను హరి ♦ స్మరణమానక యుండు
శక్తిగల్గినయట్టి ♦ భక్తురాలు
బ్రహ్మస్వరూపమీ ♦ బ్రహ్మాండములటంచు
మదినిశ్చయించిన ♦ మాన్యురాలు
ఇతరులచిత్తంబు ♦ నెప్పుడైన నొవ్వక
యుండమాటాడెడి ♦ యోగ్యురాలు

గీ॥ బ్రహ్మరమణాంబికాపుత్రి ♦ భవ్యకీర్తి
ధర్మపదవర్తి కామరా ♦ ధర్మపత్ని
యైన నాతల్లి శ్రీ శేష ♦ వమాంబ పేర
ఈకృతి నొసంగినాడ క ♦ హిందుస్త్రీలార!

వాణీగ్రంథమాల 4 *

భూగృహము.

(డిటెక్టివు నవల)

ద్విభాష్యాం వెంకటరమణయ్యగారు

వాణీ గ్రంథమాల,
రాజమహేంద్రవరము.

మొదటి కూర్పు.

భావ-మార్గశిరము.

1934. చింతామణి, రాజమండ్రి.

తొలి పలుకు

పాఠక మహాశయులారా!

నేను సంస్కృతాంధ్ర భాషాపాండిత్యము లేనివాడనగుటచే తమ నవలాంధ్ర కోశమందున్న మాటలు చేరను సందర్భ బాధములగు తప్పులు కొన్ని గానవచ్చును, పాఠకులు వాని గ్రహించి నాకు తెలుపుదురేని ద్వితీయ పునర్ముద్రణమున వానిని సవరించుకొనుచున్నాను.

ఆంధ్రభాషాభిమానులును గ్రంథమాలను నెలకొల్పి భాషాసేవ చేయుచున్న "ఆనందగ్రంథమాల" వారు దయతో నీపుస్తకము నచ్చొత్తింప స్వీకరించిరి, వారికి నా కృతజ్ఞతా పూర్వక వందనశతంబుల నర్పించుచు, భగవంతుడు గ్రంథమాలకు చిరాయుస్సు నొసంగుగాక! యని కోరుచున్నాడను.

భాషాతత్వజ్ఞులగు పాఠకమహాశయులు చందాదారులుగాచేరి ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి తోడ్పడుదురుగాక!

ఇట్లు,

మద్రాసు. [illegible] [illegible]నారాయణయ్య.

—11—1933. గ్రంథకర్త.

విషయసూచిక

1 చోరీ

2 అనుచరులు

3 వేళావిశేషము

4 ఒకభవనము

5 అనాథబాలిక

6 చేరుమాలు

7 బంధితులెవ్వరు

8 గోరుచుట్టుపై రోకలిపోటు

9 మిగులలేదు

10 అభయమిచ్చినదెవ్వరు?

11 పేరు

12 హత్య

13 పేటికలు

14 ప్రాణముగాపాడినది

15 ఎత్తు

16 కృష్ణుండేమయ్యెను

17 ఎత్తుపైయెత్తు

18 చింతచచ్చినను పులుపు చావదు

19 విచారణ

20 నేను!

21 నీవెర !

22 ఉపసంహారము

వాణీగ్రంథమాలవారి పుస్తకములు

1	పల్లెటూరిపడుచులు. (మూడుకథలు)	0-4-0
2.	చదువుకొన్నభార్య (సాంఘిక నవల)	0-4-0
3.	చంద్రహారము (కొన్నికథలు)	0-4-0
4	శివాజీ (చారిత్రకనవల)	0-4-0
5	భాగ్యహాము నవల	0-4-0

ఏపుస్తకము కావలసిన అణాల బిళ్ళలు పంపించి అర్జీరిజిస్టరుగా పంపిస్తాము.

వాణీగ్రంథమాల

రాజమహేంద్రవరము

౧

చోరి

అది వేసవికాల ప్రారంభము. నాఁడు ఫాల్గుణబహుళ త్రయోదశి. చంద్రోదయం బప్పుడే యయియుండుటచే రమారమి నాల్గుగంటలు కావచ్చును. మలయమారుతము చల్లగవీచుచుండెను. పరీక్షలు సమీపించు బగుటచేఁగాబోలు బడివిద్యార్థులందరు లేచి తమతమ పాఠంబుల జదువుకొనుచుండిరి. పోలీసు వారు నిద్రాదేవతకుఁ దాసోహ మనుచుండిరి. అట్టితరి నొకయింటిలో నెద్దియో పెద్దగోల వినబడుచుండెను. పోలీసు వారా కేకల కులికిపడిలేచి బిగిల్సు వైచుచు నాగోలవైపే పర్విడుచుండిరి. చదువుకొనుచున్న విద్యార్థులు తమపొత్తంబుల నటనేవిడిచి యావైపే పర్వెత్తుచుండిరి. రక్షకభటులను 'ఏమిజరిగినది! ఏమి జరిగినది!' అనుచు పరుగెత్తుచుండిరి వారుకొద్దిదూరమేగి చూచునప్పటికి నొకచో జనులు పెద్దమూకగాఁజేరిరి. వారందరినడుమ నొకవృద్ధుడు గోలున నేడ్చుచుండెను రక్షకభటులు 'దారి తొలఁగుడ' నుచు కేకలువైచుచు నావృద్ధుని యొద్దకువచ్చి 'అయ్యా, ఎందుల కేడ్చుచుండిరి?' అని యడిగిరి.

వృద్ధు—చోరీ! చోరీ!! అనిచెప్పి మరింత గట్టిగ నేడ్వ జొచ్చెను.

రక్ష—చోరీయా! ఏమి పోయినవి?

వృద్ధు—నానోటితోఁ జెప్పజాలను చెప్పినగుండె బ్రద్దలగును. బాబూ! మీతోఁ జెప్పక తప్పదు. సుమారు నాల్గు లక్షల రూపాయిలు ద్రవ్యము పోయినది.

రక్ష—అయ్యో, వగవకుడు. మాసర్కిల్ యిన్స్పెక్టరు గారు తగిన యాచోకీ తీయుదురు. ఆయనకు వర్తమానించెద భయపడకుడు. అనిచెప్పి యొకరక్షకభటుని ఇన్స్పెక్టరుగారి కొరకుఁబంపెను.

అటనున్న పురస్త్రీలు "పాపము! ఎంతగా నేడ్చుచుండె నమ్మా! ఏడ్పుచూచిన మనకే గుండెబ్రద్దలగుచున్నది, ఎంతటి చోరుఁడో!" అనియు, పిల్లికి బిచ్చమైనఁబెట్టడు. అట్టివానిగతి మ రేమి యగు నియు, "ఈయనకొక యమ్మాయి యుండెనమ్మా! ఆమెకుఁబెండ్లిచేసి యల్లుని యిల్లరిక ముంచుకొనుచు ననుకొనెడి వాడు. పాపము! ఇక యిల్లరికమున కెవరువత్తుర" నియును పలువురు పలువిధంబులు గుసగుసలాడ జొచ్చిరి. ఇంతలో రమారమి ముప్పదివత్సరములు ప్రాయముగల యువకుఁడొకడు మల్లు పంచను గట్టుకొని పోలోకాలరు కాకిట్విల్ చొక్కాను దొడగి కొని పైననొక తువాలును వేసికొని యటకువచ్చెను, ఆయువకునిఁ జూడగానే యందరును దారితొలగిరి. అంతనాయువకుఁ డేడ్చుచున్న వృద్ధునిజూచి "అదేమండీ! సెట్టిగారూ, అట్లువగచుచుండిర" నియడిగి సంగతితెలిసికొని యాతనితో నిట్లనెను.

సెట్టిగారూ! ఊరకుండుడు! బాలురవలె నేడ్చినప్రయోజనమేమి ... కేస ... ... లకిగెనను. సముక్త ... [illegible]

అని యాతని నూరడించి పురజనులను బొమ్మని యాతనితో బంగారుసెట్టిగారి యింటిలోని యొకగదిలోనికిఁ బోయెను.

యువ—సెట్టిగారూ, నేనడిగిన ప్రశ్నలకు సదుత్తరములు లిచ్చెదరా?

సెట్టి—తప్పక యిత్తును. మీకుగాక మరెవ్వరి కిత్తును.

యువ—ఎంతసొమ్ము పోయినది.

సెట్టి— నాల్గులక్షల రూపాయలు.

యువ—పోయిన దంతయు రొక్కమేనా!

సెట్టి—చిట్టాచూచి చెప్పెదనండి.

యువ—కన్న మెక్కడనైన నున్నదా?

సెట్టి—చూడలేదండి.

యువకుఁడు సెట్టిగారు చెప్పినమాటలన్నియు దేనిమీద నో నోటుచేసికొనుచుండెను పిమ్మటనాతఁడు 'బంగారు సెట్టిగారూ! చోరీజరిగిన స్థలమొకసారి చూతము వచ్చెదరా? అని యడిగెను. సెట్టిగారు 'చిత్త'మని చెప్పి యువకుని మేడపైకి తన గదియొద్దకుఁ దీసికొనివెళ్ళెను.

ఆగదిలో నొక తెరచిన యినుపపెట్టియును, సెట్టిగారి మంచమును దానిప్రక్కనిద్దరు స్త్రీలును ఉండిరి. యువకుఁడు నాల్గుమూలలను పరికించిచూచెను. ఇనుపపెట్టెకు రెండడుగుల దూరమున నొకమనుష్యుఁడు దూరగల్గునంతటి కన్నముమాత్రము త్రవ్వబడియుండెను. అదిచూచి యాతఁడు "అయ్యా! ఇదిగో నండి. ఇక్కడనొక కన్నమున్నది" అనెను.

భూగృహము.

సెట్టి—చిత్తము.

యువ—ఇనుపపెట్టె తాళపుచెవులెవరియొద్దనున్నవండీ?

సెట్టి—నాయొద్దనేయున్నవండీ. అని చెప్పి తాళములను దీసి చూపించెను.

యువ—తమ రెచ్చట పరుండిరి.

సెట్టి—ఇచ్చటనే, ఈమంచముపై.

యువ—ఆయువతు లెవ్వరు.

సెట్టి—ఈమె నాకొమరిత రాజేశ్వరి. ఈరెండవయామె దీని నూరడించవచ్చిన పొరుగావిడ.

యువ—ఈమె యెచ్చట పరుండెను?

సెట్టి—దీని కెదురుగనున్న గదిలో.

యువ—అమ్మా! రాజేశ్వరి! రాత్రి నీ కేమియు చప్పుడైనట్లు తెలియలేదా.

రాజేశ్వరి—అయ్యా! రాత్రి ఒకటి రెండు గంటలమధ్య నేదోధ్వనియైనది. కాని మాతండ్రికి రాత్రియే ధనములెక్కించుకొనుయలవాటగుటచే నాతడే కాబోలని యూరకుంటిని.

యువ—అయినచో చోరీ ఒకటిరెండు గంటలమధ్య జరిగియుండుననితోచెడిని.

సెట్టి—చిత్తము.

యువ—అయ్యా! చిట్టాచూచి సరిగపోయినదెంతయో చెప్పండీ.

సెట్టి 'చిత్తమ'నిచెప్పి తనమంచముపెట్టెయందున్న చిట్టానుదీసి యిట్లుచెప్పెను. రమారమి మూడులక్షల విలువగల ప్రోనోట్లు, దస్తావేజులు మున్నగుపత్రములు, జవహరి (నగలు) రు 50000. కరెన్సీనోట్లు రు 49000. రొక్కము 936-14-6.

యువకుఁడు వీనినన్నిటిని నోటుచేసికొని సాధ్యమైనంత వరకు గట్టిప్రయత్నము చేసెదలెండు. అనిపోవుచుండగా నాతని దృష్టిదేనిపైననో బడుటచే గిరుక్కున వెనుకకుఁ దిరిగి యినుప పెట్టెలోనున్న యొకకాగితమునుదీసికొని మేజవిగెను. సెట్టిగారును ఆయనను వెంబడించిరి. ఇనుపురును క్రిందిహాలునకుఁబోయి దొరకిన యాకాగితమునువిప్పిరి. అదియొకలేఖ. దానినిట్లుచదివిరి.

మహారాజశ్రీ పోలీసు సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరుగారగు

రామచంద్రుగారికి——

తమ శ్రేయోభిలాషి కృతానేక వందనశతంబులు.

అయ్యా!

తమ కీచోరీసంగతి తెలియజేతురనియుఁ దమరువత్తురనియు యెఱిఁగియే యీయుత్తరమిందుంచితిని, మీ శ్రేయోభిలాషినయిన నేను మీకువిశదపఱచునదేమన తమరీకేసులో జోక్యముఁ గలుగజేసికొనకుండనున్నచో మీయిల్లంతయు ధనముతో నిండింపజేసి మీకానందముఁ గలుగజేసెదను. అట్లుగాక నన్ను శిక్షితునిగాఁజేయఁదలంతురేని ముందుగా మీకు ప్రాణహాని కలుగఁజేయుదును. ఇదినిశ్చయము.

చిత్తగించవలెను,

ఇట్లు

అనుచరుఁడు,

చోరనాయకుడు.

ఈయుత్తరమునుఁజూచి సెట్టిగారును యువకుఁడును చకితులైరి. ఇంతలో దెల్లవారుటచే యువకుఁడు సెట్టిగారియొద్ద సెలవుఁదీసికొని గృహాభిముఖుఁడయ్యెను. పాఠకా! ఈయువకుఁడు పోలీసుసర్కిల్ యినస్పెక్టరు రామచంద్రగారని వేరచెప్పవలెనా?

౨

అనుచరులు

సూర్య భగవానుఁడప్పటికప్పుడే యాకాశవీథికరుదెంచి సుమారు రెండుగంటలుకావచ్చును. పశుపాలకులు తమతమ పశువులను మేపుటకై తోలుకొనిపోవుచుండిరి. బాలురు తమ తండ్రులకుఁ జల్దిముంతలను దెచ్చుచుండిరి. అట్టియెడ నొకమహారణ్య ప్రదేశమున ముప్పురు బాటసారులు నెత్తిమూటలతో వడివడి నడచుచుండిరి. వారట్లుపోయిపోయి యొకసెలయేటియొద్ద కుఁజేరి వారిభుజములపైనుండుమూటలనుదింపికొనిరి. వారిలో

నొకడటనున్న కొండపక్కకు బోయి యొకపెద్దముంతను దెచ్చెను. అంతనా ముగ్వురు నాసెలయేటిలో గాలుసేతులు గడుగుకొని ముంతలోనియున్నము నాకులలో బెట్టుకొని తినుచు నిట్లు ప్రస్తావించిరి.

ఒక—ఒరే! మొంకా! నామొళ్ళొచ్చిపోయినాయి. ఎంత బలువురా బాబు.

మొంక—నాకుమాత్రం లేదేటిరా సుబ్బా! మనిద్దరికన్న ఆపుల్లిగాడికి నినయుంరా.

పుల్లి—మీరలాగంటారు గానోరే నాకూ అలాగేఉందిరా

సుబ్బ—ఎలాగయినా మాకంటె నీకునయం. కాయితాలకనక ఆట్టేబలువుండవు.

పుల్లి—ఔనుగానోరేమొంకా! కాయితమంటే గేపక మొచ్చింది మనయతిమాని మనకేమో కాయితాలిచ్చి లాకన్నంలో పారైమన్నాడు. పారేచావురా మొంకా!

మొంక—ఆ! నాకిచ్చిందేదో నేనుపారేచాను.

పుల్లి—నువ్వోరా! సుబ్బా!

సుబ్బ—మరిశిపోయానురా! ఈయాల నారోజులు బాగోలేవు!

పుల్లి—పోనీ! ఏడకు. నాకో ఊగతోచింది శెపుతా వినండి. ఏటంటె మన దొరగోరీదారినెప్పుడురాడు. అంతుకు శేతీ కాయితముతుప్పల్లో పారేశి కన్నంలోనేయేశాంఅనిసొప్పుదాం.

సుబ్బ—ఓరితోను సొప్పకేం మొంకా!

మొంక—నయమే, సొప్పుతానంట్రా నాకుమాత్రం తెల్దేటి.

సుబ్బ—ఎలాగయినా మనపుల్లిగాడికి మంచిమంచి ఊగలు తోత్తాయిరా.

మొంక—ఆమలేకపోతే మనవియేల కన్నమొయిలేకనే పోదుము.

అని యనుకొనుచు లేచి ముంతవటనేపారవైచి చేతులు కడిగికొని కాగితమును తుప్పలలో పారవైచి తిరిగి మూటల నెత్తుకొనునంతలో వెనుకనుండి యొకవ్యక్తి వారినికలసికొనెను. వారావ్యక్తినిజూచి "ఏరోయిఎల్లిగా ఎక్కడున్నుంచిరోయి" అని యడిగిరి.

ఎల్లి—దొరగోరు మీాసాయమెల్లమనిపంపేరు. నేను కలకత్తా ఎల్లిలోకప్పుడే ఊరంతాగోలే. అంతుకుసేత మీారీ పాటికల్లేఉంటారనుకుని ఇలాగొచ్చాను.

పుల్లి—నువ్వుగంటే ఊళ్ళోకెల్లొచ్చావుగందా యేం గోలాగి ఊళ్ళో.

ఎల్లి—గోలేటి. ఊళ్లో ఎక్కడసూసినా ఈగోలే. నా లుగులచ్చలదత్తంట ఓరో ఎత్తుపోయేమారంట.

సుబ్బ—అంతుకునేరా! ఇంతబలుగున్నాయి.

పుల్లి—అయితే మనికి బగుమానముందన్నమాటే.

సుబ్బ—మరిలేదేటి. దీనికోసంగానొరే ఇంతకన్న గొప్ప దొందంట, ఈయేళో రేపో ఓలచ్చాయి నెత్తుకొత్తారంట. అది

కూడా నిపోతే ఇంకాగొప్పబగుమానం దొరుకుద్ది.

మెంక—పొద్దెక్కింది. రండ్రి. పోదాము.

ఇట్లు మాటలాడుకొనుచు వారు సుమారు మూడుమైళ్ళదూరముపోయిరి. ఎల్లిగాడు నేలమట్టముగానున్నయొక తలుపును కాలతో ప్రక్కగా త్రోసెను. వెంటనే యొకసొరంగ మేర్పడెను.

పాఠకమహాశయులారా! వారలెటుబోయిరోయనియు యాతలుపేమియోయనియు తెలిసికొనగోరుచున్నారా. సరే! అటులైన మనమువారిని వెంబడింతమురండు.

తలుపుతీసిన నేమున్నవి. మెట్లు. ఇవియెంతవరకుండునో కదా. 'తినబోవు రుచియడుగనేల' యనునట్లు మనములోనికి బోవుచుంటిమిగదా. మనకీతత్తరమేల. వారా మెట్లగుండా మాటలతో లోనికిబోయిరి. పోగానే పైతలుపుమూసివేయబడెను. ఆమెట్లగుండ కొంతదూరముపోగానే యక్కడమరొకతలుపుండెను. దానికిఁగల మర్మము తెలిసినవారగుటచే దానినిఁదెరచిరి. లోననేమున్నది, పెద్దబంగాళా. ఆబంగాళాకు ప్రక్కగా కొన్నికొట్లుగల మరొకచావడి. ప్రతికొట్టునకును మూడువైపుల గోడలు నొకవైపు నారసములునుగలవు. ఆకొట్లకెదురుగ మరొక కచావడియుఁగలదు. అందును కొన్ని కొట్లుండవచ్చును. నాల్గువైపుల గోడలుతప్ప మరేమియును లేవు. మనపరిచయులా భూగృహములోపలితలుపుదాటి బంగాళాలోనికరిగిరి. బంగాళామధ్య చావడిలో నొకబలిష్టకాయుఁడగు యువకుఁడుం

డెను. అతనికిరమారమి పాతిక ముప్పది వర్షములుండవచ్చును. నల్లనిశరీరము, తెల్లని చలువవస్త్రములందాల్చియుండెను. కాళ్ళకు కలకత్తా స్లిప్పర్సుండెను. బంగాళాకాప్రు. ఆయువకునిముందు వారామాటలనుడింపి యేకగ్రీవముగ "దొరా! దణ్ణాల"ని యరచిరి.

దొర—ఏమిరా! ఇప్పుడు పదిగంటలుకావచ్చినది. ఇంత యాలశ్యమెందులకుఁజేసితిరని కోపముతో ననెను.

పుల్లి—చమించండి బాబూ! మూటలు బలుగ్గున్నాయిండి. అడ్డదారినొత్తే ఓ రేనా యెనకాలే ఒత్తారేమో అని సుట్టుతిరిగొచ్చామండి.

దొర—మీాకు ఎల్లిగా డెక్కడ కనబడ్డాడు.

పుల్లి—చద్దికూళ్ళు తింటుం'టె ఒచ్చాడండి ఊళ్ళోకెళ్ళి.

దొర—సరే వెళ్ళినపని సరిగాఅయినదా?

పుల్లి—చిత్తంబాబు!

యెంక—తమరు శెప్పడం కాకపోడంకూడానాండి బాబియ్యా.

దొర—నేచెప్పినచోట్ల ఉత్తరాలు పడేశారా?

పుల్లి—సిత్తం పడేశామండి.

దొర—మీాబహుమతులెప్పుడిమ్మంటారో చెప్పండనుచులేచి యామూటల నెటకో బట్టించుకొనిపోయి యొకచోట పడవేయించి "ఒరే! మీాకుపై బహుమతులివిగో తీసికొనుడు" అనుచు ముప్పురకును మూడుపబకులనిచ్చిపొమ్మనెను. ఎల్లిగా

డక్కడనేయుండెను. " ఒరే యెల్లిగా నీవుపోయి కృష్ణారావు నిటకు బిలిచికొనిరమ్ము"నెను. ఎల్లిగాడుపోయి మరలనొకవ్యక్తి తోఁ దిరిగివచ్చెను. వచ్చినవ్యక్తి 'భీమానందా! నన్నుపిలిచిన కారణంబేమి' అని యడిగెను. ఎల్లిగాని బోనాజ్ఞాపించి వచ్చిన వ్యక్తితో దొరయొక రహస్యమందిరమున కేగెను.

3

వేళావిశేషము

అది వేసవికాలమగుటచే జనులందరు సల్లనిగాలికై హుగ్లీ నదీతీరమునకువచ్చుచుండిరి. నదీతీరమునవొకభవనముండెను. ఆ భవనము రమణీయమై కడుశోభాయమానమై యలరారుచుండె ను. సాయంకాల మైదు గంటలు కావచ్చుచుండెను. కొందరు మనుజులు రోడ్డుదిగి యిసుకపై కూర్చుండియుండిరి. కొందరు నదిలో స్నానములు చేయుచుండిరి.

ఆసమయమున నొకస్త్రీ యారోడ్డున నడిచిపోవుచుం డెను. ఏలకోగాని యామె ముఖమించుక కళతగ్గియుండెను. ఆమె శరీరసుకుమారతయు దీనవదనమునుగాంచిన కాలినడకనుబో వుచున్న యాబాలికపై నెవ్వరికి జాలికలుగకుండును! ఆబాలిక

అట్లుపోయిపోయి మనభవనములోనికిబోయెను. ఆభవనమునకు మధ్య నొకహాలుకలదు. హాలునకిరుప్రక్కల మూడేసిగదులు గలవు. దానిపైనొక డాబా కలదు. డాబాపైనొకహాలును రెండు గదులును గలవు. పైన బంగాళాపెంకు వేయబడియుండెను. మనబాలిక యాసౌధోపరిభాగమునకుఁబోయి యొకగదిలోఁ గూర్చుండియుండెను. ఆమె యాగది కిటికీగుండ వీధివైపు పదేపదే చూచుచుండెను. ఆమెవైఖరిఁజూడ నెవ్వరికొఱకో నిరీక్షించుచుండెనని మాపాఠకులూహించకపోరురా!

ఇట్లొక యరగంటచూచి విసువుఁజెంది రెండవగదిలోనికి బోయి యొకమడతకుర్చీపైఁ గూర్చుండి యొకపుస్తకమునుదీసి చదువుచుండెను. మరికొంతసేపటికొక పురుషుఁడు తెల్లనిచలువ చేసిన మల్లుపంచనుగట్టి ఇంగ్లీషుట్విల్ పోలోషర్టును దొడగి పైనొక బ్లూసర్జ్ పార్టుకోటునువేసికొని క్రాపుచక్కగాదిద్ది మనబాలికయున్న సౌధము నారోహించెను. అడుగులసవ్వడిచే నాబాలిక యెవ్వరోవచ్చుచున్నట్లు తెలిసికొని యాగదివీడి మొదటిగదిలోనికిఁ బోయెను. మనపురుషుఁడు నాగదింబ్రవేశించెను. అంతవారిర్వురు చేరియొక కుర్చీపైఁగూర్చుండిరి

పురు—రాజేశ్వరి గతరాత్రి మీయిం[illegible] చోరీ[illegible]గినదని తెలిసినది నిజమేనా

రాజేశ్వరి—మనోహరా ఏమనిచెప్పుదును మాయిల్లంతయు గుల్లచేసిరి నాతండ్రి శయనాగారములోని యినుపపెట్టెలోనున్న దస్తావేజులు మున్నగు పత్రములును నగలును రొక్క

మును గొంపోయిరి చిన్ననాటినుండియు కష్టపడియార్జించినసొ మ్మంతయు గానరాకుంటచే నాతండ్రిరోదనము సేయసాగెను. పోలీసు సర్కిల్ యిన్స్పెక్టరు వారువచ్చి కొన్నిప్రశ్నలడిగి మాకభయ మిచ్చి మమ్మూరడించి యినుపపెట్టెలోదొరకిన యుత్తరముతో వెడలిపోయిరి.

పురు—ఏమీ! ఉత్తరములుకూడ వ్రాసిరా! అందలిసం గతులేమి.

రాజేశ్వరి—నేనెరుగను. నాతండ్రియును రామచంద్రు గారున్ను క్రిందికిదిగి హాలులోచదివిరి. నేవినలేను.

పురు—నేనును రామచంద్రుగారితో మాట్లాడెదను. మీ సొమ్మునకు భయములేదు. నీవు మీతండ్రిగారి నూరడించుచుం డుము. నీపరీక్ష యేమగును.

రాజేశ్వరి—మొన్ననే పరీక్షలైనవి. పేపర్లు బాగుగనే వ్రాసితిని. మీపట్ట పరీక్షప్యాసయిన దంటిరిగా.

పురు—అగును. నేనీరాత్రియే పోయి చంద్రుగారినికల సికొని యెదను. నాకు కొంచెము పనియున్నదనిచెప్పి వెడలి పోయెను. రాజేశ్వరియు మరికొంత సేపటనేగుండి పిమ్మట వెడలి పోయెను.

పాఠకా! లోకమంతయు నొక్కరీతిగ న నా! ఒక యూరపెండ్లి యింకొకయూర మరొకటి. ఊళ్ళవరకుం బోనేల. ఒకయూరనే ఒక యింటవిచారము. వేరొకయింట సంతోషము. అట్టివిచారములకు గాని, సంతోషములకుగాని యనేకవిధము

లగు కారణము లుండవచ్చును. ఇదియంతయు భగవంతుని చిద్విలాసము. ఒకరిని నవ్వించుట. మరియొకరిని యేడ్పించుట. ఇట్లు చేయుటెందులకో తెలియునా? సంతోషసమయమున భగవంతుని మరచుటయు దుఃఖసమయమున భగవంతుని దలచుకొనుటయు లోకసహజము అందుచే నందరకొకేసారి సంతసము గల్గించిన తన్ను దలచువారుండరనియు దానంజేసి తనకుపనిగలుగదనియు నందర నొకేసారి విచారసాగరమున ముంచిన నందరు నొకేసారి తన్ను ప్రార్థింతురనియు దానంజేసి తన కేపనిచేయుటకు దీనుల మొరలాలించుటకు నావకాశముండదనియు, నట్లు చేసి యుండనోపు.

రమారమి ఒంటిగంటయైనది. కలకత్తానుండి చంద్రనగరము పోవురోడ్డుపై నొక కారు చంద్రనగరమువైపు పోవుచుండెను ఆకారు వెనుక సీటునకు తెరగట్టబడి యుంటంజేసి యందు ఘోషాస్త్రీలున్నారని చెప్పవచ్చును. పదిమైళ్ళు వచ్చెనో లేదో హఠాత్తుగ కారాగిపోయెను. కారుడ్రైవరుదిగి యేమిపోయినదోయనిచూచెను. పాపము ఇంజనుపాడయ్యెను. అందువలననా డ్రైవరు కారులోనివారితో 'బాబూ! కారింజనుపోయినది. మీరుదిగి ఎటకైనబొండు! ఆపదలుచెప్పివచ్చునా' యనెను. కారులోనివారునుదిగి ఎవరిదారినివారు బోయిరి. పిమ్మట నా ఘోషాస్త్రీలును దిగిరి. అందు పాతికవత్సరములుగల యువతియు పదునాలుగేండ్ల బాలికయు తొమ్మిదేండ్ల బాలుడునుగలరు. వారివెంటనొక కాన్ష్టబిలుండెను. వీరునల్వురును సమీపగ్రామమునకై బోదమని పోవుచుం

డ నొకకారుబండి వీరిని కలసికొనెను. కాన్స్టెబిలా బండిని కొం తవ్వాడగకు మాటాడి యజమానులను బండినెక్కించెను. బండి నడచుచుండెను. అంతనాయువతిః నారాయణస్వామి, అయ్యా గారు కార్యయనుభవమెరింగినవారగుటచేతనే మనను రైలు లోః బొమ్మనిరి. కాని నీవు కారునేగుదిర్చితివి. చూచితివా! మనగతి ఏమగుచున్నదో!' అనుచు కఠినముగ బలుకఃజొచ్చెను. పాపము! నారాయణస్వామిమాత్రమిట్లు వచ్చునని యెరుంగునా! పోలీసువారనగనే కార్లవారు ఛార్జిపుచ్చుకొనరనియు ఆఛార్జి తాను కమిషను కొట్టవచ్చుననియు నట్లుచేసెను.

ఇట్లు వీరుమాటాడుచుండగనే బండి రోడ్డునిగి అరణ్య మార్గముంబట్టెను. నారాయణస్వామిదికనిపెట్టి 'ఓయీ! ఇదేమి, యిట్లుపోలుచున్నావు. దారి తెలియదా!' అని బండివాని నడిగెను. బండివాడు తనపనినిమానలేదు. ఇంతలో నెటనుండియో యా రుగురు వ్యక్తులువచ్చి నారాయణస్వామికొక్క బలమగుపోటు పొడిచి యాతని యాయుధమగు పిస్తోలును లాగికొనిరి. పిమ్మట నందున్న బాలికను, బాలుని బంధించి నారయణస్వామినిచంపి బంధితులతో వెడలిపోయిరి. బండివాడుకూడ వెడలిపోయెను. అయ్యో! వేళావిశేషము. ఎట్టివేళ బయలుదేరితిమో, అనుచు నాయువతి మూర్ఛితురాలయ్యెను.

౪

ఒకభవనము

పాఠకా! మనమీగొడవలలోఁబడి రామచంద్రుగారేమి చేయుచున్నదియు మరచితిమి, రమ్ముచూతము. మనమిప్పుడెక్కడ నున్నను మనోవేగమును మించిన వేగముతో చంద్రుగారియొద్ద కుఁ బోఁగలముకదా. ఆహా! మనయాశక్తికి మేరయున్నదా. రామచంద్రుగారు స్టేషనుగారిల్లువీడి స్వగృహముఁజేరి కాలకృత్య ములనుదీర్చుకొని ఏదోయాలోచించుచు మడతకుర్చీపై నా సీనులయ్యెను. కొంతసేపటికి గడియారము టంగుటంగున నేడు గంటలు కొట్టుటచే దిగ్గునలేచి నోటనొకకిళ్లీనుంచుకొని యూ నిఫార్మువైచుకొని సిజరుసిగరెట్టు దాల్చుచు నెటకోబోవుచుండెను ఆయనట్లు పోయిపోయి బాగ్ బజారునకు ప్రక్కనున్నయొక సౌధముముంగలనిలిచి తలుపుగుద్దెను. అంతట నొకసేవకుడు వచ్చి తలుపుతెరువ 'నాగభూషణరావుగారులేరా' యని యడి గెను. సేవకుఁడున్నారనిచెప్ప లోనికిఁబోయి చావడిలోనియొక కుర్చీపై నాసీనుడయ్యెను. మరొకనిముసమునకుఁ లోననుండి యొక వృద్ధుడీవలకువచ్చి 'ఏమండోయి చంద్రుగారూ! ప్రొద్దుననే వచ్చితిరి' అనుచునుచితాసీనుండయ్యెను.

రామ—ఏమియులేదండి. మీతో నొక వింతచోరీఁజెప్ప వచ్చితిని.

వృద్ధు—ఏమిది. ఎప్పుడండోయి చెప్పవురుగాని ముందు కాఫీనిదీసికొనుడు.

రామ—అవశిష్టములన్నియు దీరినవి అని కడచినరేయి జరిగిన వృత్తాంతమెల్ల సవిస్తరముగఁ జెప్పెను. పిమ్మట నుత్తరములనుగూడ చూపెను.

నాగ—చందుగారూ! చోరీయేగదా! ప్రయత్నలోపము చేయక పట్టుకొనుడు. ఇదియింకను ముదరగలదని నానమ్మకము తరచు నాకువర్తమానములఁ దెలుపుచుండుడు.

రామ—చిత్తము నేనుపోవుచున్న అవసరము వెంబడిని మరలవచ్చెదనని చెప్పి సెలవుతీసుకొని వెడలిపోవుచుండెను అంత నొకటపాబంట్రోతొక కవరును చందుగారికిచ్చెను

రామచంద్రాయుత్తరమును విప్పకుండగనే గిరుక్కున వెనుకకుఁ దిరిగి నాగభూషణరావుగారింటఁ బ్రవేశించెను. నాగభూషణరావుగా రాశ్చర్యముతో ఏమండీ చందుగారు మరలవచ్చితిరి' అని యడిగిరి. చందుగారు తనకువచ్చిన కవరును చించి అందలి యుత్తరమిట్లు చదివిరి—

కలకత్తా,

10—4—1918.

రాజశ్రీ రామచందుగారికి, తమశ్రేయోభిలాషి

నాయిరు హితము-

అయ్యా!

నేను తమకిదివర కొకసారి యుత్తరమును వ్రాసియే

యుంటిని, గాని మీరు మీప్రయత్నమును మానలేదు. మీ కాయువు మూడినది. మీరు వయోవృద్ధులగు నాగభూషణరావు గారినికూడ పాడుచేయకుడు. ముఖ్యముగా మీహితముకోరి వ్రాసితిని. మీతలపైవారుకూడ మమ్ములఁ బట్టలేరు, మాకు మీ రేదైన జాబుపంపదలచినేని విలాసమందిరమునకు ప్రక్క నున్న బంగాళావెలుపలిగోడకుగల లెటరుబాక్సునందు వేయుడు ఇక వ్రాయవలసిన సంగతు లేమియును లేవు.

ఇట్లు
శ్రేయోభిలాషి,
అనుచరుఁడు.

ఈయుత్తరమునుజూచి రావు చంద్రగార్లిరువురును విస్మయమందిరి. అంత "రావుగారూ! చూచితిరా వీనిధైర్యసాహసములు" అనెను చంద్రుగారు పిమ్మట వారిద్దరును చాలసేపటి వరకేద్దియో ముచ్చటించుకొని భోజనపువేళ యతిక్రమించుటచే రావుగారియొద్ద సెలపుతీసికొని చంద్రుగారు నిజగృహాభిముఖుడై చనెను.

రామచంద్రుగారువెళ్ళినతర్వాత నాగభూషణరావుగారు భోజనముచేసి తనశయ్యపైఁ బరుండి చోరుల యుత్తరమునుగూర్చి దీర్ఘాలోచనాపరులయిరి.

"ఆహా! ఆయుత్తరములో ననుచరుఁడని సంతకమున్నది. ఈతని యనుచరుడేమైన యిన్నేళ్ళనుండి యభవముకలవాడేల కనిపెట్టలేము. ఈ నోటుకేసునకు సంబంధించియుండవుగదా

ఆ! యేమనుచుంటిని. అట్లెన్నటికినిజరుగదు. ఈతడుపోలీసుద్యో
గస్తుడు, ఐననేమి, ఎందరు లేరు. ఎన్నికథలువినియుండలేదు. కావ
చ్చును, కాని చంద్రువిషయములో నట్లనుమానింపరాదు. ఈతనిని
నేనుబాగుగ నెఱుంగుదును. ఈతడట్టివాడుకాడు. సజ్జనుఁడు,
ఇదివరకు చాల కేసులలో పనిచేసి గొప్ప పేరును సంపాదించినా
డు. అట్టివానిపై నేనన్యాయముగ నేరారోపణచేయుట పాడి
గాదు. అని తలపోయుచుండెను.

రామచంద్రుగారును రావుగారియొద్ద సెలవుదీసికొనిన
పిమ్మట నిజగృహంబుజేరి భోజనముచేసి యాలోచనానిమగ్ను
లై పరుండెను. అట్లు రమారమి రెండుగంటలగువరకు కాల
యాపనమొనర్చి బైసికిల్ పై వడివడి రావుగారింటికిఁబోయి వా
రులకు వ్రాయవలసిన జాబునుగూర్చి ముచ్చటించుచు సూర్యా
స్తమయమువరకుఁ గాలయాపనమొనర్చిరి. పిమ్మట చంద్రుగా
రింటికిఁబోయి యొకకుర్చీపైఁ గూర్చుండిరి. ఇంతలో పోలీసువచ్చి
'అయ్యా! తమకొరకెవ్వరో వచ్చిర'ని చెప్పెను. చంద్రుగారు నా
తని రమ్మనిచెప్పిరి. రక్షకభటుఁడుపోయి యొకవ్యక్తితో లోని
కరుదెంచెను. వ్యక్తియు నాతనికి నమస్కరించెను.

రామ—దయచేయుడు. ఈకుర్చీపైఁగూర్చుండుడని తన
కెదురుగనున్న కుర్చీని జూపెను.

వ్యక్తియు కుర్చీపై గూర్చుండెను.

రామ—అయ్యా! తమదేయూరు.

వ్యక్తి—మాదియూరే.

రామ—మీనామము.

వ్యక్తి—చంద్రాననుఁడు.

రామ—మీతండ్రిగారిపేరు.

చంద్రా—ముత్యాలరావుగారు.

రామ—తమరేపనిమీద దయచేసిరి.

చంద్రా—తమతో నొకరహస్యము మాటలాడుటకు.

రామ—ఇచట నెవ్వరును లేరు. మాటాడవచ్చును.

పిమ్మట నాయిర్వురు నొకయరగంటవరకెవ్వియో రహస్యముగ మాట్లాడుకొనిరి. తదనంతరము చంద్రాననుఁడు చందుగారియొద్ద సెలవుఁదీసికొని ఏడుగంటలగుసరికి స్వగృహముచేరెను. భోజనముచేసి చల్లగాలికై చావడిలోఁ దిరుగుచుండగా తండ్రివచ్చి 'నాయనా! నీకొక యుత్తరమువచ్చినది. నీవు లేకపోవుటచే నేను దీసికొని నీగదిలోని బల్లపై నుంచితిననిచెప్పి వెడలిపోయెను. అంత చంద్రాననుఁడు తనగదిలోనికిఁబోయి యుత్తరమును దీసికొని యొకకుర్చీపైకూర్చుండి దీపపువెల్తురున దానిని చదువుకొనెను. అందేమియుండెనోగాని యాయుత్తరమును జదివినకొలది నాతనిమోమున క్రోధముహెచ్చుచుండెను. నయనము లెఱ్ఱఁబాఱెను. పండ్లు పటపట కొరుకుచుండెను. తెల్లనిమోము కందెను. కొంతవడికి శాంతముదెచ్చుకొని దీర్ఘాలోచనాపరుండై యుత్తరమునుదాచి పరుండెను.

అంత ముత్యాలరావుగారువచ్చి 'నాయనా! పరుంటివా' అనిరి.

చంద్రా—లేదు. ఎందులకు.

ముత్యా—ఏమియు లేదు. ఆయుత్తరమేమియో ? దెల్ప వచ్చునా.

చంద్రా—మా స్నేహితునకొకనికి యుద్యోగముదొరకినదట. ఉత్తరము వ్రాసినాడు.

ముత్యా—సరే. పరుండుము.

చంద్రాసనుడును తొమ్మిదిదాటుటచే పరుండెను.

పాఠకులారా! చంద్రుగారేమి చేయుచుండిరో!

రామచంద్రుగారు రాత్రిభోజనమైన పిమ్మట చోరులపేర నొక యుత్తరము వ్రాసి కవరులోనుంచి పరుండిరికాని నిదుర రాలేదు. అందుచే నెంతకును దెల్లవారునట్లగుపడుట లేదు. కాని తెల్లవారకమానునా! కుక్కుటములుకూయజొచ్చినవి. ఆకూత మనచంద్రుగారి కర్ణముల సోకినంతనే దిగ్గున లేచి యథోచిత కాలకృత్యంబులఁ దీర్చుకొనుసరికి నారుగంటలుదాటెను. వెంటనే బైస్కిల్ పై నెటకోఁ బోనుద్యుక్తుఁడగుచుండ చంద్రాసనుఁడు బైస్కిల్ నుండిదిగి చంద్రుగారికి నమస్కరించెను. అంత వారిర్వురును రావుగారింటికేగిరి.

చంద్రుగారు యువకునితో రావుగారిలు సేరుసరికి రావుగారు దంతధావనముచేసి లోనకుఁబోవుటకు లేచెను. మువ్వురు చావడిలోని కుర్చీలపై నాసీనులైరి. పిమ్మట రావుగారు యువకునిగూర్చి ప్రశ్నింప చంద్రుగారాతని చరిత్రను సవిస్తరముగఁ

దెల్పెను. చంద్రాననుఁడొక యుత్తరమును జేబునుండి పైకిదీసి యది తనకురాత్రివచ్చెనని చెప్పి ఇట్లుచదివెను.

కలకత్తా,

10—4—1918.

చిరంజీవి చంద్రాననునకు-

శ్రేయోభిలాషి చిరాయుష్మంతులుగా దీవించి వ్రాయు హితము-

నీవు రాజేశ్వరిని పరిశోధించుచుంటివని తెలిసినది. ఆకోరిక నీకు వలదు. నీకుదక్కదు. నాకడ్డువచ్చితివేని నీకు చావుతప్పదు. జాగ్రత. నీక్షేమము కోరెడువాడవగుటచే ముందుదెలి

ఇట్లు,

శ్రేయోభిలాషి,

సోదరుఁడు.

పిమ్మట చంద్రుగారు చోరులకు వ్రాసినయుత్తరమునిట్లు చదివిరి.

కలకత్తా,

11—4—1918.

చోరనాయకునకు,

రామచంద్రుడు వ్రాయునది.

నీవు వ్రాసినయుత్తరమామూలాగ్రముగచదివితిని. నీధైర్య సాహసకృత్యములకు మెచ్చుకొంటిని. వెంటనే నీవు నాకుఁగను

పించి యదార్థమును వెల్లడిజేసినచో నిన్నురక్షింతును. అట్లు గాదేని నీయుద్యమములో నీచేతిలోనేనైన కడతేరవలెను. నా చేతిలో నీవైన కడతేరవలెను. ఇదినానిశ్చయము. నీ యు పనుల చినిశ్ఛాను. ఈవిషయము నీవును యెరింగి

ఇట్లు

రామచంద్రుడు.

ఈయుత్తరమును దొరలుచెప్పినచోట వేయుటకుం జం ద్రానుని నియోగించిరి. చంద్రాసనుడును సమ్మతినిసూచించి చంద్రుగారితో వెడలిపోయెను.

సాయంకాలము నాలుగుగంటలగుసరికి మనచంద్రాసనుం డు తాను తెచ్చినయుత్తరమును లెటరుబాక్సునందు పడవైచి యెవ్వరికొఱకో యాబంగాళాకు జేరి నిలిచియుండెను. ఐదుగంట లవరకట వేచియున్న నెవ్వరును వచ్చుజాడ గాన్పింపలేదు. అం దుచే విసువుజెంది యింటికిఁబోయి మరల నేడుగంటలకువచ్చెను. కొలదికాలమునకేదియో ధ్వనియయ్యెను. ఏమాధ్వని తాళము తీయుధ్వని. చంద్రాసనుడును సడిచేయక మెల్లగ గోడదరిఁజేరి చెవులు నిక్కించి వినుచుండెను. మరికొంతసేపటికేదియో సం భాషణ విననయ్యెను. అదియంతస్పష్టముగ వినబడకున్నను కొన్నికొన్ని మాటలు వినబడుచుండెను. ఆమాటల సందర్భ మునుబట్టిచూడ దొరలు తామువ్రాసినయుత్తరమును జదువు కొనుచుంటిరని యూహించెను. చంద్రాసనునకు వారిముఖము లఁజూడ నాసక్తి జనింప గోడకేదైన రంధ్రమున్నదేమోయని

నలుదెసల పరికించిచూచెను. కొంచెమెత్తున నొకపరంజాగూడు గాన్పించెను. కొద్దిశ్రమతో నాతఁడు పైకెక్కి రంధ్రముజూచు చుండెను. గదిలో నిర్వురుపురుషులొక దీపపు వెల్తురున నొక కాగితమును చదువుకొను చుండిరి. వారిముఖములొకపరి చిరు నగవుతోను మరొకపరి క్రోధముతోనుండెను. అందొకరిదృష్టి కన్నమునుండిపొంచి చూచుచున్న చంద్రసేనునిపైఁబడ దిగ్గున లేచెను. ఆదృశ్యమునుగాంచి చంద్రసేనుఁడు క్రిందకుదిగెను. ఇంతలో నాలేచినవ్యక్తివలకువచ్చి చంద్రసేను నొకగుద్దుగుద్దెను. చంద్రసేనుఁడు తిరుగకొట్టెను. ఇర్వురును ముష్టియుద్ధమునకు డీకొనిరి. కొంతవరకట్లుపోరి యావ్యక్తిపరుగునఁబోయి నదిలోదుమికి యదృశ్యుఁడాయెను.

౫

అనాధబాలిక

నాఁడెంత ప్రొద్దెక్కినను సూర్యభగవానుఁడాకాశవీధిని బయనముసాగించుచున్నను బయటకురావెరచుచు మేఘముల చాటుననే బోవుచుండెను. అట్లుపోవుచు నొక్కొక్కప్పుడా మేఘముల మధ్యనుండి తొంగిచూచుచుండెను. ఆతడట్లుచూచు

నప్పుడైన నాతనిముఖము వికాసముగలేక విచారమును సూచించుచుండెను. అంతియగాక సూర్యుఁడు దీనబంధువుడగుటచే నాఁడు జరుగబోవు దురంతములఁగూర్చి విడచు కన్నీటిబిందువులోయనునట్లు నీటిబిందువులుకూడ రాలుచుండెను. అట్టిసమయమున మనకుఁబరిచితమగుభాగ్యగృహమందలి నారసపుకొట్టుగదులలో నొకదానియందొక స్త్రీ యిట్లు విలపింపసాగెను.

"హా దైవమా! నీకు నేనేమి యపరాధంబొనర్చియుంటిని. నన్నిట్లుచేయుట నీకుపాడియె. నాతలిదండ్రులకు నేనేకపుత్రికనుగదా. జగద్రక్షకా! నీకేలనాపైఁ గనికరమురాకుండెను. నాతలిదండ్రులు నాకై యెంతగవిలపింతురోగదా! అయ్యో! జనకా! నాచిన్ననాటినుండియు నీవు నన్నతిగారాబమున బెంచి నన్నొక్కగడియయైనను విడిచెడివాడవుగావే! నీవాఫీసుకుబోవునపుడైన నన్నునీతో గొనిపోవదలంచియు మాయమ్మబెంగపెట్టుకొనునేమోయని మానెడివాడవుగావా. అట్టివాడవు నేడెటులుంటివోగదా. నేడేయననేల? ఇన్నినాళ్ళనుండియును, ఇకముందునుగూడ నెటులుండెదవోకదా. హాతల్లీ! నీమాటవేఱచెప్పవలెనా! 'తల్లికంటెవేఱు దైవంబుగలదె' అను నార్యోక్తికలదుగదా. నాకునీయెడలెట్టి భక్తియుండెనో నీకును నాపైనంతకన్న వేయిమడుంగులెక్కువ ప్రేమయున్నదికదా. భోజనముచేయునపుడైనను నిదురించువేళయైనను యూరికిఁబోవుతరియైనను, వేయేల సర్వకాలసర్వావస్థలయందును నీవునన్నును నేనునిన్నును ఎడబాసియెఱుంగముగదా. ఆడుకొనువేళయైనను నేను నా

నెచ్చెలులతోఁగూడ కలిసి బయటకుఁబోవుటకిష్టపడక నీయెదుటనే యామకొమ్మనెడిదానవుకదా. నేనుమీయొద్ద నెంతగారాబమునఁబెరిగితినో నంతకన్న యధికముగ వీరిబాధలకు లోనగుచుంటిని. ఈతడెవ్వరో నేనెందులకిక్కడకుఁ దేబడితినో యెరుగనుగదా. మాపిన్ని నన్నుబంపుమని యతిబలవంతముచేయుటచే దప్పనిసరియై పంపితివి. తిరిగిబోవుచుండ నాకీయిక్కట్టుదెచ్చిపెట్టితివా. దైవమా! మాపిన్నియిపుడెచటనుండెనో. ఆమెయైన యిలుసేరెనోలేదో. ఆమెయిలుసేరునంతనే మాయమ్మనేనుగూడవచ్చితినని భ్రమచెంది నాకైచూచి నన్నుంగానక నావిషయమడిగిన మాపిన్ని యేమనిబదులుచెప్పును. ఇందువల్ల నాయిర్వురకు మనఃక్లేశములుగల్గును. దీనికంతకును గారకురాలను నేనగదా. హా దైవమా! నీభక్తుండగు ప్రహ్లాదునిగాపాడలేదా. నన్ను గాపాడుటకు గగనమా. నేనునీకువిషముగదోచితినా. నాదురదృష్టముననే నీకునాపైజాలికలుగకున్నది. నాడు వసుదేవుని కంసుడు చెరయందుంచ నిశరాత్రి దారియలేదా. నాకేలదారీయవు హా దేవీ! లక్ష్మి! నీవైన నీభర్తతోఁజెప్పి నన్నుందరిజేర్పవా. స్త్రీజాతిపైనీకు నభిమానమువలదా? ఏనాడెవ్వరిని తలిదండ్రులనుండెడబాటుచేసితినో యాపూర్వజన్మపాపఫలమిపుడు నన్ను కట్టికుడుపుచున్నది. పాపఫలమనుభవింపక తీరునా! ఇపుడునన్ను చెరబట్టిన దురాత్మునకు ముందుజన్మమునైన నిట్టికష్టమురాకుండునా! వీనికివచ్చిన నాకేమి రాకున్న నాకేమి. నన్నీకష్టాంబుధినుండి గట్టెక్కించువారెవ్వరు?

హా! ప్రాణప్రియా! ఆసాయంకాలమునకుఁ దప్పకవత్తునని కదా వ్రాసియుంటిని. నన్నుగానక నాకై నీవెంతగ నిరీక్షించితి వోగదా. నీయందునామనంబు లగ్నమైనదిమొదలు నాపై మి క్కిలి అనురాగముతో నొకగడియయైన విడువజాలక లోకవిష యము లెన్నియున్నను నన్నెడబాయలేక సర్వకాలములయం దెవ్వియో గ్రంథకాల క్షేపములుజేయుచు నన్నునేకవిధముల నా నందాంబుధినోల • డించు నీవెంత పరితపించితువోకదా! లేకనేనె టకోఁబోతిననినాపైఁగోపింతువోకదా. హా! మన్మదా! నాపై నీబాణంబులఁ బ్రయోగించుట కిదియాతరుణము నేనీ విపత్సము ద్రమున నీదులాడుచుంటినని యెరుఁగవా ఎరింగియు నీవు జేయు పని యిదియా పోనీ! ఆజేయుపనియైనను చాటుననుండి జేసెదవే లబయటకు వచ్చి నన్ను నా నాధుని దరిజేర్పలేవా ఆ! ఏమి! ఏ మనుచుంటిని. అది నీపనికాదు. నీపని మాబోటివారల విరహ తాపంబున ముంచుటే. ప్రాణనాధా! నీకైననునాపైదయరాదే. నీవైననువచ్చి నన్నీ దుర్మార్గుల బారినుండి తప్పించి నీదానను జేసికొనవా. పోనిమ్ము. నేను నీకక్కరలేదు గాబోలును. నా యందమునీకు సరియగునా నావంటివారు నీకెందరులేరు ఏను నీ కొక్కలెక్కయా. ఇది నామదదృష్టము. ఆ! ఏమి ఎవరిని దూరు చుంటిని. నానాధునా! అయ్యో! ఎంతదోషిని. నాధా! నాపైఁ గినియక నావేడి కోలంగీకరించి నన్ను మన్నింపుము. అని విచా రించుచు పసునాలుగేండ్లజవ్వని మలిన వస్త్రధారిణియై తలవిరి యబోసికొని కన్నీరుమున్నుగా నేడ్చుచు మూర్ఛిల్లెను.

మరికొంతసేపటికి దెప్పరిలి లేచి యాగది నాల్గుమూల లను బరికించుచుండెను అంతలో నొక వికృతాకారియగు స్త్రీ యామెముందు దయ్యమువలె సాక్షాత్కరించి గంభీరస్వరమున "ఓసీ! రండా! ఏడువకుము నీపని నేటితోసరి. నీవెంత విలపించి నను లాభములేదు. లెమ్ము. నీవు తలంటుకొన వలయునని" పలికెను. ఆపల్కులకు మనజవ్వని యదరిపడి గద్గదస్వరమున "ఓసీ! ఎందులకే నేను తలయంటుకొనుట" అని యడిగెను. అంత నా స్త్రీ "ఓసీ! నీకిపుడు తలయంటించి మహాకాళికాదేవికి బలీయవలసినదిగా మాయజమాని సెలవయినది. లెమ్ము! లెమ్ము! అని గద్దరించుచుండెను 'బలి' యనుపద మామెకర్ణరంధ్రములు సోకగనే మొదలు నరికినమ్రానువలె నేలగూలెను. వికృతియు మరల రావచ్చునని వెడలిపోయెను. మనజవ్వని మరొకనిముసమునకు సేదదేరి 'హా దైవమా! నాయాయువు నేటితోనే సరియా. అయ్యో! ఎంతపాపాత్మురాలను. హా జననీ. న టిసాయంకాలపు చూపేకద కంటి జూపయ్యెనా. నీవు నా హృత్కమలమందున్నను కన్నులారగాంచు భాగ్యమేలేదుకదా! హా! ప్రాణప్రియా! నీవుండియుకూడ నీసమయమునన్ను రక్షించలేవా! ఇదియేనా! నీమగతనము. ఆ! ఆ!! ఏమి. ఎవ్వరినిదూఱుచుంటిని. నాప్రాణప్రియునేనా! అయ్యో! పాపమాతడేమిచేయగలడు.ఎవ్వరును జొరలేని మహారణ్యకూపంబునందుంటిగదా. హా! దైవమా! కడసారిప్రార్థన. నేడు నేజచ్చుటనిశ్చయము. నన్నురక్షించువారెవ్వరును లేరు. నేను క్రూరులచేతిలో నాశనించుచుంటినని నాకాంతయు

విచారము గలదు. కాని మరణించుచుచుంటినని గాదు. నాకీవి చారములేకుండజేసి నాకు మోక్షము నొసంగుము నేలేని విచారమునుదీర్చి నాతలిదండ్రులకు నన్ను మరపింప జేయుము. ఇది యే న కడసారి ప్రార్థన. న ప్రాణపి?" అని యనుచుండగనే వెనుకటి వికృతాకారియు మరలవచ్చి "చాలు! చాలు! ఊర కొనుము. ఏడ్చిన గుండె ప్రైతన్నెదను. ఏడ్చిన నిన్ను బలిచ్చుట మానెదననుకొంటివా! లే రండా!" అని గద్దరించి యీడ్చుకొని పోయి యభ్యాగన స్నానముచేయించి యొక పసుపుచీరను గట్టి నుదుట నొక కుంకుమ బొట్టుపెట్టి శవప్రాయమై పడియున్న యా బాలిక నీడ్చుకొని పోవుచుండెను.

గృహములోని మనుజులెల్లరు మధుపానమత్తులై యుండిరి. వారంపటను 'శివమానంచకు జయో' అని కేకలువేయుచు నడుమడుమని యువతీలాపము బెదరించుచు నొక సొరంగమార్గముం బట్టిరి. స్త్రీపురుషులతోఁ గలసి వారందరు సుమారు ఒక వందమంది యుండిరి. సొరంగ మంతయు ఎలక్ట్రిక్ దీపములచే నలంకరింపబడి యుండుటచే నడచిపోవుటకు చీకటిలేక హాయిని గొల్పుచుండెను. వారా సొరంగమునుండి యొకరివెనుక నొకరే గుచుండిరి ఆసొరంగ మొకమనుష్యుఁడు సునాయాసముగా నడచి పోగల విశాలము గలదియైయుండెను వారు చాలదూరము పోయి సుమారు తొమ్మిదిగంటలకు కాళికాలయమునకు సమీపమున న్న బహిర్ద్వారముగుండా పైకివచ్చి కాళికాలయమును సమీపించిరి.

అంతవారు వేపరొట్టను విరచికొనివచ్చి మనబేల చేతి యందిడిరి. ఇర్వురు స్త్రీలు చెరియొక రెక్కను బట్టుకొని నడు నడుమని యదలించుచు నీడ్చుకొని పోవుచుండిరి. మరియిద్దరు పురుషులు ఖడ్గధారులై వెంటఁబోవు చుండిరి. మిగత వారందరు ను కాళికాలయమునకుఁ గొలది దూరముననుండి కేకలువేయు చు పాటలుపాడుచు కేరింతలు గొట్టుకొనుచుండిరి. ముందాలే మతోఁగూడ పోయిన నల్వురు నాలయము తలుపు తాళముల నుదీసి యామెనులోనికిఁ గొంపోయిరి. స్త్రీలిర్వురు నీమెను కా ళభి ముఖగా నిలుచుండ జేసిరి. అంతనొక స్త్రీ "అమ్మా! కాళీ స్వకు మేమీనాటికి బలియొసంగ గల్గితిమి ఈమెను బలిగొనిమా యజమాని చేయబోవు కార్యములు నిర్విఘ్నముగ కొనసాగున టుల జేయుమని" వేడెను. అంతనొక గంభీరస్వరము "ఓభక్తులా రా! మీరీమెను బట్టుటకుఁ బడ్డశ్రమకెంతయు సంతసించితిని. నే నుఁ హుం, అని యనువరకు లేచియుండి నాయాజ్ఞయైనవెంట నే నరకుడు.' అని వినవచ్చెను' ఆహా! కాళికకుమనపైనను గ్రహా ముకలిగినది. మనతో మాటాడుచున్నదని లోలోన సంతసించు చుండిరి. క్రూరులిర్వురును తళతళమెరయు విచ్చుకత్తులతో చెఱి యొకప్రక్కను నిలుచుండిరి. అంతయు నిశ్శబ్దము. ఇకనరకుటయే యాలస్యము. అంతలో దేవిచాటుననుండి యొకవ్యక్తివచ్చి హుం అని యరచి క్రూరులనుగూల్చి మనలేమతో నంతర్ధాన మయ్యెను.

౬

చేరుమాలు

కొద్దిరోజులుమాత్రమే గడచెను. నాఁడు చైత్ర శుద్ధ పాడ్యమి. పగలు పండ్రెండుగంటలుదాటి ఒంటిగంట కావచ్చినది. సూర్యుఁడు తన తీక్షణప్రసారంబులచే జనులను బాధించుచుండుటచే దూరుడగుచుండెను. ఆయెండవేడిమికి వడగొట్టికొందరు పరలోకగతులగుచుండిరి. ఇండ్లయొద్దనున్నవారు నిద్రాదేవతకులోనైయుండిరి. వేడిగాడ్పులు మిక్కుటముగనుండెను. ఇలువీడి బయటకెవరును రావెరచుచుండిరి.

అట్టి సమయమున నొకపల్లజరుకారు నడిచేయకయే కలకత్తా మెయిన్‌రోడ్డుపై నతివేగముగఁబోవుచుండెను. అందిరువ్వురు పురుషులున్నట్లుమాత్రము స్పష్టమగుచుండెను. అదియట్లుపోయి పోయి మనకుఁ జిరపరిచయులగు సెట్టిగారింటి ప్రహరీగోడగుమ్మము దాటి లోనికరిగెను. కారులోనివారుదిగి గడపలదాటి సెట్టిగారూ! అనికేకవైచిరి. ఒకసేవకుఁడువచ్చి తలుపుఁదీసి 'అయ్యాగారు నిద్రించుచున్నారు త్వరలో లేచెదర'నుచు రెండు కుర్చీలనుదెచ్చివేసెను. ఆహా! వృద్ధులకెంతలో నిద్రారకలుగఁజేయును వేసవికాలపుమహిమ. వారాకుర్చీలపైఁ గూర్చుండి సెట్టిగారి సేవకునిబిలిచి 'ఓయీ! ఒకసిజరు సిగరెట్టుపెట్టె దీసుకొనిరమ్ము నొకపావులా దీసికొనుము' అని యొకరూపాయ చేతియందిడి

నాతని బంపివేసిరి. పిమ్మట నిర్వురు సౌధము నెక్కి సెట్టిగారిశయనాగారముం జొచ్చిరి. సెట్టిగారు గాఢనిద్రయందుండిరి. అంతనొకయువకుఁడు జేబునుండి యొకరుమాలును దీసి సెట్టిగారి నాసికవద్దనుంచెను. అంతనాయిర్వురును నా రుమాలునట నే విడచి సెట్టిగారిని మోచికొనిపోయి తమకారులోనుంచి కారుతో నదృశ్యులైరి.

మరికొంతసేపటికి సేవకుఁడు లేచివచ్చెను. వచ్చుసరికి వెనుకటనున్నవారు లేరు. కారుగూడ లేదు. తలుపులన్నియు తెరువబడియున్నవి. అదిచూచి యతఁడు పరుగెత్తుకొనిపోయి తొట్రుపాటుతో సౌధము నెక్కెను. సెట్టిగారి పడకగది తలుపుగూడ తెరువబడియుండెను, గదిబ్రవేశించెను. యజమాని లేడు. సేవకుడతి కంగారుతో "మోసము! మోసము!!" అని యరచి శయ్యాపైఁ బడియున్న చేరుమాలును వాసనజూచెను. వెంటనే "హా! హా!" యనుచు మూర్ఛిల్లెను. ఈయాలజడికి ప్రక్కగదియందున్న రాజేశ్వరి మేల్కని తండ్రిగదిలోనికివచ్చెను. గదిలో తండ్రిలేడు. సేవకుడు మూర్ఛలోనుండెను అతని చేతిలోనొకరంగుచేరుమాలుండెను. "దీనిని వాసన చూడవదు" అని పెద్ద యక్కరములతో వ్రాయబడి యుండెను. అదిమన రాజేశ్వరికంటఁబడెను. అందేదియో చిత్రముండునని యెంచి పరిచారకులచే కడిగించెను. రుమాలు తెల్లనయ్యెను. దానిపై వెనుకటియక్కరములు లేవుగాని అచ్చొత్తింపబడిన యుత్తరము మాత్రమొకటి

యందు చూపట్టెను. మనరాజేశ్వరి దానినిచదువుచు చకితురా లై యుల్లమున భయమంది వివర్ణముఖియయ్యెను. ఉత్తరము పూర్తిచేయుటతడవుగ మోమెర్రబారెను. నయనద్వయము నిప్పుకణములుగ్రక్కుచుండెను. మోముగిరునదిరుగుచున్నట్లుండెను. కనురెప్పపాటులో మూర్ఛిల్లెను, పరిచారికలశైత్యోపచారములచే లేచికూర్చుండి పానీయముంగ్రోలి యొకకుర్చీపైగూర్చుండెను. అప్పటికప్పుడే రెండుగంటలు దాటెను. రాజేశ్వరి యుత్తరమున్న చేరుమాలొక చేతియందుంచుకొని యొక తెల్ల కాగితముపై రామచంద్రుగారి కొకలేఖ వ్రాసి యొక పరిచారికను బంపివేసెను.

పాఠకాగ్రణీ! మనము రామచంద్రు పోలీసు ఇన్స్పెక్టర నితప్ప వేరేమియు నెరుంగము. ఆతనివిషయము కొంచె మాలోచింతము. రామచంద్రు కులమున క్షత్రియుడని ముఖతేజమునుబట్టియే చెప్పవచ్చును. వయస్సు ముప్పదియేండ్లకులోపు. కాపురము చంద్రనగరము. ఉద్యోగములో నంటచే గలకత్తా మూడేండ్లక్రిందటనే వచ్చెను.ఈమూడేండ్లలోపల నైదారు గొప్ప కేసులలో బనిచేసి పేరుగాంచెను.ఈతడు బహుశాంతుడు. ఎవ్వరికేని యాపద సంభవించినట్లు తెలసినచో నచ్చటకు సత్వరమపోయి వారినోదార్చును. సమయమువచ్చిన ప్రాణముకైన నర్పించి యెదుటివారికష్టములం గాచును. ఈతనియెడల పోలీసు సూపరింటెండెంటుగారి కభిమానము మెండు. నాగభూషణరావుగారికీతడు బహిఃప్రాణము.

రామచంద్రుగారప్పుడే నిద్రనుండి మేల్కొనిరి. ఆసమయముననే రాజేశ్వరి పంపిన పరిచారికయు చంద్రుగారి గృహమునొచ్చి 'చంద్రుగారున్నారా! ఆపద!' అని కేక వైచెను 'ఆపద' యనుపదము చంద్రుగారి కర్ణరంధ్రముంబ్రవేశించినది. కాళ్ళకు బలిగాం వెళ్ళియుండెనుగాజో లాయన యప్రయత్నముగనే యీవలకువచ్చిరి. పరిచారిక యాతనికొక కవరునిచ్చెను. చంద్రుగారాకవరు చించి యందలి సంగతులను జదివి 'వచ్చెదను. పొమ్మ'ని చెప్పి పంపివేసిరి.

పిమ్మట రామచంద్రుగారొక చొక్కా దొడగికొని పైన తుండుగుడ్డ వేసికొని సైకిల్ పై రావుగారింటికిఁ బోయిరి. రావుగారు నప్పుడే నిద్రలేచి చావడిలోని కుర్చీపైఁ గూర్చుండిరి. రామచంద్రుచితాసనాసీనుండై రాజేశ్వరి లేఖను జూపి యిట్లుచదివెను.

కలకత్తా

11—4—1018

మహారాజశ్రీ రామచంద్రుగార్కి

రాజేశ్వరి యభివందనములు.

అయ్యా,

మాతండ్రి దొంగలచే గొంపోబడెను. గొప్పయాపదలో

నున్నాను. త్వరగవచ్చి రక్షించగోరుచున్నాను.

చిత్తగించవలెను.

ఇట్లు

రా జే శ్వ రి

నాగ—చంద్రుగారూ. రాజేశ్వరి యెవ్వరు?

చంద్రు—సెట్టిగారికూతురు.

నాగ—మీ కెట్లు తెలియును?

రామ—ఆనాఁడు సెట్టిగారే చెప్పిరి.

నాగ—సెట్టిగారిని దొంగలు గొంపోయిరా! అట్లయిన మనము వేగమ పోవలెన"ని చెప్పి లోనికిఁబోయి దుస్తులు వేసి కొనివచ్చి బల్లపై సిద్ధముగనున్న కాఫీని చంద్రుగార్కి కొంతనిచ్చి దాను కొంత సేవించిరి. పిమ్మట నిర్వురును కిల్లీలు నమలుచు సిగరెట్లుఁ ద్రావుచు సెట్టిగారి గృహాభిముఖులై సైకిళ్ళపైఁ బోయిరి.

పాఠకా! నాగభూషణరావు గారెవరో కొంచెమాలో చింపవలదా!

రావుగారు సుప్రసిద్ధ పత్తేదారు, కులమున బ్రాహ్మణుఁడు వయస్సు సుమారేబది వర్షములు. ఈయన తన యిరువదియైదవ వత్సరమునవే పోలీసుశాఖోద్యోగియై క్రమముగఁ బత్తేదారుగ వచ్చెను. ఈయన మంచిమంచి కేసులలోఁ బనిచేసి గొప్పపేరును సంపాదించెను. రామచంద్రు కలకత్తా వచ్చినతర్వాత రావుగారికి కొంతకష్టముతగ్గెను. రిటైరగుటకు సిద్ధముగానుం

డెను. రామచంద్రుడలెనే దయాస్వభావుఁడు. కష్టసుఖములయందారి తెలిసినవాఁడు. అనుభవించినవాఁడు. రామచంద్రు కలకత్తా వచ్చినప్పటినుం డిర్వురు నొకకేసులోఁ బనిచేయుచుండిరి. రామచంద్రనిన రావుగారి బహిఃప్రాణమని చెప్పియుంటిమి.

సుమారు మూఁడుగంట లగుసరికి రావుచంద్రు లిర్వురును సెట్టిగారి గృహముఁజేరి సైకిళ్ళు వీథిలోనే యుంచి సౌధమునెక్కిరి. రాజేశ్వరి వీరి నుచితాసీనులం జేసెను. తానొక చాపపైఁగూర్చుండెను. అంత వారిట్లు సంభాషించిరి.

రావు—అమ్మా! రాజేశ్వరీ! ఏమి జరిగినది.

రాజేశ్వరి—అయ్యా! నాకుఁదెలియదు. నేను నిద్రి యుండుంటిని. సేనావకుని కేకలవలన మేల్కాంచితిని. నేలేచివచ్చుసరికి నాతండ్రిలేడు సేవకుఁడు నేలపైబడియుండెను అని జరిగినసంగతి నంతయుఁ జెప్పెను. ఇంతలో నేదోసడియగుటచే నందరు మెట్లవైపుచూచిరి. ఒకయువకుఁడువచ్చి రావు, చంద్రుల కభివందనము లాచరించెను. అతనిఁజూడగానే రాజేశ్వరి సిగ్గునభినయించుచుఁ గదిలోనికిఁ బారిపోయెను. ఆయువకుని యుచితాసీనుం జేసినపిమ్మట నందరు నిట్లుమాట్లాడిరి.

రావు—చంద్రానవా! నీవీసంగతి తెలిసియేవచ్చితివా!

చంద్రా—ఏసంగతి? నేను చంద్రుగారింటికి వచ్చితిని. ఆయన యిటకువచ్చినానని చెప్పుటతోడనే గభాలున నిట కరుదెంచితిని.

చందుగారు జరిగినసంగతినంతయు జెప్పిరి. చంద్రాననుని యనుజ్ఞపై రాజేశ్వరి బయటకువచ్చి చాపపైఁ గూర్చుండి చందుగారి కొక చేరుమాలునిచ్చెను. అంత చందు దానిపైనున్న లేఖ నిట్లుచదివెను.

కలకత్తా.
11—4—1918

ప్రియమైన రాజేశ్వరీ,

నీతండ్రియున్న మనవివాహమున కాటంకము గలుగునే మోయని బాధించితిని. నేటిరాత్రియే నిన్నుచెరబట్టి తీసుకొని పోయెదను. తప్పక వివాహమాడెదను. ఇదినిక్కము.

ఇట్లు
నీతండ్రినిబంధించిన.
నీప్రియుఁడు.

ఈయుత్తరము పూర్తియగుసరికి సేవకుఁడు లేచెను. యాతనివలన పూర్వవృత్తాంతముఁ దెలిసికొనిరి.

నాగ—అమ్మా! రాజేశ్వరీ! మేముండగ నీకేమియు భయములేదులెమ్ము నిన్ను తగినజాగ్రత్తగ కాపాడి యాచోరుని చేతులలోఁబడకుండఁ జేసెదము.

అని యభయమిచ్చి రావుచందులు మేడదిగిరి. వారిసైకిళ్ళటలేవు. అరరే! ఎంతమాయ. అనుచు నొకబండిపై వెడలి పోయిరి.

౭

బాధితు లెవ్వరు

హా! దైవమా! నన్నేలయింకను బ్రతికించితివి. బ్రతికించితివిపో! నా భార్యనేల చంపితివి? నాకీకుమారికారత్నంబనందగు రాజేశ్వరి నేల ప్రసాదించితివి? ప్రసాదించితివిపో! ఆమెకింకను వివాహమేల చేయవైతివి! నాలలాటలిఖితమిట్లుండెగాబోలు. దానికేమిచేయువాడను. అయ్యో! నాకీయాస్త్రీయు, సౌందర్యరాశియు గుణములప్రోవయునగు రాజేశ్వరి యుండబట్టిగదా యీదుర్మార్గులునన్నింతగ బాధించుచుండిరి. ఇంతకాలము కష్టపడిగణించినసొమ్మును చిన్ననాటినుండియు నష్టకష్టములకోర్చి పెంచిన యీరాజేశ్వరిని నేనెట్లీక్రూరులచేతులలో నిడగలను. ఎప్పటికైన యాకృపామయుఁడగు భగవంతునికి నాపయిఁ గరుణకలుగకపోవునా? కానిమ్ము నేనీదుర్భరబాధ భరింపజాలను. నేఁడో రేపో చనిపోయెడివాడనే రాజేశ్వరిభారమంతయు దైవముపైనిడితిని. ఆదైవము సుప్రసిద్ధపత్తేదారురగు రావుగారియందుఁ బ్రవేశించి రాజేశ్వరిని రక్షించి నాయాస్తినంతయు నామెకుజేకూర్పడా? అంతయు భగవంతుని చిద్విలాసము. కష్టములుచెప్పివచ్చునా, అని భూగృహమునందలి

చీకటికొట్టులో నొకవృద్ధుడు వగచుచు తన్నుదానే యోదార్చు
కొనుచు తుదకిక మాటాడలేక కూలఁబడెను. అప్పటికి చీకటిగూ
డపడెను. వృద్ధుడటులే పడియుండెను.

నాఁడు చైత్ర శుద్ధపాడ్యమి. చంద్రుడు గగనవీధికరు
దెంచుటకు భయమునొందె నోయనునట్లుదయించుట మానెను.
నక్షత్రములుమాత్రము పాదరసపుబుడ్లవోలె యాకాశమున
మెరయుచుండెను. జారచోరులు బజారులోఁ బ్రచారములు
సల్పుచుండిరి. అట్టితరి కలకత్తాకు ౯ భూ. గృహమునకును నడుమ
నున్న యటవిని నిర్వురువ్యక్తులు కలకత్తావైపుఁ బోవుచుండిరి.
వారు నల్లనిదుస్తుల ధరించియుండుటచేతను గాఢాంధకారమెల్లె
డల వ్యాపించియుంటచేతను వారున్నతావు తెలిసికొనుట నొరు
లకుఁ గష్టముగనుండెను. కాని, పాఠకమహాశయా! మనకుఁ
దెలియకుండ సంచరించుటకు బ్రహ్మతరమా! వారుకలకత్తాజేరి
యదృశ్యులైరి.

పాఠకాగ్రణీ! మనరాజేశ్వరిని తీసికొనిపోయెదనన్న రా
త్రియేగదా! ఆమె యెక్కడనున్నదో తెలిసికొనవలదా! ఆమెను
చందుగారింట నొకచీకటికొట్టునందుంచిరి. ఆమెవద్దనొక విద్యు
ద్దీపముమాత్రముండెను. రక్షకభటులనందరను సెట్టిగారింటివద్ద
కాపలాపెట్టించిరి. చందుగారు స్వగృహముననేయుండి ప్రతియ
రగంటకును రాజేశ్వరి సేమమారయుచుండిరి.

పదకొండుగంటలుకూడ గొట్టిరి. చందుగారులేచి రాజే
శ్వరిగదిలోనికేగి నెద్దియోమాట్లాడి ద్విచక్రశకటముపై నెటకో

పోయిరి. పాఠకా! చంద్రాననుఁడెచ్చటనున్నాడని సందియపడుచుంటివేమి. అతఁడెప్పుడును చందుగారి యనుచరుఁడు కావునయాజ్ఞానువర్తి కనుకనే సెట్టిగారింటియొద్దనుండి రక్షకభటులను హెచ్చరించుచుండెను.. చందుగారు సెట్టిగారింటికిఁబోయి చంద్రాననునితో నెద్దియోమాటాడి రావుగారింటికి దారితీసెను. ఆయనట్లు రావుగారియొద్దకుఁబోయి ఆయనతో నెద్దియోప్రసంగించి తిరుగనింటికిబోవుచుండెను. రావుగారింటినుండి బజారునకుఁబోవు సందులోనికి మరలిరి. అంతలోనే యొక గాఢమగు దెబ్బ సైకిలు వెనుకచక్రమునకుదగులుటయు చందుగారు క్రిందబడుటయు నొక్కమారుజరిగెను. వెంటనే రెండుగాఢమగుదెబ్బలు చందుగారికితగిలి మూర్ఛితుంజేసెను. అంతనిర్వురువ్యక్తు లాతనిని బంధించి మోసికొనిపోయి విలాసమందిరమునకుసమీపముననున్న చోరభవనములోనికిఁ బోయిరి. ఆహా! చూడుడు! "మంచికిబోయిన చెడ్డయెదురయ్యెనను" సామెత చందుగారి యెడసార్థకమాయెను.

చీకటు లెల్లెడల గాఢముగ వ్యాపించియుండెను. అప్పటికి యొంటిగంటయైనది. చందుగారింట రాజేశ్వరెద్దియో యాలోచించుచుఁ గూర్చుండెను. అట్టితఱి నొకవ్యక్తి రాజేశ్వరిగదిని సమీపించి 'అమ్మా! రాజేశ్వరీ! అపాయము. లెమ్మని బండి నీకొరకై వాకిటవేచియున్నది! ఆలస్యమువలదని' కేకవయిచెను. ఆకేకలకు రాజేశ్వరి భయకంపితయై "చందుగారూ! ఏమి. ఎందులక"నెను. కాని యావ్యక్తి "అమ్మా! చెప్పుటకువీలులేదు

సావకాశముగ చెప్పెదను. త్వరపడుము' ని తొందరపెట్టసాగెను. అంత రాజేశ్వరి తోటుబాటున వీధికొనికరుదెంచి శకటమునధిష్ఠించెను.

ఆశకటము సెట్టిగారిల్లుదాటి సందుగొందులబడి యరణ్యమార్గముం బట్టెను. బండివెంట నొకపురుషుఁడు నడచుచుండెను బండికొకింత దూరమున నొకవ్యక్తి వారికగపడకుండ ముందుగోపువారి దీపపువెల్తురుల జాడబట్టి పోవుచుండెను. ఆబండి యట్లు పోయి కుక్కుటములు కూయువేళ కొకచో నాగెను. వెక వచ్చువ్యక్తియు నొకచోనాగి చెట్టుచాటున దాగెను. బండివెనుకదారిని బట్టెను. మరికొంతసేపటికొకవ్యక్తి భూగృహద్వారము తెరచి రాజేశ్వరినిలోనికిఁగొంపోయెను. ఇదియంతయు చెట్టువెనుకనున్న వ్యక్తికనిపెట్టి ద్వారమువద్దకు వచ్చెను. ఎద్దియో సంభాషణ వినవయ్యెను. చెవియొగ్గి జాగరూకుఁడై వినుచుండెను. సంభాషణ ముగిసినపిమ్మట లోనున్న వారీవల కరుదెంతురని గ్రహించి వెనుకటిచెట్టుచాటుననే దాగెను. లోపలనుండి యొక వ్యక్తీవలకువచ్చి యొకమార్గము బట్టెను. ఆతనికొలది దూరము పోనిచ్చి మొదటి వ్యక్తి వెనుకనేబోయి యొకగుద్దు గుద్దెను. ఇరువురుం ముష్టియుద్ధమునకు డీకొనిరి. రెండవవ్యక్తి నోటితో గట్టిగ నూదెను. ఇంతలో నల్వురు వ్యక్తులెటనుండియో వచ్చి మొదటివ్యక్తిని బంధించి "ఓరీ! చంద్రదాననా! నీవలపుల రాణి నీకంటెముందుగనే మాకుచేరినది" అనియరచి యెటకో దోడ్కొని పోయిరి.

౭

గొడచెట్టుపై కోటిపోటు

రమారమి పదిగంటలైనది. మెయిల్ టపాలనిచ్చుటకుఁ బోస్టుజవానులు తపాలాసీసు వదలిపోవుచుండిరి. అట్టితరి నొక మనుజుఁడు కాకియిజారును కాకికోటును దొడగికొని తోలుపటాకాకుఁ దగల్చబడియుండు తోలుసంచిని భుజమునకు వ్రేలాడగట్టుకొని వడివడిఁబోవుచుండె. ఆతని వేషమునుబట్టి యాతఁడొక టపాబంట్రోతని వేర చెప్పనక్కరలేదు. ఆతఁడట్లుపోవుచు నొకచోనాగి మరలవెనుకకుఁదిరిగి యొక బీటుకానిస్టేబిల్తో నేదియో మాట్లాడి మరల యధారీతిని బోవుచుండెను. ఆతఁడుకొంతదూరముపోయి యొకసందులోనికి మరలి యొకయింటి ముందాగి "నాగభూషణరావుగారూ! అని కేక వైచెను. ఒకసేవకుఁడువచ్చి తలుపుఁదీసి లోనికిరమ్మని చెప్పెను. బంట్రోతులోనికిఁ బోయి రావుగారికి నమస్కారముచేసి 'అయ్యా! రామచంద్రుగారికిని మీకును చేరియొక యుత్తరమువచ్చినవి. ఆయన వారింటివద్దలేర' నుచు రెండువుత్తరములనిచ్చి సెలవుదీసుకొనివెడలిపోయెను. అనంతరము రావుగారు తనకవరును చించి అందలి యుత్తరముఁ దీసి యిట్లు చదివిరి.

కలకత్తా
12—4—1918

సుప్రసిద్ధ పత్తేదారులని పిలువఁబడు
నాగభూషణరావుగారికి,

చోరాగ్రేసర చక్రవర్తి వ్రాయునది.

అయ్యా,

గతరాత్రి రాజేశ్వరిని చందుగారిని చంద్రానునిని నాభూగృహ మున బంధించితిని. రెండుమూడు రోజులలో రాజేశ్వరిని వివాహమాడితీరెదను.

ఇట్లు
శ్రేయోభిలాషి'
చక్రవర్తి.

ఈ యుత్తరము ముగించుసరికి రావుగారి నేత్రము లెఱ్ఱబారెను. మోముకందెను. శరీరము కంపించెను. కనులవెంబడీ నీరు ప్రవహింపజొచ్చెను. కొంతసేపటికి నూరడిల్లి రెండవయుత్తరమునుదీసి యిట్లు చదువసాగెను.

చంద్రనగరం.
10—4—1918

శ్రీరస్తు చిరంజీవులైన తమ్ములు రామచందును హేమసింగు పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగా నాశీర్వదించి వ్రాయునది.

ఉభయకుశలోపరి.

నీకిదివరలో నొకయుత్తరము వ్రాసియుంటిని. దానికిప్ర

త్యుత్తరములేదు. చి॥ నాకుమార్తె శశిరేఖకు సంబంధములు వచ్చుచున్నవి. త్వరలోవివాహము చేయవలెను. కావున నీభార్యాపుత్రులను శశిరేఖను త్వరలోఁబంపవలెను. సంబంధము కుదిరినవెంటనే జాబువ్రాసెదను. విశేషములులేవు.

గ్రహించవలెను.

ఇట్లు,

హేమసింగు.

ఈయుత్తరమును జదివి చంద్రసింగాశ్చర్య వదనుడై 'ఏమీ! చంద్రునతో దన కుటుంబమును పంపివేసితిననియు అందుచే రాజేశ్వరిని తనయింట నుంచెదననియు చెప్పినాడు. ఇంకను చేరనేలేదా!" అని తలపోయుచుండెను. ఇంతలోఁ బదకొండుగంటలు కూడకొట్టెను. అందుచే భోజనముచేసివచ్చి శయ్యపైఁగూర్చుండి యొకటెలిగ్రాం ఫారమ్ము పూర్తిచేసి యొకసేవకునికిచ్చి యాతనిఁబంపివేసి దీర్ఘాలోచనా నిమగ్నుఁడై పరుండెను. అట్లాలోచించుచునే నిదురవోయెను.

సుమారు నాల్గుగంటలు కావచ్చినది. చంద్రనగరములో నొకయింట రోదనము వినఁబడుచుండెను. కారణ మేరికి తెలియకుండెను. చుట్టుపక్కల వారందరిటమూగిరి. లోనికి కొందరు పోయి వారినూరడించి విచారగ్రస్తులై యున్న హేమసింగుగారిని కారణమడుగ నాయన నిట్లుచెప్పిరి.

"నాతమ్ముఁడు రామచంద్రు తనభార్యాపుత్రులను నా యొకపుత్రికయగు శశిరేఖను ఇటకుఁబంపెను. దారిలో నెవ్వరో

వారిని మోసగించి వా—శ—శి—రే—ఖ—ను నాతమ్ము ని కుమారుడగు వీరసింగును దీసికొని పోయిరి. వారలెటనుం డిరో తెలియద' నుచు బాలునివలె నేడ్వజొచ్చెను. ఎంతయూర కుండమన్నను ఎడ్పాగుటలేదు. అగును ఎట్లాగును. తన యేకైక పుత్రికయగు—తనసౌందర్య రాశియగు—తనగుణముల పోగ్రవ యగు—శశిరేఖను చోరులప హరించినపు డాతనికె ట్లేడ్వాగు ను. ఇంతలో నొకతంతివార్త బంట్రోతు హేమసింగుగారికి రెం డు తంతులువచ్చినవని హేమసింగుగారిక్కి రెండుకవర్లిచ్చి వెడలి పోయెను. హేమసింగొక దానినిట్లు చదివెను.

హేమసింగుగారు	స్టేటు
చంద్రనగరం	ఎక్స్ప్రెస్.

కుటుంబము ఇదివరకే పంపెను.

రామచంద్రుని దొంగలు బంధించిరి.

నాగభూషణరావు,
12—4—1918.	డిటెక్టివ్,
కలకత్తా.

ఈసంగతిదివరకే తెలిసియుండుటచే రెండవదానిని విప్పి ఇట్లుచదివెను.

హేమసింగుగారు	స్టేటు
చంద్రనగరం	ఎక్స్ప్రెస్.
శశి రేఖ	ఇక్కడ
క్షేమము

ప్రేమసింగు,

12—4—1918. విజయనగరము.

అప్పటికి చీకటిపడుటచే నెవరిండ్లకువారు బోయిరి. హేమసింగు లోనికిఁబోయి యాతంతివార్తలను దెల్పెను. శశిరేఖ క్షేమముగనున్నందుల కందరును సంతసించిరి. కాని రామచందు భార్య "అయ్యో! ఈపాడినస్పెక్టరీ యెందులకువచ్చెనోగాని ఈ జన్మమున సుఖములేదు. వీరసింగుకై నేనేడ్చుచుండ 'గోరుచుట్టుపై రోకటిపోట'నునట్లు నాభర్తను దొంగలు కొంపోయిరన్న వార్త యింకొకటియా!. అయ్యో! నాయనా! కుమారా! నిన్నెపుడు చూతునోయితండ్రీ!" అనుచు వెక్కి వెక్కి యేడువసాగెను.

౬

మిగులలేదు

నాడాదివారము. వేడిగాడ్పులింకను వీచుచున్నవి. రమారమి మూడుగంటలయినది. ఇంతకొక గంటమున్నే వచ్చియుండిన మెయిల్ టపాలనిచ్చి వేయుటకై తపాలబంట్రోతులపుడే పోస్టాఫీసు వదలిపోవుచుండిరి. అంతలో నొకబంట్రోతు డాగ్

బజారునకుఁబోయి కొందరకు త్తరములనిచ్చుచు సుమారు నాల్గు గంటలకొక సందులోనికి మరలి యొకయింటిముందాగి "అయ్యా! నాగభూషణరావుగారూ!" అని కేకవైచెను. అంతనొక సేవకుఁడు వచ్చి తలుపుఁదీయ నాతనికొక కవరునిచ్చి వెడలిపోయెను.

నాగభూషణరావు గారప్పుడే కాఫీద్రావి చావడిలోని కుర్చీపైఁ గూర్చుండి యెద్దియో దీర్ఘాలోచనలో మునింగియుండిరి. అంతలో నీసేవకుఁడాయు త్తరమును రావుగారికిచ్చెను. రావు గారది చూడఁగనే యానునమనం బుల్లాసపూరితమయ్యెను. ఏమన అదియొక శుభలేఖయని చూడఁగనే తెలియుచున్నది. అందుచే నాకవరును చించి యందలి శుభలేఖను మరియొక యు త్తరమునుదీసి శుభలేఖ సాంతముగ చదివెను. మరలచదివెను ఇట్లు చదివినకొలంది న తనికి భయాశ్చర్య సంభ్రమము లుప్పొంగ సాగెను. ఆశుభలేఖ యేమన:-

శ్రీరస్తు. శుభమస్తు.

—♦ వివాహ మహోత్స వాహ్వానపత్రిక ♦—

ఉ॥ శ్రీయును శ్రీధరుండు శశిశేఖరు డాతనిధర్మపత్నియున్
తోయజజుండు భారతియు తోయముమీరగ సర్వభోగ భా
గ్యాయువులున్ సుపుత్రధనసంపదల ఘోటకకోటులిచ్చుచున్
హాయిగ నివ్వధూవరుల హర్షసముజ్వలకీర్తిబ్రోచుతన్॥

మహారాజశ్రీ నాగభూషణరావు గారికి—

స్వస్తిశ్రీ చాంద్రమాన కాళయుక్తినామ సం॥ర చైత్ర శు ౧ మీ సోమవారము ఉదయము రోహిణీనక్షత్రయుక్త వృషభ

లగ్నమందు ఘ ౬-౨౮ వి॥లకు అనగా (ది 15—4—1918 సం॥రం ఉదయం గం 8-22 ని॥లకు)

నాసోదరబృందములోని	కలకత్తా పురవాసురగు మహా
చోరనాయకుండగు	రాజశ్రీ బంగారుసెట్టి మామగారి
	యేకపుత్రికయగు
భీమానందరావుకు	రాజేశ్వరిని

ఇచ్చి కలకత్తా సమీపారణ్యమున నున్న యడవిలోని కాళికాలయములో. పాణిగ్రహణమహోత్సవము జరిగించుటకుఁ బెద్దలునిశ్చయించిరి గాన యేతత్సుముహూర్తమునకుమీరుసకుటుంబ సపరివార బంధుమిత్రులతో దయచేసి యీశుభముజరిగించి నన్నానందింపజేయ గోరుచున్నాను

మంగళమహత్.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

మకాం
భూగృహము
13-4-1918

ఇట్లు
విధేయుడు
కృష్ణారావు.

రామచందు యభివందనములతో

ఈశుభలేఖను జూచి రావుగారత్యాశ్చర్యమునొందిరి. ఏమిసేయుటకును పాలిపోవుటలేదు. ఇట్లాలోచించుచు కూరుచుండెను. ఆహా! యేమి! ఈచోరుని ధైర్యసాహసములు పబ్లికుగా తెలియపరచి మరియు నామెను చేపట్టుచుండెను. ఇందులకు రాజేశ్వరియ్యకొనునా! తప్పక యియ్యకొనును. లేకున్న వీడు మాత్రమెట్లు వివాహమాడును. ఆ! ఏమి! కాదుకాదు. ఆమె కంఠమందుఁ ప్రాణమున్నంతవరకాతని వివాహమాడుట కలలోనివార్త. ఈవివాహ మాటంకపఱచుటకు నేపటకువత్తునని యు దపుడు నన్నుకూడ బంధింపవచ్చుననియు తలంచి యిట్లువ్రాసియుండనోపు. అంతియగాని వేరొండుగాదు. ఈసమయమున నేమిసేయుటకును దోచకున్నది. నేను కూడ పట్టుబడితినా వివాహము నిరాటంకముగా జరిగితీరును. ఇంతియగాక తాను చేయదలంచుకొనిన పనులన్నియుఁ జేసినగాని మమ్ములవిడిచిపుచ్చడు. పోనీ! నేవెళ్ళుటమానినయెడల వివాహముజరిగిపోవునేమో! రాజేశ్వరిష్టపడకున్న బలవంతమునైనన పుస్తెకట్టితీరును. నేనుపట్టుబడకుండకున్న నేడుగాకున్న రేపైన మనవారినిచంపించి వానికార్యక్రమమునండ్డుదూరగలను. అని యాలోచించుచు రెండవకాగితమునుదీసియందుండిన యుత్తరము నిట్లుచదివెను.

కలకత్తా,
14—4—1918.

బ్రహ్మశ్రీ నాగభూషణరావుగారికి-

చక్రవర్తి నమస్కారములు.

అయ్యా!

ఈశుభలేఖలోని యంశములు నిజములుగాని యసత్యములుగావు. మీకు నమ్మకమున్న యెడల, పత్తేదారులైనచో వివాహము ఆపు జేయవచ్చును. వివాహము నిజము

ఇట్లు,
చక్రవర్తిఅనే
భీమానందుఁడు

రావుగారీయుత్తరమును ముగించి హాలులోనికి వచ్చునరికి నొకయువకుఁ డరుదెంచి 'బాబూ! మేముచాలాకాలమునుండి పట్టపగలే దోచుకొనుచున్నారు. నేడు మాయింటి కిర్వురు చోరులువచ్చి కన్నము త్రవ్వుచుండ నేను వారిని బంధించి తమకొరకై వచ్చితిని. బండితీసికొనివచ్చితిని. తమరు దయచేయవలయు' నని దీనముగాఁ బలుకజొచ్చెను. వెంటనే రావుగారటనున్న సేవకుని కెద్దియో రహస్యమూది వీధిలోనున్న బండి నెక్కిరి. ఆబండి మనకు పరిచయమగుచోర భవనముం జేరెను. రావుగారుసు యువకుఁడును లోనికేగి కుర్చీలపైఁ గూర్చుండిరి. అందయువకుడు 'అయ్యా! తమరిపు డెటనున్నారో తెలియునా!' అనెను.

రావు—ఏమీ! మీయింటగాదా!

యువ—ఔను. నేనెవరినో యన్నమాట.

రావు—నీవెవరైన నాకేమి. చోరు లెటనున్నారో చెప్పుము.

యువ—నేనే చోరుఁడను. మీతో కొన్ని రహస్యములు మాటాడవలసి యిటకుఁ దోడ్కొని వచ్చితిని.

రావు—ఏమీ యా రహస్యములు.

యువ—మీరు వయోవృద్ధులరగుటచే మిమ్ము బాధించుట యుక్తముఁగాదని నయమున చెప్పఁజూచి యుత్తరములు వ్రాసితిమి, గాని మీరు మా సహాయములను మానలేదు. ఇప్పటినుండియైన మానెదనని శపథ మొనర్తురేని వెంటనే విడచిపుచ్చెదను.

రావు—నేను మానదలచుకొనలేనప్పుడు శపథమేమని చేయవలెను.

యువ—మిమ్ముకూడ బంధించమనెదరా!

రావు—మోసగించినవాడవు బంధించకమానుదువా అనుచు లోపలిజేబునందు పొందుపరచిన పిస్తోలునకై చేయిని చొక్కాలోనికిఁ బోనిచ్చెను. గాని ఇంతలో నాచోరుఁడు లేచి తలుపు తెరచి రావుగారు నందులో త్రోసివైచి తలుపుతు బిగించి 'ఇకనెవ్వరును మిగులలేదు' నిర్భయము. అని యనుకొనుచు నెటకో పోయెను.

౫౧

౧౦

అభయమిచ్చినదెవ్వరు?

సూర్యుఁడు పశ్చిమాంబుధి గ్రుంకెను. కొలదికాలములోనే చంద్రోదయముకూడ నయ్యెను. ఆకసము నీర్మేఘమై యుంటచే నందు మిన్కుమిన్కుమని ప్రకాశించు నక్షత్రములతో నీలిరంగుచాయపై తెల్లచుక్కలున్నచీర ధరించినయువతివలె రాజిల్లుచుండెను. చంద్రికాంతిలోనికి జొరకపోయినను భూగృహమంతయు విద్యుద్దీప ప్రసారంబులచే నెంతయు కాంతివంతమగుచుండెను.

అట్టితరి భూగృహమునందలి నారసపుగదులలో నొకదానియందిర్వురు స్త్రీలిట్లు సంభాషించుచుండిరి.

ఒకవనిత—అమ్మా! రాజేశ్వరి! ఇదిగో నీకాహారముగొనివచ్చితిని. భుజింపుము.

రాజే—నేడేలకో నామనంబు విచారగ్రస్తమై యున్నది. నాకించుకేనియు నాకలిలేదు.

వని—ఏమమ్మా! రేపు నీకువివాహముకూడను. ఎందులకీవిచారము.

రాజే—ఛీ దుర్భాగ్యురాలా! ఏమిపల్కుచుంటివి.

వని—అమ్మా! కోపపడకుము. నీకు రేపు వివాహమని శుభవార్తదెల్పినను తప్పేనా?

రాజే—అదియే యనవద్దంటిని. మరల నదియే యం దువేమి?

వని—అమ్మా! మాసంఘములో నివారనుచుండ వినినే నంటిని.

రాజే—ఎప్పుడని.

వని—రేపుదయమని. ప్రయత్నములుకూడ జరుగు చుండెను.

రాజే—ఎక్కడని.

వని—కాళికాలయములో

రాజేశ్వరి స్వరము దిగజారుచుండెను. చివరకు ఏమి! నీ పల్కులు చిత్రములుగా నున్నవి. అనెను.

వని—అమ్మా! విచిత్రములుకావు. రేపుదయ మెనిమి దిగంటలకు మాయజమానియగు భీమానందునకు నిన్ను వివాహ ముచేసి మారాణిగా చేయుదురు.

రాజేశ్వరి యామాటలువిని గోలున నేడ్వనారంభించెను. ఈయే డ్పు జూచినతోడనే యావనితహృదయము కరిగి కన్నులవెంట గారుచుండెనాయనట్లు యశ్రుధారలు జలజలరాలెను. అంత నా వనిత అమ్మా! నిన్నురక్షించగల వారెవ్వరునులేరా! నిన్ను జూడ నాకెంతయుఁ జాలివొడముచున్నది. అనెను.

రాజే—ఈవిషయము తెలిసినచో రామచంద్రుచంద్రసేను లు నన్నుతప్పక రక్షించెదరు.

వని—వెఱ్ఱిదానా! వార లెక్కడనున్నారనుకొనుచుంటివి. ఈగృహమందే బంధితులైయున్నారు.

రాజే—అయ్యో! అట్లైన నా కర్మము కాలవలసినదేనా?

వని—అమ్మా! నేనొకయుపాయము చెప్పెదను. ఈయెదురుగ కొట్టుగదులలోనే వారును యున్నారు. ఇందుండి యా గదులలోనికిఁబోవుటకు మార్గమున్నది. నేటిరేయి చాలరాత్రి వరకందరును మెలకువగనేయుందురు కాననేనీ నారసముల కడ్డముగ నొకచాపను గట్టింతును. ఆమార్గము నీకుదెలిపెదను నంతలో నెవ్వరో యామెను పిల్చినట్లు వినబడుటచే మరల వత్తునని చెప్పి వెడలిపోయెను. రాజేశ్వరి యాలోచనానిమగ్నయై యావనిత యుదారస్వభావమున కెంతయు సంతసించుచు కూర్చుండెను. ఇంతలోనిద్దరు వక్త్రాలొక బాడిచాపనుదెచ్చి రాజేశ్వరియున్నగది నారసముల కడ్డముగ గట్టిరి. రాజేశ్వరియు వెనుకటి వనితరాకకు నిరీక్షించుచుండెను. ఇంతలో నొకగంట గణగణమని మ్రోగెను. అదివినియామె 'అయ్యో! ఇప్పుడుభీమానందుని యనుచరులు పనులుమానివేయుటకై గంటకూడకొట్టబడినది. కాన నిప్పుడు పదిగంటలైన దన్నమాట. ఇకనీవనిత రాదు. అదిస్పష్టము. తెల్లవారిన నాబ్రతుకువ్యర్థము. కాననీరాత్రియే నానాథునిగలసికొనవలెను. మార్గ మెక్కడనున్నదో గదాయని నల్దెసల పరికించెను కాని లాభము లేకపోయెను. ఇక లాభములేదని యొకగోడకు జేరబడెను. అంతనొకమేకు వీపున

గుచ్చుకొని యాసుకుమారి కెంతయు నెప్పిగల్గించెను. కానివెం టనె యాగది మధ్యనొక రంధ్రమేర్పడుటచే దనకు గల్గినబా ధను సరకుగొనక యామార్గముంబట్టెను. అట్లుకొంత దవ్వరు గుసరి కొకతల్పుగన్పడెను. దానినిదీయ విశ్వప్రయత్న మొనర్చెను. గాని విఫలమయ్యెను. తిరిగి వెనుకకు బోవుచుండ నొక గొలుసామెకుఁ దగిలెను. అదిలాగిన నేమైన యుపకారముండు నేమోయని ప్రయత్నించెను గాని సామర్థ్యముకాలేదు. అందు చే యథారీతి వెనుకటిగదిం బ్రవేశించెను. ఆమార్గము మూ యనెంచి వెనుక తనకు గుచ్చుకొనిన మేకును పైకిలాగెను. సొ రంగమార్గము మూయబడెను.

అప్పటికి చాలరాత్రియైనను నిత్యము నార్పివేయబడు దీపములు నేడింకను ఆర్పివేయబడియుండలేదు గది నారసము లకు చాప యడ్డముగట్టబడి యుంటచే గదిలో వెల్తురు లేకపో లేదుగాని రాజేశ్వరి పైనున్నవారును పైనున్నవారికి రాజేశ్వరి యు కన్పడుటలేదు. రాజేశ్వరి కిదివరలో హత్యాపరాధ పరి శోధకనవలలఁ బెక్కు చదివియుంటచే మార్గము లెవ్వియైననుం డునన్న యెంచి తాను జాగ్రత చేసియుంచిన విద్యుద్దీపమును వె లిగించి చూచునరికి నారసములకుగట్టిన చాపకన్నములోనుండి యొక గాగితము క్రిందపడెను. ఆకాగితమునుతీసి యామెయిట్లు చదివెను.

అమ్మా.

తూర్పువైపునగోడకు నేలనుండి రెండడుగుల

యున్నదనున్న గొలుసును లాగుము మార్గమేర్పడును.

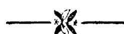
ఇట్లు,

వ ని త .

ఈయుత్తరమునకు కామెయెంతయు సంతసించి యుత్తరమున చెప్పబడినట్లొనర్చెను. ఒకసొరంగమార్గ మేర్పడెను. ఈమె దానిగుండా చూచుసరికి సోపానములు కన్పడెను. ఆసోపానములు దిగుచుఁ బోయెఁ. ఈమెకొక చిత్రము గన్పట్టెను. ఈమె లాగినగొలుసు దిగుచుండగనే సోపానములు ప్రక్కకుజారెను. ఈమె సోపానములుదిగుట పూర్తియయ్యెను. మూడుగజములదూరము క్రిందనడచెను మరల సోపానములెదురయ్యెను. ఆమె సోపానారోహణము సేయసాగెను. మరొకవింత. ఒకగొలుసు పైకిఁబోవుచుండెను. రాజేశ్వరి యత్యుత్సాహముతో తన యూహాప్రపంచమున సంశయములభేదించి యాగొలుసును క్రిందకులాగెను. ఒకరంధ్రమేర్పడెను.

ఆరంధ్రముగుండా నీమె పైకిబోయెను. ఈచీకటిమార్గములన్నియు దాటివచ్చుటకు విద్యుద్దీపమే శరణమని యూహించుటలేదా పాఠకా! ఆమె యాగది యందొక పురుషుని గన్గొనెను. అతఁడు గాఢనిద్ర మునింగియుండెను. తనవిద్యుద్దీపసహాయమున నాతఁడు చంద్రసేనుఁడేయని తెలిసికొనెను. 'ఆహా! ఆకలి రుచియెరుగదు. నిద్ర సుఖమెరుగదన్నట్లు' ఆతని కాకటికి

నేలపై నిద్రయెట్లువచ్చెనాయని యచ్చెరువొందెను. రాజేశ్వరి యాతనిపిలచుటకు సిగ్గునొందెనుగాని ఆసమయమున సిగ్గుజెందిన లాభములేదని దగ్గరకుఁబోయి 'ప్రాణప్రియా! ప్రాణప్రియా!' అని పిలచెను. ఆపిలచునపుడొడటి రెండశ్రుకణములా యువకుని శరీరముపైఁబడ దిగ్గనలేచి 'ఎవరువార'నెను. రాజేశ్వరియు 'నేనని' మెల్లగననెను. కంఠధ్వనిని గుర్తించి యువకుడామె నొక్కసారి గాఢాలింగనమొనర్చి యామెవలన యావద్వృత్తాంతమును దెలిసికొని యామెకభయమొసగి యామెగదికిఁ బొమ్మనెను. 'జాగ్రత! జాగ్రత!!' అనుచు రాజేశ్వరి వచ్చినదారివెంటనే తన గదికింబోయి నిద్రలేక యలసియుంటచే గాఢసుషుప్తిం జెందెను.

౧౧

ప్రేమ

తెల్లవారుసరికి భూగృహమంతయు 'నిత్యకళ్యాణము, పచ్చతోరణమ'నునట్లెటుజూచినను కడురమ్యముగ నలంకరింపబడియుండెను. భూగృహమునకువచ్చు మధురసపుకావిళ్ళకుఁ దెరపిలేకుండెను. గృహమునందెటుజూచినను జనసంచారమే.

వీరలైనప్పుడెల్ల మధురసముం గ్రోలుచు తూలుచు నిచ్చవచ్చిన రీతిఁ బర్విడుచుండిరి. భీమానందుఁడు పెండ్లికుమారుడు చేయుబడెను. చక్కనిదుస్తులతో నలంకరింపబడెను. ఆయలంకారములతో భీమానందుఁడు రాజేశ్వరి గదియొద్దకేగి గడచినరేయి కట్టించినతడకను విప్పించి లోనికేగి 'ప్రేయసీ!' అని పిలపిల్చెను. రాజేశ్వరి మాటలాడక తలవంచుకొనియూరకుండెను. భీమానందుఁడు 'ఓయువతీలలామా! నేడేగదా మనవివాహము. విచారమువూని యుండకుము' అనెను. రాజేశ్వరి క్రోధపూరితమనస్కయై 'ఓరీ దుర్మతీ! పలుకుమాటలు సరియైనవిగా నుండవలెను. నీయిచ్చవచ్చినట్లు పేలిక యూరకుండుము' అనెను. భీమానందుఁడు 'చెలీ! నన్ను చేపట్టవా!' అనెను. రాజేశ్వరి 'ఓరీ క్రూరా! నీవికటనవ్వు గట్టిపెట్టుము. నిన్నెన్నటికి చేపట్టము' అనెను.

భీమా — నీతండ్రిని జంపి నిన్ను బలవంతముగ వివాహమాడిన నేమిసేతువు.

రాజే — నీశక్యముగాదు.

భీమా — నీతండ్రిని జంప నిచ్చగింతువా?

రాజేశ్వరి మౌనముద్రవహించి యూరకుండెను. భీమానందుఁడతికోపమున 'ఓరీ! సేవకా! ఆసెట్టిని దెమ్ము' అనుటయు నొక గడియలో సెట్టితో నిర్వురు ప్రవేశించుటయు జరిగెను. అంత భీమానందుడు సేవకునియొద్దనుండి కత్తినొకదానినిదీసికొని సెట్టి

కుత్తుకవేసి వెడలిపోయిరి. గదియంతయు రక్తమయమయ్యెను. రాజేశ్వరి మూర్ఛిల్లెను.

మరొకగంట కొకవనిత యరుదెంచి రాజేశ్వరీ! లెమ్ము వివాహపువేళ యతిక్రమించుచున్నది. ఇదిగో యీక్రొత్తచీర గట్టుకొమ్ము' అనిలేపెను. రాజేశ్వరి లేచిచూచుసరికి తండ్రిశవ మచటలేదు. ఎట్టయెదుట నీవత చీరతో సాక్షాత్కరించెను. రాజేశ్వరా చీరనుధరించెను. పాఠకా! రాజేశ్వరి విచారకారణ ము తండ్రిమృత్యువో లేక తనరాబోవు వివాహమో యూహింం చలేవా! సుమారేడున్నరగంటలయ్యె. అందుచే నందరును కాళికాలయమునకుఁబోవ పయనమయ్యిరి. వారొక సొరంగముం బ్రవేశించిరి, ముందు సుమారొక యేబదిమంది తూలుచు నడ చుచుండిరి. వారివెనుక కృష్ణారావు భీమానందులు హాయిగ కాలక్షేపముఁజేయుచు బహుశీఘ్రగ నడచుచుండిరి. వారిముఖము ల సంతసము యూర్తీభవించినట్లుండెను. వారికొంతదూరమున రాజేశ్వరి నిర్వురు వనితలుచేయూతనిచ్చి తీసికొనివచ్చుచుండిరి రాజేశ్వరి విచారముడిగియుండెను. ఆకారణమున నామె భీమా నందుని వివాహమాడుట కిచ్ఛగించెనని యందరభిప్రాయపడజొ చ్చిరి. పాఠకా! వివాహప్రయత్నములిట్లు జరుగుచుండినను చం ద్రానను డింకను బయటకురాలేదేమియని తత్తరపడుచుంటివా? వలదువలదు. తనప్రేయసి నింకొకరు వివాహమాడుచుండునపు డతడెట్లూరకొనును. ఆహా! ప్రేమప్రభావము! చూడుడు తాను రాజేశ్వరిని ప్రేమించుటంజేసి సరిగవేళకు. దిండిమైనతనక యూ

మెకొరకై పడరానిపాట్లుపడుచు తుదకు దొంగలచే బంధితుఁ డుగకూడ గొంపోబడి యిట్టిసమయమున యుపేక్ష చేయునా! తాను చేయ సంకల్పించుకొనకున్నను చేయించునదిప్రేమ—ఆతఁ డందువలననే రాజేశ్వేశ్వరి తన్నువిడిసదిమొదలు సాధనోపాయ మాలోచించుచు గదియంతయు కలయదిరుగుచుమీాటలెందైన నుండెనేమోయని వెదకుచుండెను. కొంతసేపటికాతఁడొక మీా టసహాయమున నొకమార్గమేర్పరచుకొని బయటపడి యొకసొ రంగమార్గముంబట్టెను. కొంతదూరమేగునరికి నొకవ్యక్తి చేత పిస్తోలుతో నాత కెదురై తూలుచు నడచుచు 'ఓరోరు' అనెను చంద్రిసుఁడాతనివైఖరిచూచి తప్పకత్రాగియుండెనని గ్రహించి ఒకతోపున నాత పడద్రోసి యాత యొద్దనున్న పిస్తోలు గైకొని తనమార్గమునబోయెను.

మరికొంతసేపటికి భీమానంద కృష్ణారావు లనుచరులతో నీవలకు వచ్చిరి. అనుచరులందరు కాళికాలయమునకు పాతికగజ ముల దూరమున నుండిరి. భీమానంద కృష్ణారావులును రాజేశ్వ రియు నామెతోనున్న వనితలునుమాత్రము లోనికేగిరి. వీరు బోవునరికటనొక బ్రాహ్మణుడు పెండ్లిపీటవేసి యక్షతలువగై రాలు సిద్ధముచేసికొని యొకతాంబూలమును భీమానందునిచేతి యందుంచి మరియొక తాంబూలమును రాజేశ్వరి కొసంగెను. చాలవరకుక్రియనడచెను. భీమానందుఁడుమంగళసూత్రధార ణమునకై లేచి రాజేశ్వరి కెదురుగనిల్చి మంగళ సూత్రమును జేబూనెను. కట్టుటకు సిద్ధముగ నుండెను. ఇంతలో ప్రేల్చుటకు

సిద్ధపరచియుంచబడిన రివాల్వరుతో నొకయువకుఁడు సాక్షాత్క-
రించి భీకరస్వరమున "భీమానందా! నీచా! పాపీ! నీచేయినామె
మెడదరికిఁబోనిచ్చితివా నీతల వేయిచక్కలగునని గుర్తెరుంగుము
దూరముగపొమ్ము" అని యనుచుండగనే ఢాం! ఢాం! అనిధ్వని
యయ్యెను. గుడిలో భాగమంతయు పొగచేనింపబడెను. మరల
యువకునిచేతిలోని రివాల్వరు ఢాం! ఢాం! ఢాం! ఢాం! ఢాం!
అని ఐదుసార్లు ప్రేలెను. ఈకళవళ మంతయుజూచి వెలుపల
నున్నవారు సాహసముతో గుడిలోనికి పోయిరి. కాని ఎక్కడ
నుండివచ్చిరోగాని పోలీసుదళము రివాల్వరును ప్రేల్చుటనారంబి
చిరి. దొంగలయొద్ద నాయుధములేమియు లేవు. అందుచే వారు
కాళ్లకు బుద్ధిచెప్పి పారిపోయిరి. కొంతసేపటికి పొగతగ్గెను.
యువకుఁడు చూచుసరికి రాజేశ్వరి తనపాదములు గట్టిగ బట్టు
కొని యుండెను. ఆమెను లేవదీసి గాఢాలింగన మొనర్చికొని
యామెతోఁబయటకు వచ్చెను. అటనెవ్వరును లేరుగాని తనరివా
ల్వరు దెబ్బచేహతులైన నల్గురుయనుచరులయొక్కయు వివాహ
ముచేయించుటకై వచ్చిన విప్రునియొక్కయు కళేబరములును
పోలీసుదళము మాత్రమటనుండెను. కాని రావుగారు లేరు. పో
లీసువారివలన రావుగారు గతదినమున నెటకో గొంపోబడిరనియు
నిప్పటివరకు రా లేదనియు తెలిసికొని యాయనకూడ బంధింప
బడి యుందురని తలంచి రాజేశ్వరితోఁ గలకత్తా జేరెను.

౧౨

హా శ్య

తెల్లవారుచున్నది. పక్ష్యాదులు దమతమ గూండ్లవిడిచి యాహారార్థ మరుదెంచుచున్నవి. నాఁడేలకో నాసమయమునకు జిరపరచితమగు భూగృహమంతయు చిన్నవోయియున్నది. నిత్యము దెల్లవారుసరికే శుభ్రిముసేయపడు భూగృహము నేడట్లే యున్నది. ఒక్క మనుజ మాత్రుఁడైన నటగాన్పింప కుండెను. అచ్చట చీకటికొట్లులలో నొకదాని యందొక యువకుఁడులికిపడి లేచి నాల్గువైపులను బరికించిచూచి నేమియుంగానక గోడకుఁజేరి నిలుచుండెను ఏమి—నీరు—దారి-రాజేశ్వరి—బాధ అను యస్పష్ట వచనములెవ్వియో వినబడుచుండెనుమధ్యమధ్య నేడ్పుకూడ విననగుచుండె . . అట్లు గోడకుజేరియుండి యస్పష్ట వచనములు వినుచుండగనే కాళ్ళుకుఁదడియయ్యెను. 'ఇదియేమి! ఈతడి యెట్లువచ్చినది' అని క్రిందికి చూచుసరికి పాదములుతడిచెను. చూచుచుండగనే మోకాళ్ళవరకు నీరువచ్చెను. అతనికేమియు బోధపడలేదు. గదియంతయు చీకటికోణమగుటచే నీరు వచ్చు దెసయైనను దెలిసికొనజాలకుండెను. కొలదిగనీటిని తన పుక్కిటితోదీసి చవిచూచెను. నీరు చాలరుచిగనుంటచేనవితప్పక హుగ్లీనదీ జలంబులని నిశ్చయించుకొనెను. అప్పటికినీరు తొడలవరకెగబ్రాకెను. ఇకయాలోచించిన లాభములేదని సాధ

నోపాయ మాలోచించుచుండఁ దలవనితలంపుగ నొకమీటయా
తనిచేతికి దగుల్కొని యూఁడువచ్చెను వెంటనేయొక రంధ్రమే
ర్పడెను. అది తనకందియుంటచే యువకుఁడది యెక్కఁగల్గెను.
కాని కూర్చుండుటకు సరిపడు కాళీలేదు. రెండవప్రక్కకు తొం
గి చూచెను. కాని అదియు చీకటికోణమే. అందువెనుకటివలెనే
కొన్నిమాటలు వినబడుటంజేసి యందెవరో నుందురని గ్రహిం
చి యందుఁబ్రవేశించెను. అందును స్త్రీళ్ళున్నవి. నీటిలో నొకవృ
ద్ధుడు గజగజ వణఁకుచున్నట్లాతఁడు కనిపెట్టి యాతని నెట్లైన
రక్షించు నుద్దేశముతో నాతని చేయిపట్టుకొనెను. అంతనావృ
ద్ధుఁడాతని చూచి 'నాయనా! నీవెవ్వరవో ప్రత్యక్ష దైవము
వోలె సాక్షాత్కరించితివి. నన్నీ యాపత్తునుండితప్పింపుము' అ
నుచు నేడువసాగెను. మనయువకునకు దారికాన్పించుట లేదు
కాని యిదివరకొక మీటనెరింగిన వాడగుటచే నిట్టివెందైననుం
డగలవని దృఢనిశ్చయుండై గోడందడుముచుండెను. ఆతని బు
ణ్యా[illegible]సారాగాని అనుకొనినరీతి నొకమీట గాన్పించెను. అద్దా
నినతఁడు లాగఁబ్రయత్నించెను. కాని విఫలమనోరథుండై లాగు
టమాని గట్టిగనొక్కెను. వెంటనేయొక పెద్దవెల్తురు లోనికిజొ
చ్చెను. యువకుఁడావెల్తురుజొచ్చిన దొకరంధ్రమని గ్రహించి
దానిం బ్రవేశించి వృద్ధునికూడ రక్షించెను! వారువచ్చిన ప్రదే
శము బంగాళాముందలి కాళీప్రదేశము. యువకుఁడు వృద్ధునివై
పుజూచి మీరా సెట్టీగారూ! మిమ్ములను గన్పెట్టజాలనందుకు.
క్షమింపుడు. మనము త్వరగ నవలకుఁబోవలెను. త్వరగరండు.

అనుచు సెట్టిగారిని చేయిబట్టుకొని తీసికొనిపోవుచుండెను. సెట్టిగారును బాగా విను రామచంద్రగారూ! మీరువచ్చుటంబట్టి నేను [illegible] రికి దివమలంకరించియుందునననెను. ఆహా! కష్టములపై కష్టములనునట్లు వీరునడచుచుండగనే యొకపెద్దతలుపు నిలువున చంద్రగారికిని సెట్టిగారికిని నడుమబడుటచే నిర్వురకు నెడబాటు గల్గెను. ఎవ్వరేమగుదురో!

* * * * * * * * * * * * * * * *

క్రమముగ పదిగంటలు దాటెను. మెడ్రాసుమెయిల్ బయలుదేరు వేళయయ్యెను. కలకత్తాస్టేషనుకుఁ బోవుగుఱ్ఱపుబగ్గీలకును ట్రాముకార్లకును ప్లషరుకార్లకును తెరపిలేకుండెను. కార్ల బుర్రుబుర్రు శబ్దములు బండ్లవారి 'తప్పుకో!' యను కేకలను మిన్ను ముట్టనీయక నాగంకపరచుచుండెను. పాదచారులకు లెక్కయే లేదు. భోజనశాలలోని జనసంఖ్య లెక్కలేకుండెను. భోజనమునకుఁ బోవువారు కొందరును భోజనములు చేయువారు కొందరును భోజనముచేసి వచ్చువారు కొందరునై భోజనశాలలు చాల కిక్కిరిసియుండినవి. భోజనశాలల మేనేజర్ల Cash Boxes చిల్లరతో నిండుచున్నవి. ఆభోజనముచేసి వచ్చువారిలో నొకదీర్ఘకాయుఁడుండెను. ఆతఁడు రోడ్డుపైఁ బోవుబండ్లన్నియు పరిశీలించుచుండెను. అట్టితరి బండిగూడంతయు చక్కని రంగురంగులతో నలంకరింపబడిన గుఱ్ఱపుబగ్గీ యొకటి కలకత్తాస్టేషనువైపు బోవుచుండెను. ఆబండిలో నొకమనుజుఁడుండెను. ఆతఁడొకతెల్లనిమల్లు పంచను వెనుకకు విరిచికట్టి చొక్కాను దొడగికొని

దానిపైనొక కబ్బాను ధరించి మోకాళ్ళవరకు వ్రేలాడు నొక నల్లనికోటును వేసికొని తలకొక గులాబిరంగుగలగుడ్డను తట్టతల పాగచుట్టి కాలికొక ఛడావును తొడగికొనెను. అతనిపక్క నొక వెండితొడుగు బెత్తముండెను. కోటుబొత్తములు విప్పియుంటచే లోనధరించినదుస్తులు విపులములగుచుండెను. ఆతని చెవుల నుండి లావుపాటి బంగారుకాడలు వ్రేలాడుచుండెను. ఈవైఖరి జూడ యాతడొక మార్వాడీయని స్పష్టమగుచుండెను. ఆబండి కలకత్తా స్టేషను జేరగనే యాతడద్దానినుండిదిగి Booking Office లోనికిబోయి 'విజయనగరము'న కొక ఫస్టుక్లాసుటిక్కట్టును దీసికొని '1st & 2nd class Gentlemen Waiting Room' అని బల్లకట్టబడియున్నది. లోనికిబోయి యొకకుర్చీపై నాసీనుడయ్యెను. టిక్కెట్టుకలెక్టరు గేటువద్దనుండి ప్రయాణీకులను ప్లాట్‌ఫారమ్ లోనికి వదలుచుండెను. ఇంతలో మెయిల్ ఫస్టులయిన్ లోనికి వచ్చి యాగెను. ఇతరులెల్ల వారాపెట్టెల నెక్కుచుండిరి. మన మార్వాడీయు గదిదిగి ఫస్టుక్లాసు పెట్టెలోనెక్కెను. ఫస్టుబెల్ కొట్టిరి. బండినెక్కువారి యత్నావిధి యధికమగుచుండెను. మన మార్వాడీ తనజేబు గడియారమునుదీసి రైల్వేటైము ఐదునిముషములుతక్కువ పదునొకండు గంటలగుటచే దనటైముకూడ నంతకు సరిగామార్చెను. మిగత యైదునిమిషములుకూడ పూర్తియయ్యెను. సెకండుబెల్ కొట్టిరి. గార్డుబిగిల్ నిచ్చెను. బండిగట్టిగ నీలవేసికదలెను. కదులుట తడవుగ ప్లాటుఫారమ్ పై పచారుచేయు షోకేలాలుబండిలో కొంతదూరము పర్వెత్తి బండినెక్కిరి.

బండి కదలినకొంతసేపటికి మనమార్వాడీ నిదురవోయెను ఇరువదియైదునిమిషములకుసరికిమెయిన్యూపుకొక్కస్టేషనుకోనాగెను. మార్వాడీలేచి కూర్చుండెను. ఇంతలో పాతికముప్పది వత్సముల యువకుఁడొకడు తెల్లని చలువవస్త్రములఁ దాల్చి ముఖమల్ కోటును దొడగికొని చేతనొక బెత్తముపుచ్చుకొని మనమార్వాడీయున్న పెట్టెనెక్కెను. అరగంట యగుసరికి బండికదలెను. వెంటనే మార్వాడి, ఏమండీ ఎక్కడనుంచి? ఎంతదనుక అని యాకొత్తవానితో ననెను. కొత్తవాఁడును 'ఇది గోషీవాడ్యచంద్రగారా! ఎక్కడకుపోవుచున్నారు, అనియెను.

ఘోష్—చిత్తము. విజయనగరము పోవుచుంటిని. మీరుకూడ నచ్చటకేయనితలంచెదను.

కొత్తమ—చిత్తము. విశేషములేమి!

ఘోష్—ఏమియు లేవు తమపేరు భీమశంకరావుగారుకాదా!

కొత్తమ—అగును. మరచిపోయినట్లున్నారు.

ఘోష్—లేదులెండి. కానిత్వరగా స్ఫురణకురాలేదు. మీరుపెట్టెలోనికి రాగానే పరిమళ మారంభమైనది. ఏమది?

భీమ—నాకుఅత్తరులనిన బీతిమెండు అందుచే నెప్పుడు నొకటిరెండు సీసాలు వద్దనుండును. అనుచునే యాతఁడు రెండుసీసాలనుదీసి నాతనిపై జల్లెను. కొలదికాలములోనే యాతఁడు గాడ నిద్రమునింగెను భీమశంకరరావుగారును మరికొంత సేపు కాలయాపనచేసి తనజేబునుండి యొకపచ్చని చేరుమాలు

తీసి మార్వాడీ నాసికారంధ్రముల యొద్దనుంచెను. పిమ్మట తనచేతిని మార్వాడికబ్బానికిఁ బోనిచ్చి యొకకట్టను దీసిచూచెను. అదికరెన్సీనోట్లకట్ట. అవి తనజేబునందు పొందుపరచెను. తనజేబునందు రహస్యముగ దాచియుంచిన డేగర్ (Dagger)ను దీసి విశ్చేష్టుఁడైపడియున్న మార్వాడిబట్టలను దొలగించి గుండియలపైనొక్క పోటుపొడిచెను. ఇంతలో మెయిలొక స్టేషనులో నాగెను. భీమశంకరావుగారటదిగి తనకొరకువేచియుండినకారు నెక్కి యింటికి పోవుచుండయ్యెను.

౧౩

పేటికలు

మలయమారుతము చల్లగవీచుచుండెను. కుక్కుటములు 'కొక్కొరోకో!' యని కూయనారంభించినవి. వన్యమృగములు తమతమ నెలవులవీడి యాహారార్థ మరుగుదెంచుచున్నవి. కాకులు 'కా! కా!' మని యరచుచున్నవి. అప్పుడే కలకత్తా స్టేషనుకొక పాసెంజరువచ్చి నిలచెను. అందుండి జనులందరుదిగి గేటువద్ద నున్నటికెట్టుకలెక్టరుగారికి తమటికెట్లనిచ్చి బండ్లపై కొం

దరును గుఱ్ఱపుబగ్గీలపై కొందరును, టాంగాలపై కొందరును గమ్యస్థానములు జేరుచుండిరి. అందులో నొకబండియం దిర్వురు స్త్రీలుగలరు. బండివెంట నొకపురుషుఁడు నడచుచుండెను. ఆబండి మనకుఁ బరిచయులగు చందుగారింటిముంగల నాగెను. బండిలోనివారుదిగి లోనికిఁబోయి వగచుచుకూర్చుండిరి. చందుగారును విచారకారణమారసి యావార్త దాసీవరకు వినయుండకపోవుటచే వారికంటె నెక్కుడగ నేడ్వజొచ్చెను. వారితోఁ గూడ వచ్చిన పురుషుఁడు వారినోదార్చుచుండెను. ఇట్లు గంటలగువరకు విచారించి యూరకుండిరి. ఇంతలో చంద్రసేనుఁడును వచ్చెను. అంత చందు చంద్రసేనులును చందుగారింటికివచ్చిన పురుషుఁడును చావడిలోనికివచ్చి కుర్చీలపై నాసీనులయ్యిరి. పిమ్మట వారిట్లు ప్రస్తావించిరి.

చంద్ర—చందుగారూ మీ మోమించుక విచారమును సూచించుచున్నది. కారణ మడుగవచ్చునా!

చందు—చంద్రసేనా! తలచుకొనిన దుఃఖము పొంగి పొంగి వచ్చుచుండెను. నాపుత్త్రుఁడగు వీరసింగు చోరులెవ్వరో యపహరించిరి.

చంద్ర—ఎప్పుడు

చందు—మాకుటుంబమును మాయన్నగారింటి కనుపునపుడు మార్గమధ్యమున చోరులు మాయన్నగారి యేకైకపుత్త్రికగు శశిరేఖను నాకుమారుఁడగు వీరసింగును అపహరించి

రి. దైవకటాక్షమున శశిరేఖను ఈతఁడు రక్షించెను. వీరసింగు మాత్రి మగుపడుట లేదు.

చంద్రా—కట్టా! పాపమాబిడ్డ డెవ్వరికేమి హానిచేసి నాడు అయ్యా! ఈపురుషుఁడెవ్వరు.

చంసు — ఈతఁడు మా మేనల్లుఁడు. ఈతనికేమాశశిరేఖని చ్చి వివాహ మొనరింప దలఁచుచుంటిమి. దైవసంఘటనమెట్టు లుండునో చెప్పజాలను.

చంద్రా—బాగుగనే యున్నది

పిమ్మట వారిద్వరునుబంధితులైన సంగతియును తప్పిం చుకొనివచ్చిన సంగతియు దెల్పికొనిరి.రాజేశ్వరిని రక్షించినందు లకు చందెంతయు చంద్రాననుని గొనియాడెను. ఇట్లు వీరుమా ట్లాడుకొనుచుండగనే యొకరివెనుక నొకరుగ నేడుగురుమార్వా డీలు పరుగెత్తుటచేగాబోలు యొగర్చుకొనుచు వచ్చిరి. వారు చందుగారి కభిముఖులై. బాబు! చంసుజీ! మేము బజారులోనుం డి వ్యాపారముచేసికొనుచున్న మార్వాడీలము నేడు మేమువచ్చి చూచుకొనునప్పటికి మాయేడుగురకొట్లకు తాళములుతీసి వేయబడి యున్నవి. తమకొకసారివచ్చి చూడండి! అనుచు దీనః ప్రార్థించిరి. చంద్రాననుఁడతి యాతురతతో చందుగారిని తొ దరపెట్టసాగెను. చందు చంద్రానన ప్రేమసింగులు మార్వాడీల వెంబడివారి కొట్లకుఁబోయిరి. ఆహా! ఆశ్చర్యము. ఏమున్నది. ఇనుపపెట్టెలు తెరువబడియున్నవి. వానిలో నొకదమ్మిడీయైనను లేదుగాని యాగదిలో నొకమూల నేలగాను కానానాణెములు

వేర్వేరుగ నెంచివేయబడి వేర్వేరు ప్రోగులుగ పేర్చబడియున్న వి. చందుగారా పేర్చబడ్డపైకమును లెక్కించి యుండవలసిన సొమ్మెంత? అని మార్వాడీనడిగిరి. ఆతడును చిట్టాలను జూచి సరిగా చెన్నైను ఉండవలసినపైకము నున్నపైకమున సరిపోయె ననిచెప్పిరి. ఏడుకోట్లలోను నిల్వయుండెను. చందుగా రాశ్చర్య సంభరితులై 'మీయినుపపెట్టెల తాళము లెవరివద్దనుంచుకొ నిరి' అని యడిగిరి. వారు 'అయ్యా! మావద్దనే యున్నవని' బదులుచెప్పిరి. సొమ్ము పోనందులకు సంతసించుచు మార్వాడీ లను హెచ్చరించి భోజనపువేళయగుటచే నందరు వెడలిపోయిరి. చంద్రాననుఁడు పదకొండుకావుండగనే భోజనముచేసివచ్చెను. పిమ్మట చందు చంద్రానన ప్రేమసింగులు నాగభూషణరావుగా రింటికేగిరి. నాగభూషణరావుగారింకను రాలేదనియు నాయన కెట్టి యిక్కట్టు జరుపఁబడునోయనియు విచారించుచున్న శ్యా మలాంబగారి నోదార్చి తిరిగి చందుగారింటికేగిరి. రాజేశ్వరికూడ వచ్చెను. చందుగారు తాను సెట్టిగారినిచూచితిననియు ఆయన జీవించియే యున్నారనియు చెప్పి వచ్చునపుడు వారికిర్వురకు గల్గినమెడబాటున కెంతయు విచారించెను. పిమ్మట చోరుల ధైర్యసాహసములఁగూర్చియు వారిని మట్టుపెట్టు ప్రయత్నము లఁగూర్చియు నాలోచించుచుండ నొకరక్షకభటుఁడరుదెంచి పో లీసుసూపరింటెండెంటుగారి యనుజ్ఞదెలిపెను. అంతనందరును పోలీ సు స్టేషనకుఁబోయిరి. చందు చంద్రానన ప్రేమసింగులు సూ పరింటెండెంటుగారిచే నియమితస్థానములనలంకరింపఁబడినపిమ్మట

చందుగారుకూడ బాధితులయియుండిరని చెప్పిరి. సూపరింటెండెంటుగారు విచారించి సీళ్ళు వేసి పంపబడిన రెండు దేవదారు పెట్టెలనుజూపి అయ్యవి తనకొకగంటపూర్వము జేరినవని చెప్పిరి. అంత చందుగారు 'అయ్యా! సూపరింటెండెంటుగారూ! ఈ పెట్టెల మీకెట్లువచ్చినవి' అని యడిగిరి. సూపరింటెండెంటుగారు 'ఇదిగో ఈ బండిమనుజుండు బండిపై తెచ్చియిచ్చెనని' యటనున్న యొకమనుజుని జూపెను. చందుగారా మనుజునివైపై 'ఓయీ! నీకీ పేటికల నెవరిచ్చిరి?' అనియడిగిరి. బండివాడు వణకుచు 'ఏమో బాబూ! ఓ రో బాబుగారిచ్చారండి. మీకిమ్మన్నారండి' అని చెప్పుచు బండివాడు వెనుకముగు వేయుచుండెను. ఇదికని పెట్టి చందుగారేదియో యనుమానించి రక్షకభటుల కాతనిం బట్టుకొనుడని యాజ్ఞనొసంగెను. రక్షకభటులట్లు గావించిరి. కాని వారిచేతులలో నొకతోలుమాత్రము మిగిలినది. వారిముందొకయువకుడు పర్వెడుచుండెను. చంద్రానన ప్రేమసింగు లొక్కుమ్మడి యాతని వెంబడించి బాధించి తెచ్చిరి. రక్షకభటు లాతని శృంఖలాబద్ధునిం జేసి జెయిలునందుంచిరి.

చందుగారా పెట్టెలను దెరువమనిరి. ముందొకపెట్టె దెరువంబడెను. తెరచినతోడనె దుర్గంధము బయల్వెడలెను. పరికించి చూచుసరికి అందు బంగారుసెట్టిగారి మృతకళేబరమున్నది. చంద్రాననుడు కంటతడిపెట్టెను. రెండవపెట్టెకూడ తెరువబడెను అద్దానినుండి సుగంధము బయల్వెడలెను. అందొక కళేబరమున్నది. అదియొక పదునెనిమిదేండ్లబాలునిదని మాత్రము తెలియు

చున్నది. చందుగా రాబాలుఁ జూచినప్పటినుండియు దవలవని తలంపుగ కన్నీటిబిందువులు జలజలరాలఁజొచ్చెను. అప్రియత్నముగ నాతసహస్తద్వయము బాలుని యాలింగనము జేసికొనుటయు నాతడు బారుమని యేడ్చుటయు నొక్కమారుజరిగెను. చంద్రానశఁ డాయననూరడించి సంగతి యేమనియడుగ చందుగారు 'ఈతఁడు నాకుమారుఁడు వీరసింగ' ని చెప్పెను. పిమ్మట చంద్రానశఁ డొకచేరుమాలునుదీసి వీరసింగు సికారంధ్రముల యొద్దఁ గంచ యాతఁ డొకతుమ్ము తుమ్మి గదలెను. అందులకందరును సంతసించి బాలు పైకిదీసి యొక్కపల్లకిపై పరుండఁజేసి మత్తునువొలగించు మరికొన్ని వస్తువులకు వాసన జూపిరి. ఒక యరగంటకు వీరసింగు కన్నులు దెఱచుకొనుచు నిద్రనుండిలేచినవాని పగిదిలేచి చందును గాఢాలింగనమొనర్చి బాయున నేడ్చెను. చందుగారానంద బాష్పములవిడచిరి. చందు పేటికనుండి రెండుపత్రములుదీసి తనకు వ్రాసినదాని నిట్లు చదివెను.

కలకత్తా,

16—4—1918

మహారాజశ్రీ పోలీసు సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరు
గారగు రామచందుగారికి

భీమానందుఁ డభివందనములు.

అయ్యా,

మీరు రాజేశ్వరి విషయములో కలుగఁజేసికొని నందులకుఁ దగినఫల మనుభవించితిరి. మీరు చీకటికొట్లనుండి తప్పి

చుకొని వచ్చిరిగాని లేకున్న నీపాటికి యమపురికరిగియుందురు. మీరు సెట్టిగారిని తప్పింప యత్నించియు విఫలమనోరథులైనం దుల కెంతయు చింతిలుచున్నాను. మీకుమారునికై మీవారు పడు విచారమునకు జాలినొంది విడిచిపుచ్చితిని. సెట్టిగారిని చం పితిని! ఇకమీదటనైన నాహితములాలించి నను బట్ట యత్నింప కుందురుగాక-మానకున్న మిమ్మును, మీపుత్రకళత్రాదులను తప్పక నాశము జేసితీరెదను. నానామము మీరంద రెరింగినదే గాన నిజ . మముతో సంతకము చేసితిని.

ఇట్లు
మీహితుఁడు,
భీమానందుఁడు.

రెండవయుత్తరమును సూపరింటెండెంటుగారికొసంగెను సూపరింటెండెంటుగా రిట్లుచదివిరి.

కలకత్తా 16—4—1918

అయ్యా,

రావుగారినికూడ బంధించితిని. ఇంక నెవ్వరునుమిగుల లేద నుకొంటిని గాని చంద్రు, చంద్రానను లు తప్పించుకొనిరి. మీప్ర యత్నములు మానుడు మనెడీ జాబుమా లెటరు బాక్సునందు వేయుడు.

ఇట్లు,
మీహితుఁడు
భీమానందుఁడు.

ఈయుత్తరమునుకూడ ముగించినపిమ్మట ఛన్నకాన్స్టేబుం డు 'రావుగారుత' ప్పక భూగృహమున నుందురు. వెం... ప

శోధనకు గడంగవలయును. నాకంఠములోఁ బ్రాణమున్నంతవరకు నేను భీమానందుని బట్టకమానను' అని ప్రతిన యొనర్చెను "నే నన్నివిధముల చంద్రాననునకు సహాయమునగనుందును' అని ప్రేమసింగ నెను. పిమ్మట పోలీసూపరింటెండెంటు గారియొద్ద సెలవుదీసికొని చంద్ర, చంద్రానన ప్రేమ, వీరసింగులు సెట్టిగారి మృతకళేబరమునొకబండిపై నెక్కించుకొని చంద్రుగారింటికిఁ బోయిరి. తండ్రిగారి మృతకళేబరమును చూచి పరుగునవచ్చి శవముపైబడి రాజేశ్వరి యేడ్వనార్చెను. చంద్రుగారిభార్య యామె నూరడించెను. సెట్టిగారికి దహనసంస్కారాది క్రియలొనర్చబడెను. వీరసింహసింగును జూచి రామచంద్రుగారి భార్య యానందాబ్ధి నోలలాడెను.

౧౪

పాపము పండినది

నాఁడు వైశాఖశుద్ధదశమి. చంద్రుఁడు గగనమార్గంబున పయనముసాగించుచుండెను. నక్షత్రములునిక్కుమిక్కుమనుచు మసఁగినప్రకాశించు చంద్రకాంతి కెంతయు వన్నెదెచ్చుచు

న్నవి. ఆకసమునిర్మేఘమై స్వచ్ఛమైయుండెను. వనమందలి తరు
శాఖ లల్లిబిల్లిగ నల్లుకొనియుంటచే చంద్రకాంతిని భూమిపై
సోకనీయకుండెను. అచ్చటచ్చటమాత్రము చెట్లయాకులమధ్య
నుండి భూమిపైబడిన చంద్రకిరణంబులు గాఢాంధకారమయంబ
గు నవ్వనంబున స్ఫటికములవలె ప్రకాశించుచుండెను. రమారమి
తొమ్మిదిగంటలయ్యెను. అట్టితరి నిర్వురు సమవయస్కులగు
యువకు లొడలంతయు రబ్బరువస్త్రులవేసికొని యొకయరణ్య
మార్గముబట్టి వడివడి పోవుచుండిరి. వారికికొన్నిగజముల దూర
మున పోలీసుదళము వెన్నంటుచుండెను. యువకులు టార్చిలై
టు సహాయమున మార్గముసులభముగా బోవుచుండిరి. పోలీసు
దళమువారికి కలిసికొందమ' గాబోవునతిరయమునవారికితగులురా
ళ్ళదెబ్బలకైన లక్ష్యపెట్టక పోవుచుండిరి. యువకులుచాలదవ్వరిగి
యొకచోనాగిరి. మరొక ముషములో పోలీసువారు వారిని కలిసి
కొనిరి. యువకులువారినట పోలీసునుండనియమించి రెండడుగుల
దూరముపోయి యటనున్న యొకరాయిని గట్టిగ కాళ్ళతోదద
న్నిరి. ఆరాయి యొకప్రక్కకు దొలగుటయు నొక్కబిల మేర్ప
డుటయుజరిగెను యువకులాబిలముంబ్రవేశించిరి. అందుకొన్ని
సోపానములుండెను. వారాసోపానములుదిగి టార్చిలైటుసహా
యమున నటనొకతలుపున్నట్లు గ్రహించిరి. తీయుటకనేక ప్రయ
త్నములుచేసిరిగాని విఫలులయ్యిరి. ప్రాణమువిసిగి యొకయువకు
డు గోడకుజేరబడెను. పాపమొక మేకాతని శిరమునకుగుచ్చు
కొని బాధకల్గించెను. అంత టార్చిలైటుసహాయమున నొకమే

కున్నట్లు తెలిసికొని దానినూడజెరికెను. ౹ తలుపుతెరువ బడి యపరిమత్తుడై సాధనోపాయమాలోచించుచున్న రెండవ యువకునకు దగిలెను. తలుపుతెరువబడుటచేవారు వారికిగల్గిన గాయములను సరకుగొనక సంతోషాయత్త చిత్తులై గుమ్మము ను దాటిరి. దాటిననేమున్నది. వారికెడమవైపున నొకబంగాళా పంపిణి యిల్లు. ఆబంగాళాకెదురుగ కాళీస్థలము కాళీస్థలమున కె డమప్రక్క కొన్ని నారసపుకొట్లు. కుడిప్రక్క రాతిచావడి. ఆశా వడిలోగూడ కొన్ని కొట్లుండవచ్చును. భూగృహమంతయు విద్యు ద్దీపములచే దేదీప్యమానంబై విరాజిల్లుచుండెను. మనయువకులు తిన్నగ బంగాళాద్వారము కడకరిగిరి. ఆతలు పొరగిల వేయబడి యుండెను. యువకులు ప్రయాసలేకయే లోన ప్రవేశించగల్గిరి. వీరుపోయిన దొకవసారా ఆవసారాకీ గుమ్మమున కెదురుగనే మరొక గుమ్మముండెను. దానితలుపులుగూడ నోరగిలవేయబడి యుంటచే నద్దానిగూడ నతిసులభముగ దాటిరి. దాటగనే యొ కహాలు హాలుసకిరు ప్రక్కలరెండు గదులుకలవు. తలుపులుబంధిం చబడియుండెను. కాని ఒకగదినుండేదియో శబ్దము వినవచ్చుచుం డుటచే పొంచివినుచుండిరి.

ఒక — దుర్మార్గులు కృష్ణారావును బంధించిరా?
మరియొక — చిత్తము.
ఒక — బంధించిన వారెవ్వరో తెలియునా?
మరి — చంద్రానన ప్రేమసింగులు.
ఒక — ప్రేమసిం గెవ్వడు?

మరి—చంద్రు మేనల్లుఁడు నేడే వచ్చినాడు. వెనుక మన ము బలిచ్చుటకై తీసికొనివచ్చిన శశిరేఖ మనోహరుఁడుఁడు నా డామెను దప్పించినవాడు.

ఒక—సరి. సరి. ఆతని వయస్సెంత?

మరి—చంద్రాననుని వయస్సుండును.

ఒక—సరే. మనము కబుర్లలో కాలము వృథాచేయ రాదు. నీవు వేగిర మరిపోయి కృష్ణునెట్లైన విడిపించి మరలయను మానములేకుండ నీపోలీసు దుస్తులతో డ్యూటీ జేరవలయును.

మరి—చిత్తము, సెలవు.

ఈసంభాషణ ముగియుటతోడనే మనయువకులు బయ టకుఁబోయి యుచితరీతి తలుపులమంచి బహిర్ద్వారమును దాటి వెలుపలకుఁబోయి యటనున్న దళమునకేగియో రహస్యమూడి కొంత దవ్వరిగి నిశ్చలులై కూర్చుండిరి. మరొక నిమేషమునకే యాబిలముగుండా నొకమనుష్యుఁడే తెంచి యొకమార్గముం బట్టి పోవుచుండెను. చాలదూరమేగిన పిదప నల్వురు రక్షకభటులాత నిపైఁబడి శృంఖాలాబద్ధుని గావించి తలకత్తాపట్టనమువైపు తీసి కొని పోయిరి.

మనయువకులు టార్చిలైటు వెలిగించి చేతిగడియారం జూచిరి. అప్పటికి పదిగంటలు దాటుటచే బంగాళాలో మాట్లా డిన వ్యక్తియరిగియుండునని తలంచి మరల బయనమయ్యిరి. పా లకా! వారెవ్వరో పోల్చుకొనలేవా? ఏమనుచుంటివి? చంద్రా నన ప్రేమసింగులగ?యా ఔను నిజమే మనమాయరణ్యమున బ

డియుంటకంటె చంద్రసేన ప్రేమసింగులను వెంబడించుట యుక్త ముకదా! ఎందులక నుచుంటివా! భూగృహచిత్రములు దెలిసికొనుటకు. తెలిసినదా. రమ్ము

చంద్రసేన ప్రేమసింగులు వెనుకటివలెనే భూగృహ ముం జొచ్చిరి. వారిప్పుడు బంగాళాలోనికిఁ బోవ నారసపుకొట్ల వైపున కరిగిరి. కారిప్రదేశమంతయు కలయదిరిగిరి, కానియెవ్వ రును గానుపింపలేదు. చోరులెటకో పోయియుందురని తలంచి తి రుగ బంగాళాభిముఖులై పోయిరి. బంగాళాప్రవేశించి వసారాగు మ్మములకడ నిప్పరువ్యక్తులు నిద్రించుచున్నట్లు తెలిసికొని వా రికి నైకముగ ప్రమ్మటకొరకు చేరుమాలుకు దీసి సనచూపి హా లుం బ్రవేశించిరి. హాలున కిరుప్రక్కల గదులున్నవని యీనరకే తెలిపియుంటిమిగదా. చంద్రసేనుడు వెకసస్పానణ వినిన గదికెదురుగనున్న గది నికి రంధ్రముగుండా చూచెను. ఆగది యందొక దీపముతగ్గించబడి యుండెను. అందుచే కొలదికాంతి లో మాత్రమే ప్రకాశించుచుండెను. ఆగదియందు ఒకమంచ మున్నట్లును దానిపైనొక బలిష్ఠకాయుఁడు పరుండియున్నట్లును తెలిసికొనెను. సవ్వడికాకుండ తలుపుదీయుప్రయత్నములు చే యుచుండెను. ఆతలుపున కమర్చబడియున్న యిత్తడిగుబ్బనులా గెను. సాధ్యముకాలేదు. నొక్కెను. అదియునంతే చంద్రసేనుఁ డాలోచనా మగ్నుఁడైలైటువెలిగించి నల్దిక్కులను దృష్టిని సారించెను. అతనిదృష్టి దేనిపైఁ బడెనోకాని కొలదిగచలించెను రెండడుగులు ముందునకువేసెను. తనచేయి పైకెత్తి గోడకు

కొట్టబడిన యొకమేకును లాగెను. కాని మేకు రాలేదు. గట్టిగ నొక్కెను. తలుపు తెరువబడెను. ప్రేమసింగు తలాలున లోని కిబోయి మంచముపై బరుండియున్న బలిష్టకాయుని నాసికారంధ్రములయొద్ద నొక చేరుమాలు నునిచెను. పిమ్మటవారు ఖాళీ స్థలములను జేరిరి. ఇక భూగృహ పరిశోధనకై గడంగ నిశ్చయించుకొనిరి. వారసపు కొట్లవద్దకుఁ బోయిరి. బందితులెవ్వరును లేకపోవుటచే నవి బీగములు వేయబడి యుండలేదు, యువకులు మొదటిగదిం బ్రవేశించిరి. ఆగదియంతయు నాపరాళ్ళచేఁ గప్పబడియుండెను. ఒకచోమాత్రము తెల్లని రాయియుండెను. చంద్రాననుఁడా రాయిపై నిలిచెను. అది గట్టిగ చలించెను. అందుచేనతఁడు ప్రక్కకువచ్చి దానినితీయు నుపాయ మాలోచించుచుండె . ఈలోగా ప్రేమసింగు గది గుమ్మాలలను పరికించుచుండెను. రెండవప్రక్క పరిశీలించుచు గోడపై జేయివైచి పోవుచుండెను. రెండడుగులు బోవుసరి కాతనిచేయి యొకగుబ్బపైఁ బడుటయు భూభాగమందలి తెల్ల రాయి ప్రక్కకు తొలగుటయు నొక్కమారు జరిగెను.వీరందులకు సంతసించి యామార్గముంబట్టిరి. అదియొక సొరంగమార్గము. వారు కొంతదూరము పోవుసరికొక తలుపు గన్పడెను. వారికిదివరలో రెండుసార్లు మేకులు యనుభవముగుటచే మేకులెటనైన మన్నవేమోయని టార్చిలైటువెల్తు చూడసాగిరి. అట్లుతిరుగుటలో చంద్రానను నికాలి కొకగొలును తగుల్కొనెను. ఆతఁడు విదిపించుకొంనమని కాలును గట్టిగలాగెను. తోడనే యాతలుపు తెరువబడెను. గొలు

ను గాలిమండి విడిపోయెను. వారాద్వారమును దాటిరి. అదియు కిరుకైన సొరంగము. వారు కుడిచేతివైపు తిరిగి మరల పయనము [illegible] బంగాళాముంగలి కారస్థలము జేరిరి.

[illegible] శించి అచ్చటను తెల్లపిరాయి యుండుట గాంచి అదియు మొదటిగదివలెనేయని మిగత రెండింటినిగూడ పరిశీలించిరి. అందును అట్లేయుండుటచే నన్నియు నొకటే మాదిరని తలంచి యాకారాగారము వీడి బయటకరుదెంచిరి. ఇంతలో రాజేశ్వరి జ్ఞప్తికివచ్చి చంద్రాననుండు ప్రేమసింగూ! మనము రాజేశ్వరి చెప్పినమాటమరచితిమి. ఆ వాండ్రామె యొద్దకు వచ్చిన మార్గమును జూడవలదా! అనెను. ఔను. చూడవలయునని ప్రేమసింగనెను. వారుమరల నారసములగదిం బ్రవేశించి రాజేశ్వరి చెప్పినచొప్పున వెనుక చంద్రాననుండు బాధింపబడిన గదిం బ్రవేశించెను. ఆగది చూపరులకెంతయు భయముగొల్పుచుండెను. చంద్రాననునికదియనుభవసిద్ధమైనదే. చంద్రాననుండు టార్చిలైటును వెలిగించెను. వారా గదియందున్న ప్రతివస్తువును జూడగల్గిరి. క్రిందికి జూచిరి. భూభాగమంతయు మట్టిచే మెత్తబడియుండెను. ఇదివరకొకసారి మర్మమెరిగినవాడు గావున మరల నామార్గ మేర్పరచెను. అదికాళికాలయము చెంతనున్న బహిర్ద్వారమువరకు బోయెడి సొరంగమున కవియుండునని ప్రేమసింగుతోఁ జెప్పెను. ఇదివరకొకసారి పోయినదే మరలబోవుట యాలస్యమని యెంచి వేరొక గదిలోనికిఁ బోవుమార్గమునకై వెదకుచుండెను. నాల్గుగోడలను పరికించుచుండెను. ఒకగోడకొక

చిన్నమిాటయుండెను. ఆమిాటనొక్కఁగనె ప్రక్కగోడకు రెండి టికిని రెండు రంధ్రములేర్పడెను. వారొక రంధ్రముగుండా ప్రిక్కగదికిఁబోయి యం దట్టిమిాటలు లేకుండుటచే నింకా ప్రక్కగదులు లేవని నిశ్చయించుకొని మరల వెనుకటిగదికేగి రెండవ రంధ్రముగుండా మరొకగదిం బ్రవేశించిరి. ఆగదియందుకూడ నట్టిమిాట యుండుటచే దానిసహాయమున మరొక రంధ్రమేర్పరచుకొని యింకొకగదిం బ్రవేశించెను. ఇట్లే మరొక గదింగూడ ప్రవేశించిరి. ఆగదియం దట్టిమిాట లెవ్వియు లేకుండుటచే నదియే కడపటిగదియని నిశ్చయించి యింకను విచిత్రమార్గము లెవ్వైన నున్నవేమోయని నల్దిక్కుల పరికించుచుండిరి. ఒకగోడమూల నొక చిన్న మిాటయిండెను. ఆమిాట నొక్కఁగనే యొకచిన్న రంధ్రమేర్పడి నీరు లోనికి వచ్చుచుండెను. చంద్రననుడా నీటిని చవిచూచి యవి హుగ్లీనదీ జలంబులని తెలిసికొని నాఁడు రామచంద్రుగారిని ముంచుటకు వదిలిన నీరీద్వారముననే వచ్చెనని యూహించి దానిని మూసివైచెను. ఆగోడవైపు దృష్టిని సారించెను. ఆగోడ యడుగు భాగమున నొక మిాటయుండెను. ఆమిాట నొక్కఁగనే గదినడుమ చతురపుగజము మేర బిల మేర్పడెను. ప్రేమసింగా బిలములోనికిఁ బోయెను. చంద్రననుఁడాతనికిఁ జేయూతనిచ్చి పైకిలాగెను.ఆబిలముగుండా నీరు ప్రవహించుచుండెను. అదికూడ నదీజలంబులనిగ్రహించినాఁడు తనతో హుగ్లీనదియొడ్డున పోరాడి నదిలోనికి దుమికి యంతర్ధానుఁడైన యువకుఁ డీబిలమునుండియే బయట పడెననీ యూ

హించి హుగ్లీనది యటకు సమీపమునకున్నదని తెలిసికొనెను. అరఘడియకుగూడ మూసివైచి యింకమాట లేమియు గాన్పిం పకుండుటచే ప్రేమసింగునకు సొరంగమార్గము చూపుదమని సొరంగమునకుబోవు మార్గము తెరచెను. వారామార్గముగుం డాబోయి సొరంగము ప్రవేశించిరి. వారు కుడిచేతివైపు దిరిగి పోవుచు ముంజేతి గడియారమును జూచిరి. అప్పటికి మూడు న్నర గంటలగుటచే వడివడిగ నడువజొచ్చిరి. అట్లు నడచిన సొరంగ బహిర్ద్వారముగుండా పైకిబోయి కాళికాలయమువద్ద జోగుచు కూర్చుండియున్న రక్షకభటులను చూచి లోన నేది యో సవ్వడియగుటచే మరల లోనికిబోయిరి. వారికి కుడి ప్రక్క నెవ్వరో వచ్చుచున్న ధ్వని యయ్యెను. లైటుసహాయ మున నొకద్వార మున్నట్లు గుర్తెరింగి యటపొంచియుండిరి. చం చంద్రాననుడు ప్రేమసింగున కేదియో చెప్ప నాతడు బయట కుబోయి బిగిలునిచ్చెను. రక్షకభటులు వచ్చి యాలయముందు నిలిచిరి. వారి నటనుండ నియమించి ఇర్వురు రక్షక భటులను లోనికి దోడ్కొనిపోయెను. మరికొంతసేపటికి ద్వారము తెరు వబడెను. ఇంతకుముందే లైటు ఆర్పివేయబడెను, ఆబిలమునుండి యొకరువచ్చుచుండిరి. చంద్రాననుడు ద్వారమునొద్దనుండి వచ్చినవారి నాసికలయొద్ద నొకచేరుమాలుంచి రక్షకభటులవశ ముచేయుచుండెను, దొంగలకు చేరుమాలువాసనచే మాటరా కుండెను. ఇట్లందరిని బట్టుకొనెను, చంద్రాననుడా కంగారులో దొంగీవలకు రాకుండగనే చేరుమాలును వాసనజూపెను. వచ్చు

చుండగ దొంగది గ్రహించి 'అమ్మో' అని వెనుకకుఁబడెను. మి
గిలిన దొంగలు తమ నెవ్వరో పట్టుకొనుచున్నట్లు గ్రహించి వె
నుకకుఁ బారిపోయిరి. చంద్రాననుఁడు పట్టుబడ్డదొంగలను శృం
ఖలాబద్ధుల గావించెను. పిమ్మట నల్వురు రక్షకభటులతో చం
ద్రానన ప్రేమసింగులు చోరనాయకుని శయనాగారము సొచ్చి
నిద్రించుచున్న మనుజుని బట్టఁబూనిరి గాని యాతఁడు మేల్కొ
ని ముష్టియుద్ధమునకు డీకొనెను కాని ఆర్గురిలో నొక్కఁడేమి చే
యగలఁడు అందరు నొక్కుమ్మడి యాతనిపైబడి బంధించి బయ
టబడిరి. బయటనున్న దళమును వారిచేపట్టుపడ్డ తనగుంపునుచూ
చి భీమానందుఁడు విభ్రాంతుఁడయ్యెను. చంద్రానన ప్రేమసింగు
లు వీరి నందరను చంద్రగారికిఁ జూపి కారాగార బద్ధుల గా
వించిరి.

౧౫

ఎ ఱు

ఇదేమిచిత్రము! నేఁడు భూగృహమంతయు చిన్నవోయి
యున్నది ఎక్కడను మనుజులున్నజాడయైనను గాన్పించుటలే
తలుపులన్నియు బార్లవెట్టియున్నవి. బహిర్ద్వారములుగూడ

తెరువబడి యుండెను. సోదరుఁడగు భీమానందుఁడేడీ? ద్వారపాలకులేరీ? సొరంగమార్గములు దెరచియున్న వేమి. కారణంబూహింపజాలకుంటి? ఒక్కరాత్రికే ఇట్లమానుష్యంబైనదిగదా? ఎవ్వరైనవచ్చి భీమానందుని యనుచరసమేతముగ పారద్రోలిరా! లేక పట్టుకొనిరా? అనుచునొకవ్యక్తి భూగృహమంతయు కలయదిరుగుచుండెను. ఇట్లువెదకుచు భీమానందుని శయనాగారమునకరిగెను. లోపలిగుమ్మమువద్ద ఇద్దరువ్యక్తులు పడియుండిరి. వారుగతజీవులో సజీవులో తెలియుటలేదుగాని యుచ్ఛ్వాస నిశ్వాస లాడుటలేదు. ఇదిచూచి ఖిన్నుఁడై వారినిలేపెను కానివారులేవలేదు. కంపితచిత్తుండై శయనాగారముం బ్రవేశించెను. ప్రవేశించుసరికి ముక్కునకు ఘుప్పున పరిమళముగొట్టుచుండెను ఏమా! యని చూచుసరికి భీమానందుని శయ్యపైనొక పచ్చని చేరుమాలుండెను. మనవ్యక్తి యొక్కమారాపరిమళగంధమును జవిజూచెను. వెంటనే నిశ్చేష్టుఁడైపడిపోయెను. మరియొకగంటకు లేచి తనవస్త్రములన్నియు రక్తసిక్తములగుట జూచి అయ్యో! నిశ్చేష్టుడనై పడిపోవుచు తలకుఁదగిలిన గాయమునైన దెలిసికొన జాలకపోతినిగదా! నేడెవ్వరి మోము జూచితినో గాని ధైడుకుండి ఎత్తుగాతప్పించుకొని వడివడి వచ్చుచుండ రాళ్ళదెబ్బలు తగిలి కాళ్ళుబద్దలైనవి, భూగృహమునకు వచ్చుసరికిఁ ఇటనెవ్వరులేరు. ఇప్పుడీదెబ్బ తగిలెను. అన్నియు దుష్కృతఫలములే, నేనపారబడి యుచితభోజనహోటలునుండి పారిపోయివచ్చితి జరిగినన్నాళ్ళే జరిగాదారి! యనట్లు జయుండు

తోచుండిన తిండిలోపము లేదు ఈబాధలురాకుండెడివి. ఆ! ఏమి
నా మాటలు! పౌరుషహీనంబులగు మాటలుపల్కుచుంటినే! నా
కంఠములో ప్రాణముండగ నా సోదరనాయకుండగు భీమానందుని
తోడితేవలయు. లేదా ప్రాణత్యాగము చేసికొనవలెను, ఇదియే
నానిశ్చితము? అని యనుకొని చట్టున లేచి దుస్తులనుమార్చి బం
గళా దాటుసరికి కిరువదిమంది చోరులు వచ్చి కృష్ణబాబు! దణ్ణ
ములు. అని ఏకగ్రీవముగ నరచిరి కృష్ణారావు వారిని జరిగిన
సంగతి యేమని యడిగెను అంతవారు 'బాబూ! మేము దోం
గతనాని కెళ్లేమండి తిరిగి కోడికూతేల లోపలికొత్తంటే మా
కన్నముం దొచ్చి నోళ్ళెవరో పట్టుకొంటన్నారు గామోరండియు
నవల్లిగాడి ముక్కుకాడేదో పెట్టారటండి. ఈడేడుత్తా యెనక్క
వడితిలోకి ఈడికేకిని ఎనక్కి పారిపోయామండి. మేము జుమ్మా
మసీదుకాడ పైకొత్తిలోకి ఓరోజిద్దరు మదుసులుపోలీసోరుకల్చి
మనోళ్ళను లాక్కెల్తన్నారుండి ఒంకెళ్ళేచి, ఆళ్ళెల్లిపోయారు
గందా దొరగారుంటారేమోయని మల్లీవొచ్చామండి.' అన్నా
రు. కృష్ణారావువారితో దొరగారులేరని చెప్పి వారినక్కడనుండ
నియమించి బహిర్ద్వారముగుండా నెటకో పోయెను.

౧౬

కృష్ణుఁడేమయ్యెను?

చందుగారు చంద్రానప్రేమసింగుల శ్రమ కెంతయు సంతసించిరి. పట్టుబడవలసిన చోరులందరును పట్టుబడిరనియు నిక కేసువిచారణ చేయవలసి యున్నదికాన పోలీసుసూపరింటెండెంటుగారి ద్వారా మేజస్ట్రీటు గారికి తెలియపరుప వలెననియు నిశ్చయించుకొనిరి. ఇంతలో నిర్వురు బాలురు పరుగెత్తుకొనుచు వచ్చి చందుగారికి నమస్కృతులొనర్చి 'అయ్యా! చందుగారూ! ఈపేపరు చూడండి బాబూ!' అని యొకపేపరు నాయనముందు పడవేసిరి. చంద్రాననుఁడాపేపరు నందుకొని 'వార్తలు' అని యున్న యొక యంశము నిట్లుచదివెను.

నిన్నటిదినమున మెడ్రాసుపోవు మెయిలునుండి యొక శవము నాల్గుగంటలకు నిక్కడ దింపబడెను. వాకబువల్ల అది కలకత్తావాసులగు ఘోష్ చందుగారిదని తెలియుచున్నది. కాన వారి తాలూకు వారెవ్వరైనవచ్చి యుత్తరక్రియల నొనర్చుకొనవచ్చును.

ఇట్లు

జె. టి. పామర్,
స్టేషను మాష్టరు

విజయనగరము
16-4-1918

ఇదివిని చందాబాలురతో మీరెవ్వరైన నటకువెళ్ళిరా అని యడిగెను. ఆబాలురు తామటకు వెళ్ళియుంటిమనియు ఆ శవము తమ తండ్రిదేయనియు వాయనయొద్ద జేబులో పొందు పరుపబడిన నోట్లకట్టలేదనియు దెలిపిరి. చందుగారు 'సరే! నేను ప్రియుత్నించి హంతకుని బట్టుదును' అని చెప్పి వారు వెడలిపో యిరి. పిమ్మట నీహత్యగావించినదికూడ భీమానందుండే యగు నని యూహించి మేజస్ట్రేటుగారికి వ్రాయవలసిన సంగతులను గూర్చి వ్రాయ నుద్యుక్తులైరి.

ఇంతలో నొక కానిస్టేబిల్ వచ్చి దండప్రమాణంబు లాచరించి ముకుళిత వదనుండై 'అయ్యా! కృష్ణారావు రాత్రి యెట్లోతప్పించుకొని పోయెను' వేసిన తాళములు వేసినట్లే యున్నవి. జెయిలు జవాను వెంకటస్వామి కనుబడుటలేదు' అని విన్నవించెను. ఈమాటలువిన్నంతనే యొకరిమొగము లొకరు జూచుకొని యొక్కుమ్మడిలేచి జయిలున కభిముఖులైపోయిరి. జయిలుచేరి కృష్ణారావు తప్పించుకొని పోయినగదియంతయు పరిశోధించిరి కాని జాడలేమియును గన్పింపలేదు. తాళములు జెయిలువార్డెను యొద్దనే యున్నవి. కృష్ణుడనిమరల బట్టవలెనని నిశ్చయించి జరిగినసంగతి నంతయు పూసగుచ్చినట్లు వ్రాసి మేజస్ట్రేటుగారికి బంపుటకై సూపరింటెండెంటు గారికి బంపిరి. పిమ్మట చందాప్రనన ప్రేమసింగులనారుగంటలకు రమ్మనిచెప్పి చందుగారికడ సెలవుదీసికొని యింటికి పోవుచుండనొకబాణము వారిముందుపడెను. వారాబాణమునుదీసి దానికి జుట్టబడిన యొకకాగితమునుదీసి యిట్లుచదివిరి.

కలకత్తా
17—4—1918

చందుగారికి—

అయ్యా,

ఆవాఁడు సెట్టిగారివీధిలో తమరుంచిన బైసిక్కిళ్లురెండును నా యొద్దనున్నవి. నేటిసాయంకాలము నాల్గుగంటల కెవరైనను మాభవనమునకువచ్చిన మీసైకిళ్లు బడయగలరు. నిరాయుధులై మాత్రము రావలెను.

ఇట్లు,
కృష్ణారావు.

ఈ యుత్తరమును విని ప్రేమసింగుతాను వెడలెదనని చెప్పెను. చందుగారాతని 'జాగ్రతసుమా!' యని హెచ్చరించిరి.

పాపము! చంద్రననుఁ డింటికిఁబోయి సరిగ కూర్చుండెనో లేదో కాని ముత్యాలరావు ఎఱ్ఱబాఱిన నయనములతో నిప్పులగ్రక్కుచు కుమారునిచెంతకుఁజని 'చంద్రనా! నీవేదో నిర్వాకము జేతువ. నీకింతవరకు చదువు చెప్పించితిని. నీవునుంతయు గుర్తెరుంగక నీయిచ్చవచ్చినట్లు వేళకుతిండితినక సరిగ యింటికైననురాక తిరుగుచుంటివి. మొన్న దొంగలునిన్ను బంధించితిరట ఎందుచేత? వారితో నీకేమిపని. నీవెవ్వరినో ప్రేమించి యామెకై పలుబాముల పడుచుంటివట. ఎందులకు. అది మానుకొనుము. నీకుమంచిమంచి సంబంధములు వచ్చుచున్నవి.

నాయిష్టముచొప్పున మెలంగితివేని నాయింటికిరమ్ము. లేకున్న రావద్దు. అని గద్దించెను. చంద్రుఁడు మాటాడకుండ తల వంచుకొని యూరకుండెను. ఇట్లు కొంతసేపు తనయునిదూల నాడి ముత్యాలరావుతని కొకకవరునిచ్చి వెడలిపోయెను. పిమ్మట చంద్రాననుఁ డొకగదిలోనికిఁబోయి యొకకుర్చిపై గూర్చుండి తాఁజేయువనులలోని మంచిచెడ్డల విమర్శించుకొను చుండెను. తుదకు తాజేయుకార్యము తనకొరకే గదాయనియు మున్ముందే తనతండ్రికే తెలియగలదని నిశ్చయించి యొక్కొ డారుగంటలగునా యని నిరీక్షించుచుండెను,

రమారమి యొంటిగంటయైనది. ముత్యాలరావు నిదురించుచుండెనుఁ అంత చంద్రకాంతమ్మ మెల్లన చంద్రాననుని జేరి "నాయనా, మీనాయనగారు నిన్నెట్లుదూరుచున్నారో వినుచున్నావా నీవుచేయుపని నాతోనైన చెప్పవచ్చునా అని యడిగెను.

చంద్రా—అమ్మా, వినుము. ఈయూరిలో బంగారు సెట్టిగారికుమార్తె సూర్యకాంతయనలు ప్యాసయినది. ఆమె నన్నును నేనామెను వలచియున్నారము. వారింట దొంగలు పడిరిఁ వారిని చాల బాధలకు లోనుగావించుచుండిరి. నేను పోలీసువారికితోడై పనిచేయుచున్నాను. దొంగలనందరను బట్టితిని. ఇక పదునేనుదినములలో కార్యము ముగియగలదు. పిమ్మట నేనామెను పెండ్లియాడెదను. నాకుద్యోగప్రాప్తి కూడ కావచ్చును.

కాం— మంచిది నాయనా! మీనాయన గారికి నేనట్లో సర్ది చెప్పెదను.

చం—అమ్మా! పదకొండుగంటలకు నేనొకచోటునకు బోవలెను. వెందలకడ వంటచేయుము.

కాం—అలాగే నాయనా అని వెళ్ళిపోయెను.

చంద్రాసుడు తల్లిమాటలకు చాల సంతసించి ధైర్యమవలంబించి ముందు కార్యమేమి చేయుదమను భావమును గూర్చి యాలోచించుచు కుర్చీపైననే [illegible] తనకు వచ్చిన యుత్తరమిట్లు చదువుకొనెను.

చంద్రాసనా,

నేడు నీవు చోరభవనము పరిశోధింప రాదలంచితివి. గాని రావలదని హెచ్చరించుచుంటిని. వచ్చిన రావుగారిగతి యే నీగతియగునని యెఱుంగుము.

ఇట్లు,

కృష్ణారావు.

కార్యసాఫల్యమెట్లుండునో చూతము.

ప్రేమసింగు చోరభవనమునకు వెడలెనో లేదో చూడవలదా పాఠకా! ఏల వెడలకపోవును సాయంకాలము నాల్గు గంటలగునరికి ప్రేమసింగు చోరభవనము జొచ్చెను. అందొక వ్యక్తి తనని యుచితాసీనునిగావించి "నన్ను రమ్మనిన కారణ మెఱుంగుదువా" అని యడిగెను. "ఏను! స్త్రీకిచ్చిన నిత్తునని [illegible]" అని ప్రేమసింగు [illegible]

వ్యక్తి — కాదు నిన్ను బంధించుటకు

పేర్రాజు — ఇది మోసముగాదా

వ్యక్తి — ఇవన్నీ కేమి

[పేమసింగాలసించి సలాభము లేదని పిస్తోలును దీసి ధాం! అని పేల్చెను. కాని పేర్రాజు [illegible]నే యాతఁడొకగదియందు బంధితుఁడయ్యెనని తెలిసికొనెను. ఆహా! చంద్రావతి సహాయుఁడిక నెవ్వరోగదా!

—

౧౭

యెత్తుపైయెత్తు

పాఠకా! మనము [illegible] హుగ్లీనదీతీరమున నున్న చోరభవనమును చూచితిమి, మరల నీడు చూడవలెను. రమ్ము.) అది బహుళకృష్ణముగుటచే నంధచీకటి. అప్పటికి యేమఘంటలు దాటుటచేఁ జాలచీకటిగ నుండెను, నదినుండి గాలి చల్లగ వీచుచుండెను.

ఆసమయమున చోరభవనములోని గదియందొకయువకుఁడు కూర్చుండియుండి తెలుపు బొగ్గులో వలిమూతను దెరచి యుత్తరము లేఖయు [illegible] జేసి [illegible] మదతకుర్చీపై నాసీనుఁడై యెద్దియో యాలోచించుచుండెను, అట్లాలో

చించుచుండగనే యతనిదృష్టి యెదుటనున్న వరండాగూ టిపైఁ బడెను. ఏమిచూచెనోగాని దిగ్గునలేచి యొక్కపెట్టున రివాల్వరుతో నావలబడెను. కాని యటనెవ్వరునులేరు. ముందుకు కొంతదూరము నడచెను. ఎవ్వరును గాన్పింపకుండుటం జేసి నల్దిక్కులను జూచుచుండగనే ఢాం! అని యొకతుపాకి పేలెను. తుపాకిదెబ్బ యీతనికి తగులలేదుగాని చుట్టును పొగమాత్రము క్రమ్మెను. పొగవచ్చుదెస తనరివాల్వరును పేల్చఁబోయెను కాని అందుమందులేదు. లోనికిఁబోయి మరి యొకపిస్తోలును దేవచ్చునని వెనుదిరుగునంతలో మరల నొక పిస్తోలు పేలెను. తోటుపాటుతో నిలుచుండెను. ఇంతలో పొగతగ్గెను. రోడ్డుప్రక్కనున్న యిసుకపై నొక యువకుఁడు నిలుచుండెను. తనరివాల్వరు నెత్తిపట్టుకొని ఆయువకునివైపు పరుగెత్తెను. ఇంతలో వెనుకనుండొక వ్యక్తివచ్చి యీతని రెండుచేతులను బట్టుకొనెను. అంతలో నింకొక యీతనితో గూడ మొదటియువకునియొద్దకు వచ్చుచుండెను. చేతులు పట్టుకొనినయువకుఁడు వెనుకకు లాగుచుండెను. అంత నిర్వురు ముష్టియుద్ధమునకు డీకొనిరి అట్లిర్వురు క్రమముగ నాజలంబులకడ కరిగిరి. మూఁడవపురుషుడు వీరిని వెన్నాడుచుండెను. రెండవవ్యక్తి "మోహనరావూ! త్వరగరమ్ము" అని కేకవైచెను. కొంతసేపటికి మొదటివ్యక్తి యువకునిక్రింద పడద్రోసి దెబ్బ కొట్టుటకై రివాల్వరునెత్తెం, ఇక కొట్టుటయే తడవు. అంతలో వెన్నాడుచుండిన మోహనరావు రివాల్వరును లాగికొనెను.

భయాశ్చర్యసంభ్రమములతో మొదటివ్యక్తి నదిలో దుమి కెను. పడియుండిన యువకుడు గభాలున లేచి విజిల్ నిచ్చెను. వెంటనే పోలీసుదళములు ప్రత్యక్షమయ్యెను. యువకుడు పడియుండి జలిష్టులతోను మోహనరావుతోను యదృశ్యు డాయెను.

రాత్రి తొమ్మిది సమీపించుచుండెను. భూగృహము సందలి చీకటికొట్టులలో నొక్కొక్కదానియందు ముగ్గురు వ్యక్తులుండిరి. గదినుండి గదికిబోవు మార్గములు తెరువబడి యున్నవి. వీరితిజాగరూకులై యుండిరి. ఇంతలో హఠాత్తుగ నొక గదిమధ్య నొక చతురస్రపడెను. మరొక గదియకొక వ్యక్తి తడసిన దేహముతో నందుండి బయటకు వచ్చెను. వచ్చు టతడవుగ నొవ్వు రాతిపైబడి. అందొకడు విజిల్ నిచ్చెను. విజిలీయగనే యిరువ్వురుల దొమ్మండుగురు వ్యక్తులు వచ్చిరి. వీరందరును మోహనుని బంధించి బంగాళాఖాతమందు కాళీ స్థలము చేరిరి. పిమ్మట జహాద్వారముగుండా నీవలబడి కలక త్తాకుబోవు నూతనమార్గముంబట్టక చుట్టుమార్గముం బట్టిరి. వీరట్లు కొంతదూరముబోయి యటనున్న సెలయేటిని దాటి పోవుచుండ వారికి తుప్పలలో దెల్లనివస్తువొండుగాన్పిం చెను. అంత రాజారావా వస్తువునదిసి యదియొక కాగితమని తెలిసికొని తనజేబునందు పొందుపరిచెను. మరికొంత సేపటికి కలకత్తా జేరిరి. వారిచే బంధింపబడినవాడు కృష్ణారావనియు బంధించినవాడు రాజారావు చంద్రదాసులనియు తెలిసికొన

లేవా! పిమ్మట చంద్రసేనుడు కృష్ణునితో ఓయీ! నీవు తప్పించుకొనిన యుక్తిని పైనిత్తు ఇంకయు తెలిసికొను మనుచు యాంత్రిక చెరసాలలో నుంచెను.

అప్పటికి బదకొండు గంటలైనను చంద్రసేనునకు నిద్దురవచ్చుటలేదు, అందుచే పహరాల నతడు రాజారావును పురికొల్పి సంకేతరహస్యమున్న దొంగభవనమున ప్రవేశించెను. వీరు ప్రవేశించినది యొక గది. ఆగదియందు తెలుపుబాణములో భాగమును వెదకిరి చంద్రసేనుడు దక్క తలుపులెవ్వి యును లేవు. ఆ చిత్రపటము ప్రక్కగా నొక తలుపుమూసివే యబడియుండెను. ఆతలుపును తెరవజూచిరిగాని రాలేదు. టార్చిలైటును వెలిగించి చూచినచో తలుపు చిన్నయిత్తడిమేకు గోడకు కొట్టబడియుండెను. వారు దానిని లాగిరి. లాగగనే తలుపు తెరవబడెను. వారా తలుపు దాటిరి. అది మరియొక గది. అందొక కందిరీపట్టెమంచముండెను. దానిపై నెవ్వరును లేరు. ఒకమూల నిద్రపోవు మనుజులు పడియుండిరి. తలుపు తెరచిన చప్పుడుకు వారు మేల్కొనిరి. టార్చిలైటు సహాయమున వారు రావుగారును ప్రేమసంఘము అని తెలిసికొని వారిని సమీపించెను. రావుగారు లేచి చంద్రసేనా! వచ్చితివా! ఈతడెవ్వరు అని యడిగిరి. చంద్రసేనుడు నవ్వి రాజారావు అనెను.

రావు—అనగా నెవ్వరు?

చంద్ర—రాజేశ్వరం రావుగ ఐశ్వర్యమునొంది రాజే

శ్వరిని కొనియాడిరి. పిమ్మట రావుగారును ప్రేమసింగును రావుగారింటికిఁ బోయిరి.

పిమ్మట రాజేశ్వరి చంద్రాననులు గదిగోడలకుఁ గొట్టబడిన మేకులన్నియు లాగిరి. కాని ప్రయోజనమేమియుఁ గన్పడలేదు. మంచము క్రిందఁ జూచిరి. అచటనొక గొలుసు గాన కన్పడెను. చంద్రిక దానిఁ గొలుసును లాగెను. వెంటనే యొక గుమ్మము తెరచుకొని మెట్లు కన్పడెను. వనితలా మార్గమునఁ బోయిరి. సుమారు నడచిన పిమ్మట మరియొక గొలుసు కన్పడెను. దానిఁ గొలుసును లాగిరి. బహిర్ద్వార మేర్పడెను. వారా ద్వారముగుండా పోయిరి. అచట నొకగది అదిభీకరాంధకారమయముగ నుండెను. రాజేశ్వరితో జెప్పఁగ దివిటీ బంగాళాముందు కాలిన చోటిని ప్రకాశింపఁజేసెను. అంత నదో నడియగుటచే నొక చోట పొంచియుండిరి. కొంతసేపటికి పదిమంది చోరులు వచ్చిరి. వనితలు వెలుపల బయటకు వచ్చిరి. రాజేశ్వరి రివాల్వరును గురిపెట్టి నిలుచుండెను. చంద్రానన దండము. రను శృంఖలాబద్ధుల జేసెను రాజేశ్వరి చంద్రాననులు వీరి తో సారంగను గ్రహమున కెక్కించిరి చోరులను కారాగార బద్ధులఁ గావించిరి.

౧౮

చింతచచ్చినను పులుపుచావదు

మరునా డుదయముననే చంద్రావన ప్రేమసింగులు రామచంద్ర గారింటికేగి ఆయనతోఁ గలిసి ఏమున్గొంటలు కాకుండగనే నాగభూషణరావుగారిల్లు జేరిరి. రావుగారు వీరందరనుచితాసీనుల గావించిరి, పిదప నందరును కాఫీ యుపహారాల సేవించి సిగరెట్లు ద్రావుచు చంద్రావన ప్రేమసింగు ధైర్య సాహసముల నెంతయు మెచ్చుకొనుచు చేయవలసిన సంగతిని గూర్చి యాలోచించుచుండిరి. ఇంతలో టప్ టప్ మను పెట్రోలుశబ్దమును బుర్రు, బుర్రు మను బూరాశబ్దమును వినవచ్చెను. వీరందరు వెంటనే వీధిలోనికరిగి చూచునరికొక మోటారుసైకిలు రావుగారింటిముంగల నాగెను. అందుండి యొక దొరగారు దిగిరి. రావుగారాయనకు సెల్యూటుచేసి లోనికిఁ దోడ్కొనిపోయి యొక మడతకుర్చీపై నాసీనునిగావించిరి. పిమ్మట దొంగలు పట్టుబడ్డరీతిఁ గూర్చి ముచ్చటించిరి. దొరగారు చంద్రావనను నెంతయు గొనియాడిరి. దొరగారి దొంగలనాయకుని జూడ నాశ్చర్యపడుచుండుటచే నందరు జెయిలునకుఁ బోయిరి. దొంగల నందరను లెక్కించి మొత్తము నూర్గురున్నట్లు తెలిసికొనిరి. అంత దొరగారు భీమానందుని చెంతకరిగి యాతని భీకరాకృతి కెంతయు నచ్చెరువందిరి. పిమ్మట దొరగారును భీమానందుఁడును నిట్లు ప్రస్తావించిరి.

దొర—నీపేరేమి.

భీమా—ఎవరైననేమి?

దొర—నీ పేరు నాకుఁ గావలయును. సన్నెరుంగుదువా

భీమా—మిమ్ములనెఱుగనుగాని మీవేషమునుబట్టి పోలీసు సూపరింటెండెంటుగారుగా గుర్తించితిని.

పో-సూ—అయిన నీ పేరెందులకు జెప్పవు.

భీమా—ఎఱుకుంటియు నడిగితిరి గాన చెప్పను.

పో-సూ—అట్లయిన సరే. నిన్ను మరికొన్ని ప్రశ్నలడుగవలయును. సదుత్తరము లిచ్చెదవా?

భీమా—నాకుఁ జెప్పవలెనని తోచినసరే.

పో-సూ—ఇపుడుగాకున్న విచారణ సమయమందైన జెప్పెదవా?

భీమా—ఎప్పటిమాటరెూ యిప్పుడేల. ఆనావిచారణ సమయము వరకిచటనే యుంటినేని నాకు జెప్పవలయునని తోచెనేని జెప్పుదునేమో.

పో-సూ—బాగు! నీపలుకులు బహువిచిత్రములుగ నున్నవే. నాతో నిచ్చకములా?

భీమా—కాదు. నిక్కములే.

పో-సూ—నీవిటనుండ కెటకేగెదవు?

భీమా—నా నివాసమునకు

పో-సూ—ఎట్లు?

భీమా—అడుగనేల? తప్పించుకొని

పో-సూ—అది నీతరమా?

భీమా—కాక?

పో-సూ—ఎవరు తప్పింతురు.

భీమా—నేను చెప్పను. కాని నేజేయు వన్నియు చెప్పిచేయుటయే నలవాటుగాన చెప్పుచుంటిని. కృష్ణుఁడువచ్చి తప్పించను.

పో సూ—అతఁడీనరికే కట్టుబడియున్న నెట్లు?

భీమా—ఆ! ఏమి! ఎవరు బధించిరి. అతడు జెయిలు నుండి తప్పించుకొనెనుగదా!

దొర—తప్పించుకొనుటయు మరల నొకయాడుదాని చేతిలో చిక్కి కావళ బగుటయు జరిగెను,

భీమా—ఏ యాడుది.

దొర—రాజేశ్వరాతని బంధించినది.

భీమా—ఆ! ఆ! ఏమి అట్లయిన కృష్ణుఁడే తప్పించును.

పో-సూ—రేపే విచారణ యగునెడల నెప్పుడు పారిపోవుదువు.

భీమా—అది నేజెప్పనేల నేటిరాత్రియె.

పో-సూ—సరే చూచెదగాక యని తలికి భోజనపు వేళ యతిక్రమించుటచే నందరును రావుగారింటికేగి యొక్క కాగితమును వ్రాసి సూపరింటెండెంటుగారి సంతకముతో నద్దాని నొక బంట్రోతున కిచ్చి యాతని నటకు బంపివేసిరి. పిమ్మట

రావుగారి బలవంతముపై నందరును రావుగారింటనే భుజించిరి. "చింతచచ్చినను పులుపు చావదునుడీ! యని రావుగారనిరి.

౧౯

విచారణ.

నాఁడు మే నాల్గవతేదీ. ఆగవతేదీనుండే కోర్టులు కట్టివేయుదురనెడి యాతురతతో సమీపగ్రామస్థులుకూడ వచ్చి తమ తమ చార్జీలను దాఖలుచేయుచుండిరి. ఆనాడే భీమానందుని కేసుహియరింగు వేయబడెను. ఎండలు మెండుగ గాయుచున్నవి. తక్కువతరగతి టిక్కెట్లవారు నాటకము చూచుటకు ఏడుగంటలకేపోయి ముందుకూర్చుండునట్లు నాఁడు మేజిస్ట్రేటుకోర్టునకు జనులు పదిగంటలకే వచ్చికూర్చుండి యుండిరి, న్యాయవాదులు గుమాస్తాలు మున్నగు వారందరు నిర్ణీతకాలమునకన్న ముందుగనే వచ్చిరి. మేజిస్ట్రేటుగారు సరిగ పదకొండుగంటలకువచ్చి యాసన మలంకరించిరి. నాగభూషణరావుగారు, రామచంద్రుగారు చంద్రాసనుఁడు ప్రేమసింగుగారందరు మేజిస్ట్రేటుగారివెంట వచ్చి యుచితాసీను

శై. ఒకరోకబండిపై రావుగారిభార్యయు చంద్రుగారిభార్యయు రాజేశ్వరీ శశిరేఖలును వచ్చి యొక ప్రక్కగదిలో గూర్చుండిరి. మేజస్ట్రేటుగారు పాత్రకేసులను హియరింగు చేసిరి. మొదట యనుచరులను తీసికొనివచ్చుట కనుజ్ఞ నొసంగబడెను. ఒకరివెనుక నొకరిని రక్షకభటులు తీసికొనివచ్చుచుండిరి. అంతలో పోలీసు సూపరింటెండెంటుగారు కూడవచ్చి వేరొక యాసన మలంకరించిరి. మేజస్ట్రేటుగారు దొంగలస్టేటుమెంటును వ్రాసుకొనుచుండిరి. ఒక్కదొంగయైనను నిజము చెప్పుటలేదు. క్రమముగ నొంటిగంటయైనది. అనుచరులను వెనకటివలె బందీకృతుల గావించిరి. పిమ్మట కృష్ణారావును బోనునెక్కించిరి.

దఫేదారు—నీపేరు

కృష్ణా—కృష్ణారావు

దఫే—ఊరు

కృష్ణా—కలకత్తా.

దఫే—వృత్తి

కృష్ణా—నాకొక వృత్తిలేదు. నాకు దోచినదియే నావృత్తి.

మేజ—కృష్ణారావూ! నీవెందులకు పట్టుబడితివి.

కృష్ణా—నాకు తెలియదు. నేను నాగృహమునందుండగ పట్టుకొనుటకై వచ్చిరి. నా దురదృష్టవశమున బట్టుబడితిని.

మేజ—నీవు స్టేటుమెంటు నీయఁదలఁచినను ఇమ్ము.

కృష్ణా—ఇదిగో వ్రాసికొనుఁడు.—

నేనును ఈ భీమానందుఁడును పూర్వపుస్నేహితులము. దేశకాలాంతరగమనకరగుటచే మేమిర్వురము వేరు చేయఁబడితిమి. మరల మీరు మమ్ము బంధించుటం జేసి యిట గలసికొంటిమి. నాపేరు కృష్ణుఁడగుటచే నేను నా జన్మస్థానమునకు వచ్చుటకు సంతసించి మీమాటదాటక యిటకు వచ్చితిని. అంతకన్న నే నింకేమియు నెఱుంగను అని యూరకుండెను. పిమ్మట నాతనిని యథాస్థానము నందుంచిరి. కృష్ణుని స్టేటుమెంటున కందరు నచ్చెరువొందిరి. రక్షకభటులు చోరనాయకుని గొని తెచ్చి బోను నెక్కించిరి.

దఫే—నీపేరు

చోర—భీమానందుఁడు.

దఫే—ఊరు.

భీమా—కలకత్తా.

దఫే—వృత్తి.

భీమా—మీ రెందులకు బట్టితిరో అదియే నావృత్తి.

మేజ—భీమానందా! నీపై మోపఁబడిన నేరములు రెండు. 1. చోరీ. 2. రెండుహత్యలు. అందుచే నిన్ను బంధించిరి. నీవిపుడు స్టేటుమెంటు నీయవలెను.

పిమ్మట భీమానందు డిట్లు చెప్పదొడంగెను.

"అయ్యా, పెద్దలగు మీయందరకు నావందనములు.

నేను కడు పాపిని. నే జేసిన ఘోరకృత్యంబులఁ జెప్పెద వినుండు. చేసినపాపములు చెప్పినఁబోవును.

"నేను కలకత్తా నివాసుఁడను. మాకులమును వాఙ్మూలానంతరము చెప్పెదను. నాచిన్నతనమందె నాతలిదండ్రులు దూరమైతిని. నేను కొంతకాలమువరకు బుద్ధిమంతుఁడనై మెలంగితిని. కాని సహవాసదోషమువల్లను, నాపినతండ్రి- పినతండ్రి యెవ్వరో తరువాత చెప్పెదను. చేయుమన్నపెల్ల జేయుటచేతను చోరవృత్తి నవలంబించి గొప్పపేరు సంపాదించితిని. నాచిన్ననాటి స్నేహితుండగు కృష్ణుఁడు నన్ననుసరించియే యుండెను. ఒకనాఁడు నేనును మాకృష్ణుఁడును మరికొందఱనుచరులును సమీపగ్రామమునకుఁ బోయి చాల ద్రవ్యమపహరించి తిరిగి వచ్చుచుండ యరణ్యమందొకచోట నాకాలికొక రాయి తగిలెను. నేనద్దానిని ప్రక్కకు ద్రోయించితిని. వెంటనే సోపానములు లగుపడినవి. అంత మేము సోపానములగుండా లోనికిఁబోయి చూచితిమి. అదియే భూగృహము. మేము తిరిగి బయటకు రాఁబోవుచుండ మావెనుక నొకఁడు వచ్చి లోనికిఁ దోడ్కొనిపోయెను. అక్కడ సుమారేబది బంది మనుజులుండిరి. వారి సంభాషణలనుబట్టి వీరుచోరులని గ్రహించి మాగుట్టు వారి కెఱింగించితిమి. అంత వారు మమ్ము కూర్చుండజేసి 'అయ్యా! మా చోరనాయకుఁడు నబ్బరఖయ్యగారు ఉరిదీయఁబడినారు. అప్పటినుండియు మేమున్న సంపాదించిన ద్రవ్యమును తినుచు జీవించుచున్నారము. మరల

వారు మహానాయకులుగానుండిన మన యిక్కడనే నివసించి కార్యములు నెఱవేర్చుకొనవచ్చును." అని చెప్పుచు వారు మాకా భూగృహచిత్రములన్నియు జూపిరి. అవి జూచి. భ్రాంతినొందితిమి. అప్పటినుండియు మా పినతండ్రి యనుమతి వడసి భూగృహమున నివసించుచు పాడుపడిన గృహమును కొత్తదిగ జేసితిమి. విలాసభవనమునకు సమీపముననున్న చోట భవనమును గొని దానికిని భూగృహమునకు సొరంగము త్రవ్వించితిని. ఇదంతయు నెలరోజులలో బూర్తియయ్యెను.

మా పినతండ్రి తరచు నాతో రాజేశ్వరిసంగతి జెప్పుచుండువాడు. మేము భూగృహము జేరి ఐదేండ్లయ్యెను. ఇన్నినాళ్లనుండియును గుప్తముగనే వ్యవహరించుచుంటిమి. నేటికి మా కాలము పండినది. రాజేశ్వరిసంగతి విని నప్పటినుండియు నామెను జూడవలెనను నెడి భ్రాంతి హెచ్చయ్యెను. మరికొన్ని దినములకు నా భవనమునుండియే యామెను జూచితిని. చంద్రసేనుని కామెయందను ఆమెకు నాతనియందు నమితానురాగమున్నట్లు తెలిసి నయమున జెప్పిన లాభములేదని ముందు చోరీ చేయించితిని. పిమ్మట బంగారుసెట్టిగారిని చెరబెట్టించితిని. చందుగారిని కొట్టించి రాజేశ్వరిని రామచంద్రుగారి వేషమున బంధించి వెంటవచ్చిన చంద్రసేనునిగూడ బంధించితిని. ఇంతకుబూర్వమే మూకర్ణునకు వివాహము చేయనెంచి చందుగారి యన్నగారికుమార్తెను చెరబెట్టితిని కాని అమ్మవారికి బలియిచ్చినగాని మనకార్యములు కొన

సాగవలయుటచే నామెను బలీయుఁడొకఁ డెవరో యామెను దప్పించిరి. ఆ మహాత్ముఁ డెటనున్నాడో నా నమస్కారములని చెప్పుము. ఆహా! సహవాసదోషమెంత చే..........." అని యింకేమియో చెప్పఁబోవుచుండ నొక బాణము రుంయ్ రుంయ్ ధ్వనులతో వచ్చి భీమానందుని కాలికిఁ దగులుటయు నాతఁడు వెనుకకుఁ బడుటయు నొకమరి జరిగెను. ఇట్లు జరుగఁగనే వ్రాఁతజేయువారాపని నట్లనే విడిచి యత్యాశ్చర్యముగా జూచుచుండిరి. మేజస్ట్రేటుగారు వ్రాయుచున్న స్టేటుమెంటును విడిచి నాటికి కోర్టు చాలించిరని చెప్పి భీమానందునకుఁ దగు చికిత్సజేయుటకై యాస్పత్రికి గొంపోనియమించిరి. రక్షకభటు లట్లొనర్చిరి. బాణము వేసినవారెవరో! ఎందులకు వేసిరో! ముందునంగతేమగునో! పరమేశ్వరునకే యెఱుక.

=♦=

౨౦

సేవ

నాటి రాత్రి యంతయు రక్షకభటులు భీమానందునకు పచారములు చేయుచుండిరి. చంద్రినయుఁ దప్పుడప్పుడు వచ్చి యాతని సేమ మారయుచుండెను. భీమానందునకు డాక్టరుగా రిచ్చిన మందువలన హాయిగ నిద్రపట్టెను. ఆ రాత్రి చంద్రి

నమఁడు చంను మున్నగు వారందరును రావుగా రింటివద్దనే యుండి భీమానందుని బాణముతోఁ గొట్టిన దెవ్వరై యుండు రో యని యాలోచించుచుండిరి. ఇంతలో నొక రక్షకభటుఁడు వచ్చి నమస్కృతు లొనర్చి యొకకాగితపుటుండ దవైచి 'అయ్యా ఇది భీమానందునకు దగిలిన బాణమునకు జుట్టబడియున్నదండి. అని చెప్పి వెడలిపోయెను. అంత చంద్రానమఁ డద్దాని నిట్లు చదివెను.

పత్తేదారుగార్కి,

నమస్కారములు

అయ్యా,

ఈ పరమనీచుఁడు గుట్టును బయటపెట్టుచున్నాడు గాన వీనిని పరలోకమున కనుపుట కై యీ విషపూరిత శరము

ఇట్లు,

ప్రేరేపకుఁడు.

ఈయుత్తరమును ముగించి 'భీమానందునివలన సకల విషయములు త్వరలో నెఱుఁగవలెను. లేకున్న మేజస్ట్రేటు గారు తీర్పు నీయజాలరు. అనుకొని పరుండిరి.

తెల్లవారినది. క్రమముగ పదిగంటలుదాటి పదకొండు గంటలు కావచ్చినది. పొద్దుతోపాటు భీమానందుని బాధయు హెచ్చుగుచుండెను. పదకొండుగంటలకు మేజస్ట్రేటుగారు ము. న్నగు వారందరునువచ్చి యథాస్థానముల నలంకరించిరి. వాడే

కడపటిదినమని కలకత్తాయంతయు మేజస్ట్రేటు కోర్టులో నేయుం. డెను. పిమ్మట భీమానందుఁడిట్లు చెప్పదొడంగెను. నేను రాజే శ్వరిని వివాహమాడెదనని శుభలేఖలద్వారా తెలియజేసితిని కాని వివాహపువేళ నెవ్వరో పరాత్పరుని భంగివచ్చి పిస్తోలు పేల్చగనే మేమటనుండియే సొరంగముగుండా పారిపోతిమి చెప్పమరచితిని. వివాహమునాటి యుదయమున యూమొగది కేగి తన్ను పెండ్లాడుమని వేడితిని. ఆమె యిష్టపడలేదు. అరబ లైన సెట్టిగారిని చాపెదనంటి, ఎన్ని చేసినను సరే నిన్నుమా త్రము చేబట్టుట కల్లయని స్పష్టముగపలికినది. నేనదివరకే పిం డితో సిద్ధముచేసియుంచిన సెట్టిగారివిగ్రహము తెప్పించి కుత్తుక తెగవేసితిని. అయ్యో! ఆసమయమున రాజేశ్వరి మనస్సెంత కలిగి యుండెనో! నేను సెట్టిగారిని బాధించినది ధనమునకై కాదు. ధనమునకై గృశించి బంగారుసెట్టిగారు పరలోకగతు లగుదురనియు పిమ్మట రాజేశ్వరిని పెండ్లాడవచ్చు ననియు అట్లు చేసితిని. ఆధనము ఒకచో... అయ్యో... బాధ ... జీవిం చను ... నన్ను ... బాణ ... ముతో ... కొట్టున ... ది ... అత ... డే ... యగును ... నాయ ... ట్టిపాపా ... త్ముడెచ్చటి ... నుండ బోడు ... కృష్ణా ... కృష్ణా ... దాహము ... అయ్యో ... నారా యణ ... నాపినతండ్రి ... ముత్యాలరావు ... నాపేరు ... భీమానం ... దుడు ... కాదు ... రత్నా ... నను ... డు ... నారా యణా! "అనుచు ప్రాణములు విడిచెను రత్నానుని స్టేటుమెం టు వ్రాయుచుండగనే ముత్యాలరావున కరస్టుఆర్డరు (arrest

[illegible]

order) పంపిరి. రత్నాననుని మృతకళేబరము బహుటపాళచే యించి శాఖీకై మేజస్ట్రేటుగారు లేవబోవుచుండగా నొక యువకుండతిరయమునన్ వచ్చి చేత నొకఖడ్గముబూని బిలిచి యాయాసముతో నిట్లు చెప్పదొడంగెను.

'అయ్యా! కృష్ణారావను వాడను నేనే. భీమానందుని సోదర చోరనాయకుడను నేనే. చంద్రాననునితో నదీతీరమున బోరాడి నదిలోనికి దుమికి యదృశ్యుడైనది నేనే. చందుగారిని సైకిలుపైనుండి పడగొట్టినది నేనే. శశిరేఖను బలీయుగోపెనది నేనే, మీయందరకు శుభలేఖలు వ్రాయునది నేనే. పిండితో బంగారుశెట్టిగారి విగ్రహము చేసినది నేనే. ఘోషిచందు విజయనగరము పోవుచున్న ట్రెయినిగి భీమానందుని పురికొల్పినది నేనే. మార్వాడి కొట్టులలో దమాషా చేసినది నేనే. నాశాకాట్లతాళము లెట్లువచ్చినవా యని మీరచ్చెరు వందవచ్చును. ఇదిగో! చూడుడు. నాయొద్దనున్న ఈఎలక్ట్రిక్ టార్చిలైటును జూడుడు. ఎట్టి యభేద్యములగు తాళములకైనను దీనివెల్తురు తగిలినమాత్రాన విడిపోవును. ఇదిగో! చూడుడని చెప్పుచు నెదుటనున్న తాళముపై నా దీపపువెల్తురును బ్రసరింప జేసెను. వెంటనే యాతాళ మూడివచ్చెను. 'సెట్టిగారియింట ఇనుపపెట్టె తాళము దీయుటకిదియే యాధారమైనది. రాజేశ్వరి వివాహసమయమున రత్నాననుని తప్పించినది నేనే. చందుగారు బంగారుసెట్టిగారిని తప్పించి తీసికొని పోవుచుండ నాటంకపరచినది నేనే. నన్నుబంధించిన పిమ్మట జెయిలు వార్డెనుకు వేయిరూపాయ

లనిచ్చెదనని నమ్మించి బయటకు,దీసికొనిపోయి యాతని యమ పురికంపినవాడను నేనే. రావుగారిని బంధించినది నేనే. మీకా సై కిళ్ళు గొంపోయునది. నేనే. నాపేరు కృష్ణారావుకాదు. సోమ సింగు, హేమసింగుగారి—చందుగారి అన్నగారు—వదినెగారి కు మారుడను నేనే. చనిపోయితినని మావారికిఁ దెలియపరచి చోరుడనైనవాడను నేనే. సోదరియగు శశిరేఖను వివాహమా డుట కడు దోషమనియెంచి యామెను బలీయకోరినది నేనే. బంగారుశెట్టిగారు చోరభవనమున నుంచురు. నేను ఖైదునుండి తప్పించుకొని భూగృహమునకేని నా చోరదళమును గానక నా జీవముండఁగ భీమానందుని తప్పింపవలయుననియు లేకున్న ఆత్మ హత్య గావించు కొనవలయుననియు ప్రతిన యొనర్చితిని. ఆప్ర తిన నెరవేర్చుకొను చున్నాను? అనుచు తనచేతనున్న టార్చి లైటును పారవైచి తన కరవాలముచే నాత్మహత్య గావించు కొనెను.

వెంటనే రావుగా రిద్వరు రక్షకభటులను రావించి చోరభవనమునకుఁబోయి సెట్టిగారిని దీసికొనిరమ్మని పంపు చుండ నొకరక్షకభటు డెదురుగవచ్చి "అయ్యా! నేను భటుఁడ నుకాను. వేషధారియైన బంగారుసెట్టిని నేనుచందుగారితో వ చ్చుచుండ సోమసింగు నన్నొక గదియందుంచెను. నేను కష్టము తో బయటపడగానే యొక రక్షకభటుని శవము కాన్పించినది. నేనాతని దుస్తులదీసి మూటగట్టుకొని కలకత్తాజేరి రక్షకభట వేషమున నిటజేరితిని. బాబూ! ఏదినావరాలమూట! రాజేశ్వ రము!

రి అనుచుండగ చంద్రాననుఁడాతని తనచెంత కూర్చుండ జేసెను.

మేజస్ట్రేటుగారు పుల్లిగాడికి, ఎల్లిగాడికి, బుచ్చిగాడికి. వెంకిగాడికి ఆజన్మాంత ద్వీపాంతరవాస శిక్షయు మిగతవారిని మూడుసంవత్సరములు కఠినశిక్షయు విధించిరి. ఇంతలో రక్షకభటులు వచ్చి ముత్యాలరావు లేడని చెప్పిరి. ముత్యాలరావు కనబడలేదని చెప్పుటతోడనే చంద్రాననుఁడు లేచి కన్నీరుగార్చుచు 'అయ్యా! ఈదౌర్జన్య మొనరించినది నాతండ్రియని నేను కలనైన యూహించలేను. ఈయపవాదు నేభరింపజాల, కాన జీవితమునకు స్వస్తి చెప్పుచున్నాను.' అని యరచి ఒకకత్తి దీసి పొడచుకొనబోయెను. ఇంతలో నొక జవ్వని యటకరుదెంచి 'నాథా మున్ముందా కత్తిని నాకంఠముపైకి రానిమ్ము. ఈకథంతకును గారకురాలను నేను' అని కత్తికి నడ్డుగ నిలువబడెను. అంత చందుగారు లేచి చంద్రాననుని కత్తిని లాగుకొనిరి. రాజేశ్వరి యథాస్థానమునకుఁ బోయెను. చంద్రాననుఁడు బిగ్గరగ 'అయ్యా! నేను రేపుసాయంకాలము లోపల నాతండ్రిని బట్టి మీకప్పగించనైన నొప్పగించవలెను. లేదా! నేనైన మృతినొందవలెను' అని తన దృఢ నిశ్చయంబును దెలిపెను నాటికి కోర్టు చాలింపబడెను.

౨౧

నీవేనా!

చంద్రసేనుఁ డందరయొద్దను సెలవుతీసికొని నిజగృహాభిముఖుఁడయ్యెను. రమారమి ఐదుగంట లగుసరికి తనగృహము చేరెను. సింహద్వారమునకేగితలుపుతట్టుచునే 'అమ్మా!' అని పిలిచెను. కాని జబాబు రాలేదు మరింత బిగ్గరగ పిలిచెను. కాని జబాబురాలేదు. ప్రాణము లిసుగజొచ్చెను. ఆరుగంటల వరకిటనుండినను జవాబురాలేదు. గిరుక్కున వెనుకకుఁ దిరిగెను. ప్రేమసింగు వెనుకనే వచ్చుచుండెను. వారిర్వురు బజారునందలి యొక హోటలునకుఁబోయిఁ భోజనముచేసి వచ్చి చంద్రుగారింటికిఁ బోయిరి. చంద్రసేనుఁ డొకకుర్చీపైఁ గూర్చుండి యిట్లాలోచించుచుండెను. 'మాయింటి తలుపులువేసి యుండుటకుగారణమేమి. లోన నెవ్వరైన నుండిరాలేదా! ఎవరైన నున్న పిలిచినను పలుకరా! ఎంతసేపు పిలచితిని? తననెరస్టు ఆర్డరిచ్చిన సంగతి తెలిసి యెక్కడైన పారిపోయియుండునా! అట్లే అయియుండును. ఎక్కడకు బోయియుండెను. భూగృహము చోరభవనమునే నెఱింగియున్నావని యాతఁడెరుగును. అందుచే నచ్చోట్లకుఁబోయియుండదు. మఱొక స్థలమెచ్చటనుండెను. ఆ! జ్ఞాపకమువచ్చినది. రాజేశ్వరి కపటవివాహపువేళ నేను పిస్తోలుతో నెదుట నిలిచినపిమ్మట భీమానంద కృష్ణులు తప్పించుకొని పోయినమార్గ ముండియుండును సరే కనుగొనెదను?

ఆలోచనానంతరము దిగ్గున లేచి ప్రేమసింగును బిల్చి చందుగారియొద్ద సెలవుతీసికొని ప్రేమసింగుతోను మరినల్గురు రక్షకభటులతో నెటకో బోయెను. అతఁడు క్రమముగ నేడున్నర గంటలగునరికి కాళికాలయమును జేరెను. తాను వెంటతెచ్చిన టార్చిలైటును వెలిగించెను. ఇదివఱకు కొన్నిమీటల కలవడి యున్నవాఁడగుటచే నట్టి వెచ్చటనైన నున్న వేమోయని వెదకు చుండెను. కాని యేమియు కనుపడలేదు అందుచే దేవీవిగ్రహ మును స్పృశించి ప్రతి యవయవభాగమును పరిశోధించుచుం డెను. ఇట్లు పరిశోధించుచు నుండఁగ దలవనితలంపుగ నాతని చేయి దేవి చేతిపైఁబడుటయు దేవినోరు బలముగ మూరుటయు అందుం డి పెద్దనాలుకవంటి రేకు బయటకు వచ్చుటయు ఆ రేకు మరల చంద్రసేనునితోఁ గూడ బిలములోనికిఁ బోవుటయు నొక్కమారు జరిగెను.

పారకాగ్రణీ! అతఁడుపడినది యొక నిబిడాంధకారమగు గది. చంద్రసేనుఁడు విద్యుద్దీపమును వెలిగించి నల్దెసలను జూ చుచుండ నాతనికొక మీట కనఁబడెను. అతఁడా మీటనులాగె ను. లాగగనే బల్లసోపానములుపైనుండి క్రిందకుజారెను. ఆసోపా నముల ప్రక్కనే యొక బిలముకూడ నేర్పడెను. ప్రేమసింగు రక్షకభటులతో నీసోపానములుదిగి చంద్రసేనునిగాంచి యప రిమితానంద భరితుండయ్యెను. పిమ్మట వారందరు సోపానముల ప్రక్క బిలముగుండా బోయిరి. సుమారొకమైలు బోవునరి కొక తలుపుయొద్దకుఁ జేరిరి. వారా తలుపునకుగూడ నొకమీట

సహాయమునదెరఁ లోనికిఁబోయిరి. విద్యుద్దీపపు సహాయమున నొకయినుపపెట్టె మాత్రమున్నట్లుగ్రహించి అదియంత పెద్దది గాకుండుటచేతను వారువచ్చిన బిలముగుండా దానిఁ తీసికొని పోఁగల్గుటచేతను చంద్రసేనుఁడద్దానిని రక్షకభటులకెత్తి ప్రేమ సింగును వారివెంట బంపివేసెను. చంద్రసేను దుండిపోవుటకు గల కారణమెరిగియున్నవాఁడగుటచే ప్రేమసింగు వెడలిపోయెను

తదనంతరము చంద్రసేనుఁడు తండ్రిని వెదకుటకై మార్గమాలోచించు చుండెను. అట్లాలోచించుచుండగనే యప్ర యత్నముగ త్రాళ్ళములూడిపోవుట కుపయోగించు దీపమువెల్గె ను. అతడావెలుగుతో నల్దెసల జూడగల్గెను. ఆతఁడట్లుచేయ గనె యొకమూల 'దడదడ' చప్పుడయ్యెను. ఆచప్పుడేమాయని చంద్రసేనుఁ డాదెసకరిగి ఒకమార్గమున్నట్లు తెలిసికొనెను. ఆతఁ డా మార్గము ం బట్టెను. కొంతదవ్వేగు సరికొక యిల్లుగాన్పించెను. ఆ యింటి తలుపులు తెరువబడియుండెను. చంద్రసేనుఁ డాయిల్లు ప్రవేశించెను. ఆ యింటనొక మంచముండెను. ఆమంచముపై నొక యేబదియేం డ్ల పురుషుడు నిద్రపోవు చుండెను. తేరి పారచూచి యాతడు ముత్యాలరావేయని స్పష్టపరచుకొని తన జేబునందు పొందుప రచిన సంకెలలుదీసి యాతని శృంఖలా బద్ధుని గావించెను. ఈ యలజడికి ముత్యాలరావు మేల్కాంచి తన యెదుటనున్న చం ద్రసేనుని చూచి తలవంచుకొని నిలుచుండెను.

'తండ్రీ! భీమానందుఁడనుపేరరత్నా ననునిచోరనాయకునిగా చేసినదినీవేనా! నేనువరించిన రాజేశ్వరి నాతనికిఁ బెండ్లి చేయదలంచినదినీవేనా! ఒకవాఁడు నాకుత్తరమువ్రాసి ఎటనుండియో వచ్చినదని చెప్పినది నీవేనా! భీమానందుఁడుపట్టుబడి నిజమును దెల్పుచుండ నాతని బాణముచే గొట్టినది నీవేనా! నీపేరు తెల్పినపిమ్మట నన్ను బట్టలేకని ఇంటికిబీగమువైచి ఇక్కడదాగినదినీవేనా! నీమూలమున నాపైఁగూడ నధికారులకనుమానము గల్గునేమో' అనిచంద్రాననుఁడనెను ముత్యాలరావు కన్నీరుగార్చుచునిలుచుండెను. పిమ్మట తండ్రికొడుకులిద్దరును బయనమై తండ్రి చూపినసారంగమార్గములం బట్టి భూగృహంజేరిరి. అటనుండి వేరొక సారంగమార్గముంబట్టి రమారమి రెండుగంటలగుసరికి నిజగృహంబు జొచ్చిరి. చంద్రాననుఁడు తనతండ్రినట్లుంచియున్నగదులును దెరచి తల్లినిగాంచి యేడ్చెను. తల్లియు ముత్యాలరావు నేరము నెరింగి యేడ్చుచు 'నాయనా! నాకు వైధవ్యమును దెచ్చిపెట్టెదవా!' అనియూరకుండెను ఇట్లు తెల్లవారు వరకు కాలయాపనమొనర్చి చంద్రాననుఁడు తండ్రితోఁ చనుగాదింటికేగెను. ముత్యాలరావుపశ్చాత్తాపముతో నొకప్రక్క నిలుచుండెను.

పదకొండు గంటలైనపిమ్మట చంద్రాననప్రేమసింగులు తాముతెచ్చిన యినుపపెట్టెతోను ముత్యాలరావుతోను కోర్టునకుబోయిరి. రావుచందులుకూడవచ్చిరి. మేజస్ట్రేటుముత్యాలరావును స్టేటుమెంటునిమ్మనిరి. అంతముత్యాలరావు 'అయ్యా! నేను దోషినైనమాటవాస్తవము. నాకెట్టి శిక్షవిధించినను విధించ

వచ్చున. బద్దుడను' అనెను. చంద్రాననను నికోరిక పై ఆజన్మాంతద్వీపాంతరవాసశిక్షవిధించిరి.

పిమ్మట నినుపపెట్టెదెరచి సెట్టిగారిద్రవ్యమువర్తకులనాయనకొప్పగించిరి. ఘోష్‌చందుగారికుమారులను రావించి యపారమైనసొమ్ములోభీమునందుకు మిగిల్చినసొమ్మును వారికిప్పించిరి. కానిచంద్రాననుడాఖర్చుకతీనద్రవ్యమును వలదన్నను వినకతనస్వంతద్రవ్యమునుండితీసియిచ్చివేసెను.

౨౨

ఉపసంహారము

పోలీసుసూపరింటెంటుగారు చంద్రాననుని సాహసమునకును వినయవిధేయతలకును చాలసంతోషించిరి. శుభముహూర్తమున రాజేశ్వరీ చంద్రాననులకును, శశిరేఖాప్రేమసింగులకును మహావైభవముగ సెట్టిగారు ద్రవ్యము వెచ్చించివివాహమొనర్చిరి. రావుగారు వెంటనే విశ్రాంతినిదీసికొనిరి. చందుగారు డిటెక్టివుగనియమింపబడిరి. చంద్రాననునకు గవర్నమెంటువారు బంగారుపతకమును ఐదువందలరూప్యములును బహుమతినొసంగిరి. ప్రేమసింగు సబ్ ఇన్స్పెక్టరయ్యెను. పైవార్తల కందరును సంతోషాయత్తచిత్తులైరి. మరికొన్నాళ్ళకు రాజేశ్వరి స్కూలు పైనలుప్యాసయినట్లు తెలిసినది. పాఠకాగ్రణీ! మనముకూడ సంతోషముగవిరమింతము.

సర్వము సంపూర్ణము

నెం 5558 రు సింహం మార్కు [రిజిస్టర్డు]

అసలునీలగిరి యూకలిప్టస్ ఆయిలు

మీరుయూకలిప్టస్ ఆయిలు కొనునప్పుడు ఈబుడ్డిని బాగుగా కలుపవలెను. ఏమాత్రము నురగగట్టిన మంచిది కాదని భావించి మంచిదికొనవలెను—

మాఅనుభవమయిన వాడుకలు—తలనొప్పికి, కండ్ల మంటలకు, పైనరుద్దిన గ్యారంటీగా పోవును దెబ్బలకు పైన మర్ధనాచేసి నీళ్ళిఆరి కాపటం పెట్టవలెను, గుండె, శూల వాత, కడుపు, గొంతునొప్పులకు పైనరుద్ది, ఔన్సు నీళ్ళలో 8, 10 చుక్కలువేసి లోపలకు పుచ్చుకోవలెను పిల్లలకు సగము. దగ్గులకుకూడ యీప్రకారం చేయవలెను. దంతములు సలుపు, కురుళ్ళవాపు, పిప్పిపన్ను మొదలగువాటికి దూదిపై వేసి రుద్దవలెను, అజీర్తికి కడుపునొప్పి నగ్గైజ్వరకు గ్యారంటీగా పనిచేయును—అనుపానము కాగితము ప్రతి బుడ్డిలో వుండును—

ఔన్సు వెల రు 0—4—0

టి. వి. రమణయ్య అండ్ బ్రదర్సు

పెర్ఫ్యూమర్సు

రాజమండ్రి.

వాణీగ్రంథమాల.

రాజమహేంద్రవరము.

అపూర్వమగు సారస్వతము నెల్లరకు సాధ్యమైనంత స్వల్పధరల కంగజేయుటయే యీగ్రంథమాలాశయము. అంధ్రయువక యువతీగణ ముదారాశయముల గ్రహించి దేశమునకు సేవయొనర్చుటయే యీగ్రంథమాల వాంఛించునది. కనుక భాషాభిమానులందరును మాగ్రంథమాలను సత్కరించి దయతో చేయూతనొసంగ గోరుచున్నాము.

నిబంధనలు — గ్రంథమాలపక్షమున నెలకొక పుస్తకము ప్రచురింపబడుచుండును.

ఇందు ప్రచురింపబడు ప్రతిపుస్తకము నూరు పుటలకు తక్కువ కాకుండ వుండి రు 0—4—0 వెలకు మాత్రమే అందజేయబడుచుండును.

పౌరుగూరువారికి వి.పి. గా పంపిన మొత్తం 0—10—0 అగును. కనుక అట్టివారు రు 0—6—0 లు విలువగల తపాలా బిళ్ళలు పంపినచో లేక సంవత్సరమునకు 4—8—0 పంపినను పోష్టేజీ మేముభరించి అన్ రిజష్టర్డు ద్వారా పుస్తకము అందజేయబడును.

ఈ గ్రంథమాల పక్షమున ప్రకటింపబడు ప్రతిపుస్తకము తీసుకొనినవారే చందాదారులు. వెనుకటి పుస్తకములు తీసుకొనవలెనను నియమము లేదు.

టైటిలుమాత్రం లక్ష్మీప్రెస్, రాజమండ్రి—1934.

13879